

Boerenbond **Jaarverslag 2007**

Duurzaam ondernemen
met een sociaal contract

Boerenbond Jaarverslag 2007

Duurzaam ondernemen
met een sociaal contract

Voorwoord

Beste lezer,

Op 2 december 2006 tekende de Boerenbond op een druk bijgewoond congres zijn toekomstvisie uit. In 2007 werden op alle vlakken van de organisatie stappen gezet om de beleidslijnen van het congres te operationaliseren.

In de loop van het voorbije jaar werd duidelijk dat de landbouw op wereldvlak voor enorme uitdagingen en grote veranderingen staat. Drie ontwikkelingen zullen bepalend zijn: de groei van de wereldbevolking, de toenemende welvaart in grote delen van de wereld en de ontwikkelingen van de groene chemie. Er zal op een duurzame manier meer voedsel en meer grondstoffen moeten geproduceerd worden.

Voor de Boerenbond blijft het produceren van voldoende veilig voedsel de eerste prioriteit voor de Vlaamse land- en tuinbouw. Onze boeren en tuinders zullen dit moeten doen op een krimpend areaal: het behoud van voldoende landbouwgrond wordt een belangrijke opdracht waarbij de Boerenbond het gesprek zal aangaan met maatschappelijke spelers die geen evidente gesprekspartners zijn. In dat kader wil ik beklemtonen dat boeren en tuinders zich bewust zijn van het belang van het maatschappelijk verantwoord ondernemen. In het inleidend essay van dit jaarverslag wordt daar overigens uitvoerig aandacht aan besteed.

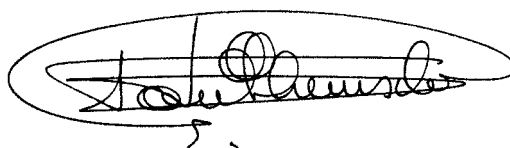
Verder vindt u in het jaarverslag, zoals elk jaar, het overzicht van de activiteiten van de verschillende diensten en verenigingen van de Boerenbondorganisatie.

Tot slot wil ik mijn dank en waardering betonen aan mijn voorganger Noël Devisch. Met een grote gedrevenheid heeft hij gedurende bijna 19 jaar – waarvan meer dan 12 jaar als voorzitter – zijn talenten en zijn werkracht ten dienste gesteld van de boeren, tuinders en plattelandsbewoners. In die tijd is er veel veranderd in de land- en tuinbouw, op het platteland en in de Boerenbond. Noël Devisch heeft deze wijzigingen van op de eerste rij meegemaakt en in belangrijke mate mee gestuurd.

PIET VANTHEMSCHE

Voorzitter

Leuven, 15 juni 2008

A handwritten signature in black ink, enclosed within a hand-drawn oval. The signature is written in a cursive style and appears to read 'Piet Vanthemsche'. There is a small mark below the signature.

Op 31 december 2007 was het Hoofdbestuur van de Boerenbond als volgt samengesteld.

Voorzitter

Noël Devisch

Ondervoorzitters

Peter Broeckx

Piet Vanthemsche

Namens de provincies

Jozef Maesen

René Beelen

Dirk Maes

Hedwig Kerckhove

Karl Miessen

Peter Broeckx

Namens de Centrale Vakgroep Dierlijke Veredeling

Koen Bernaerts

Namens de Centrale Vakgroep Rundvee

Johan Dezeure

Namens de Centrale Vakgroep Akkerbouw

Richard Eeckhaut

Namens de Centrale Vakgroep Tuinbouw

Luc Bels

Namens KVV-Agra

Odette Blondeel-Van Hamme

Marie-Jeanne Parren-Braeken

Jeanine Van Lathem-Vermeersch

Namens Groene Kring

Pieter Van Oost

Lucas Van Dessel

Namens de Nationale Raad van de Landelijke Beweging

Raymond Ronsmans

Carla Durlet

Leden

Hendrik Soete

Georges Van Keerberghen

Algemeen secretaris

Sonja De Becker

Algemeen proost

Vic Nijs

Hoofdbestuur

Jaaroverzicht 2007
van de activiteiten van de Boerenbond 21

Inhoud

1	Algemeen beleid	23
1.1	Vlaamse land- en tuinbouw in 2007	25
1.1.1	<i>Akkerbouw</i>	25
1.1.2	<i>Tuinbouw</i>	25
1.1.3	<i>Dierlijke productie</i>	25
1.1.4	<i>Eindbalans</i>	26
1.2	Internationaal en Europees landbouwbeleid	26
1.3	Ruimtelijke ordening en structuurbeleid	28
1.3.1	<i>Ruimtelijke ordening</i>	28
1.3.2	<i>Waterbeleid</i>	29
1.4	Sociaal beleid	31
1.5	Milieubeleid	32
1.6	Zuivelbeleid	36
1.7	Politieke belangenverdediging	36
1.7.1	<i>Politieke Staf</i>	36
1.7.2	<i>Politiek Comité van de Boerenbond (PCBB)</i>	36
1.8	Ontwikkelingsbeleid	37
2	Boerenbondwerking	39
2.1	Beroepswerking	41
2.1.1	<i>Opvolging Boerenbondcongres</i>	41
2.1.2	<i>Belangenverdediging</i>	42
2.1.2.1	Centrale Vakgroep Akkerbouw	42
2.1.2.2	Centrale Vakgroep voor Rundveehouders	44
2.1.2.3	Centrale Vakgroep Dierlijke Veredeling	45
2.1.2.4	Centrale Vakgroep Tuinbouw	46
2.1.2.5	Sectoroverschrijdende problematieken	48
2.1.3	<i>Vorming en voorlichting</i>	50
2.1.3.1	Beroepsvorming en voorlichting	50
2.1.3.2	Individuele voorlichting en dienstbetoon	51
2.1.4	<i>Verenigingen van de Beroepswerking</i>	52
2.1.4.1	Innovatiesteunpunt voor land- en tuinbouw	52
2.1.4.2	Agro bedrijfs hulp vzw	54
2.1.4.3	Agro aanneming cvba	55
2.1.4.4	Agro services cvba	55
2.1.4.5	Steunpunt Groene Zorg	55
2.1.4.6	Agriflanders	56
2.1.4.7	Werktuigendagen	56

2.2	Landelijke Gilden	57
2.2.1	<i>Afdelingen en doelgroepen</i>	57
2.2.1.1	De werking in lokale afdelingen	57
2.2.1.2	Seniorenwerking	57
2.2.1.3	Werking voor tuinliefhebbers	57
2.2.1.4	Werking voor schapenhouders	57
2.2.2	<i>Bijzondere aandachtspunten</i>	58
2.2.2.1	Jaartheme	
	‘Ons dorp: buitengewoon leefbaar!’	58
2.2.2.2	Ledencommunicatie	58
2.2.2.3	Gastvrij platteland	58
2.2.2.4	Solidair met de hele wereld	58
2.2.3	<i>Bijzondere activiteiten en acties</i>	58
2.2.3.1	Dag van de landbouw	58
2.2.3.2	Dorp in de kijker	58
2.2.3.3	Nationale Streekzoektocht	58
2.2.3.4	Dorp met toekomst	59
2.2.4	<i>Kadervorming</i>	59
2.2.4.1	Voor bestuursleden	59
2.2.4.2	PlattelandsAcademie	59
2.2.5	<i>Netwerken</i>	59
2.2.5.1	Vlaamse Federatie	
	voor Hoeve- en Plattelandstoerisme	59
2.2.5.2	Plattelandsklassen vzw	60
2.2.5.3	De Vlaamse Vlegeldorsersbeweging vzw	60
2.2.5.4	Plattelandsontwikkelingsprojecten	61
2.2.5.5	Samenwerkingsverbanden	
	voor plattelandsontwikkeling	62
2.2.5.6	Netwerkvorming	62
2.2.5.7	Seniorenraad	63
2.3	Communicatie	64
2.3.1	<i>Externe communicatie</i>	64
2.3.1.1	Pers	64
2.3.1.2	Beeldvorming	65
2.3.1.3	Website	65
2.3.2	<i>Ledencommunicatie</i>	66
2.3.2.1	Boer&Tuinder	66
2.3.2.2	Landbouw&Techniek	66
2.3.2.3	Der Bauer	66
2.3.2.4	Buiten	67
2.3.2.5	Nest	67
2.3.3	<i>Informatie- en kennisbeheer</i>	67
3	SBB	69
3.1	Organisatorische opstelling	71
3.2	Werking	71
3.3	Klanten	71

4	KvLV	73
4.1	De beweging	75
4.2	KvLV-Agra	76
5	KLJ	77
5.1	Ledenbestand	79
5.2	Nationale initiatieven	79
5.3	Werking	80
5.4	Kadervorming	80
5.5	Tijdschriften	80
5.6	KLJ in Oost-België	81
6	Verenigingen van de Landelijke Beweging	83
6.1	Landelijke Thuiszorg	85
6.2	Landelijke Kinderopvang	86
6.3	Zorg-Saam	86
6.4	Ons Zorgnetwerk	86
6.5	Landelijk Dienstencoöperatief	87
6.6	Landelijk Jobcoöperatief	87
6.7	Ieder Voor Allen	87
6.7.1	<i>Zuidwerking</i>	87
6.7.1.1	Samenwerking met Trias	87
6.7.1.2	Partnerwerking binnen het AgriCord-netwerk	87
6.7.1.3	Microprojecten	88
6.7.1.4	Noodhulp en rehabilitatie	88
6.7.2	<i>Noordwerking</i>	88
6.7.2.1	Samenwerking met Trias	88
6.7.2.2	Extra dimensie in de educatiewerking	89
7	Groene Kring	91
7.1	Vorming en opleiding	93
7.1.1	<i>Studievergaderingen</i>	93
7.1.2	<i>Cursussen en studiedagen</i>	93
7.1.3	<i>Stages en studiereizen</i>	93

7.2	Belangenverdediging	94
7.2.1	<i>Acties en overleg</i>	94
7.2.2	<i>Vertegenwoordigingen</i>	94
7.3	Ontmoeting	95
7.3.1	<i>Ploegwedstrijden en gymcana's</i>	95
7.3.2	<i>Studentenverbroedering</i>	95
7.4	Imago-initiatieven	95
7.4.1	<i>Boerderij in Hasselt</i>	95
7.4.2	<i>Tractorenrondrit</i>	95
8	LRV	97
9	BWP	101
10	VBT	105
10.1	Organisatorische ontwikkelingen	107
10.2	Marktontwikkelingen	108
10.2.1	<i>Groenten</i>	108
10.2.1.1	<i>Glasgroenten</i>	108
10.2.1.2	<i>Openluchtgroenten</i>	109
10.2.2	<i>Fruit</i>	109
10.3	Veilingomzetten	110
	Adressen	115

**Duurzaam ondernemen
met een sociaal contract**

In het najaar 2007 liep de campagne 'Maatschappelijk verantwoord ondernemen, van goede indruk maken naar duurzame indruk achterlaten'. De campagne was opgezet door de SERV-partners waartoe ook de Boerenbond behoort. Het was een geschikte aanleiding om even aan zelfonderzoek te doen. In hoeverre kan de Boerenbond zich inschrijven in het principe van het maatschappelijk duurzaam ondernemen? En zo ja, in hoeverre blijkt dit ook uit de initiatieven die de Boerenbond neemt? Het antwoord op deze vragen zit eigenlijk vervat in het hele jaarverslag. Deze bijdrage haalt een aantal punten aan die duidelijk aantonen dat duurzaam ondernemen voor de Boerenbond veel meer is dan een actueel en dankbaar containerbegrip.

Voedselproductie blijft eerste opdracht

Vandaag krijgen land- en tuinbouw van de maatschappij een dubbele opdracht mee. De sector moet niet alleen voldoende, gezond en betaalbaar voedsel produceren, maar ook andere maatschappelijke verwachtingen en opdrachten uitvoeren (het landelijk gebied openhouden en verzorgen, rust en ruimte creëren, zorg verlenen...). Op het Boerenbondcongres van 2 december 2006 hebben de 900 aanwezige VB-leden deze dubbele opdracht erkend en bevestigd.

Toch blijft de eerste en belangrijkste opdracht voor de Vlaamse land- en tuinbouw het produceren van voldoende, gezond en vooral ook betaalbaar voedsel, liefst het hele jaar door. Uit de maatschappelijke bevraging naar aanleiding van het Boerenbondcongres (Dimarso 2006) bleek dat meer dan 80% van de Vlamingen van de land- en tuinbouw verwacht dat de sector in de eerste plaats een economisch rendabele sector is die duurzaam moet groeien en moet mee evolueren met de (bio)technologische ontwikkelingen. De vraag naar een economische, toekomstgerichte sector werd nog eens duidelijk onderlijnd door de resultaten van het VILT-imago-onderzoek waarvan de resultaten eind 2007 werden bekendgemaakt. Ook uit deze bevraging bleek dat voor de doorsnee Vlaming de Vlaamse land- en tuinbouwers niet aan hun laatste generatie toe zijn en dat ze blijvend recht hebben op steun van de overheid.

Het is aan de Boerenbond en zijn leden om in te pikken op deze expliciete verwachting van

uit de maatschappij. Trouwens, streven naar een economisch rendabele, ecologisch verantwoorde en sociaal aanvaarde landbouw vormt de basis van de missie van de Boerenbond. Zo'n landbouw moet ook een maatschappelijk draagvlak hebben. Zoals verder blijkt, ondersteunt de Boerenbond het implementeren van al deze dimensies van een duurzame landbouw op de meest verscheiden manieren.

Economisch rendabel

Het blijft de eerste opdracht van elke boer of tuinder om ervoor te zorgen dat er thuis brood op tafel komt, liefst met een plak ham. Binnen een steeds wijzigend Europees en wereldlandbouwbeleid is dit een dagelijkse uitdaging. De boer moest zich de voorbije decennia meer en meer ontpoppen als een 'agro-manager' die net zoals zijn collega's uit andere sectoren, kan omgaan met nieuwe technologische ontwikkelingen, zware financiële investeringen, sterk variërende marktontwikkelingen, markt-risico's...

Uiteraard is het in de eerste plaats de syndicale opdracht van de Boerenbond op Vlaams, federaal en Europees niveau alles in het werk te stellen om niet alleen een zo gunstig mogelijke prijsvorming te realiseren, maar er ook voor te zorgen dat de algemene productie-omstandigheden in hun ruimste betekenis zo optimaal mogelijk zijn. Een degelijke begeleiding van individuele bedrijven bij overname, investeringen of uitbreiding is onmisbaar. De verder schrijdende (bio)technologische evoluties en de steeds wijzigende wettelijke en administratieve verplichtingen zorgen er dan weer voor dat 'levenslang leren' ook in de agrarische sector noodzakelijk is. Naast een uitgebreide geschreven voorlichting via de eigen tijdschriften organiseerde het NCBL, samen met de plaatselijke afdelingen, in 2007 10.557 lessen, waaronder 3118 uren cursus.

Of een bedrijf economisch rendabel is, wordt in belangrijke mate mee bepaald door zijn kostenstructuur. In dit kader werkt de Boerenbond via agro|bedrijfshulp mee aan de uitbouw van machineren, waarbij boeren samen machines aankopen en gebruiken. Het Innovatiesteunpunt en agro|aanneming begeleiden dan weer de uitbouw van uiteenlopende samenwerkingsvormen.

Bij dit alles houdt de Boerenbond terdege voeling met internationale evoluties op de land-

bouwmarkten, met de besluitvorming rond nieuwe handelsakkoorden op deze markten (WTO, EU/ACP...), en met de posities die landbouworganisaties in andere delen van de wereld innemen. De invloed van de globalisering op onze landbouweconomie is in de voorbije jaren overduidelijk geworden.

Ecologisch verantwoord

De sector heeft er zelf alle belang bij dat hij zijn productiepotentieel in een zo goed mogelijke staat aan de volgende generatie kan doorgeven. Op dit vlak zoekt de Boerenbond samen met de overheid naar oplossingen. Dit zorgt er voor dat de eco-efficiëntie van de landbouw het voorbije decennium is toegenomen. Uit het Mira-T-rapport 2007 blijkt duidelijk dat de milieudruk van de landbouw afneemt, terwijl de omvang van de activiteiten (uitgedrukt in bruto toegevoegde waarde) stijgt. De verzurende en vermestende emissie daalde met meer dan 50% sinds 1990. De druk op het waterleven door gewasbescherming had volgens het Mira-T-rapport de doelstelling voor 2005 bereikt in 2003, met name 50% reductie ten opzichte van 1990.

De Boerenbond is er zich wel van bewust dat nog een en ander verder moet worden bijgestuurd. De organisatie werkte vorig jaar constructief mee aan de implementatie van het nieuwe Mestdecreet en beperkte zich daarbij niet tot het informeren van de leden. Zo participeert de Boerenbond actief in STIM (Stimulering Innovatieve Mestverwerking) en met Fertikal draagt de Groep Boerenbond ook zelf zijn steentje bij tot het vergroten van de mestverwerkingscapaciteit.

Wat betreft de klimaatproblematiek nam de sector de voorbije jaren ongetwijfeld zijn verantwoordelijkheid op. Uit het reeds geciteerde Mira-T-rapport 2007 blijkt dat, terwijl de totale CO₂-emissie in Vlaanderen in 2006 10% hoger lag dan in het referentiejaar 1990, de totale uitstoot in de land- en tuinbouwsector daalde met 11%. Dezelfde positieve evolutie valt er te noteren voor twee andere broeikasgassen: methaan (-15%) en lachgas (-19%). Op die manier daalde de totale uitstoot van de sector met liefst 14,5% in vergelijking met het referentiejaar 1990. De sector houdt zo gelijke tred met de industrie die uitkomt op 14%. De goede resultaten van landbouw en industrie worden echter grotendeels tenietgedaan door de toename van de uitstoot door het verkeer (+28%).

Al zit de landbouwsector als een van de enige sectoren op schema voor het behalen van de Kyotonormen, de Boerenbond blijft niet bij de pakken zitten en ondersteunt initiatieven zoals alternatieve energieproductie en energiebesparing. De leden kunnen daarbij rekenen op twee energieconsulenten die actief zijn binnen het Innovatiesteunpunt.

Sociaal aanvaardbaar

Voor de Boerenbond is het van fundamenteel belang dat land- en tuinbouwers een gezinsleven kunnen leiden dat hen toelaat zich volwaardig te integreren in de maatschappij en dat kansen biedt om deel te nemen aan het sociale leven op het platteland.

Hoe men het draait of keert, centraal staat daarbij het belang van een 'eerlijke prijs' voor het product dat de boer en tuinder levert. Al te veel ziet de maatschappij over het hoofd dat die prijs niets anders is dan het (bruto-)inkomen van de boer. Omdat individuele landbouwers afhankelijk zijn van de verdere schakels in de keten – in het bijzonder de verwerking en de distributie – dreigt juist die 'eerlijke prijs' steeds meer in de verdrukking te komen.

Tijdens het Boerenbondcongres klonk de roep naar een 'fairtradelabel' ook voor de Vlaamse land- en tuinbouwproducten. In de strijd voor een eerlijke prijs nam de Boerenbond de voorbije jaren een aantal initiatieven, zoals de oprichting van de telersvereniging Inagro in 2005. Anno 2008 groepeerde die coöperatie al meer dan 500 openluchtgroentetelers die als één groep aan de onderhandelingstafel zitten met de diepvriesnijverheid om zo hun positie te versterken. De melkveehouders richtten dan weer een 'melkprijsmeldpunt' op om de dumpingsprijzen voor melk in de grootdistributie tegen te gaan. Het meldpunt heeft in de loop van 2007 meer dan eens zijn nut bewezen. Op Valentijnsdag 2007 wees de Boerenbond in een ludieke actie samen met Vredeseilanden de consument op het belang van eerlijke prijzen voor een eerlijk product, ook voor de boeren in het Noorden.

Een familiaal land- of tuinbouwbedrijf is niet alleen kwetsbaar omwille van de marktprijs, maar ook omwille van de gezondheid van de bedrijfsleider en bedrijfsleidster. In dit kader zette de Boerenbond dertig jaar geleden al een goed uitgebouwd systeem van onderlinge bedrijfshulp op. De steeds verdere specialisatie

maakte een bijsturing van het systeem noodzakelijk. Vandaag staan 70 vervangboeren klaar om in te springen waar de onderlinge hulp tekort schiet of waar het gezin enkele dagen vakantie wil genieten.

Land- en tuinbouw zijn een van de weinige sectoren die zich goed lenen voor de tewerkstelling van laaggeschoolden. Op dit vlak stelt de Boerenbond alles in het werk om de bedrijfsleiders de nodige opleiding en mogelijkheden te bieden om hun taak als werkgever binnen de sfeer van een familiale uitbating optimaal op te nemen. Zo kenden de cursussen Pools die de voorbije jaren georganiseerd werden een onverwacht groot succes.

Maatschappelijk aanvaard

De sector is er zich goed van bewust dat het uitbouwen van een maatschappelijk draagvlak sterk afhangt van de manier waarop men kan inspelen op de vragen van de maatschappij en de vragen van de consument. En die twee lopen niet steeds gelijk! Als de sector aan deze wensen niet kan voldoen om technische, economische of andere redenen, dan moet ook duidelijk gesteld worden waarom dat niet kan.

Onder invloed van diverse voedselcrisisen wankelde in het voorbije decennium de maatschappelijke aanvaardbaarheid van de sector enkele keren. In overleg met de leden en de overheid stelde de Boerenbond alles in het werk om een daadkrachtig controlesysteem uit te bouwen dat vandaag een voorbeeld kan zijn voor de meeste Europese landen.

Maatschappelijke aanvaardbaarheid steunt ook in belangrijke mate op het 'bekend zijn met...' en op een positief imago. Belangrijk is daarbij dat boeren en boerinnen zelf gemotiveerd en opgeleid worden om initiatief te nemen. Niet alleen opendeurdagen en initiatieven als de 'Dag van de landbouw' dragen hun steentje bij, ook het dagelijkse contact via thuis- of marktverkoop. Zo krijgt het voedsel een gezicht.

De Boerenbond luistert naar wat anderen in de samenleving over de landbouw denken en gaat constructief het gesprek aan. De resultaten van al deze inspanningen bleven niet uit. Uit de resultaten van het Vilt-onderzoek dat in november 2007 werd voorgesteld blijkt dat 86% van de ondervraagden bewondering hebben voor mensen die aan landbouw doen. Vijf jaar geleden lag dit cijfer nog op 80%. Zo

vindt 69% van de ondervraagden dat het beroep van landbouwer ondergewaardeerd wordt, in 2002 was dit 62%. Toen beaamden 28% van de ondervraagden de idee dat landbouwers met de wetgeving een loopje nemen, vorig jaar liep dit terug tot 16%. Een cliché dat nu zeker naar de prullenmand kan verwezen worden is de idee dat landbouwers laaggeschoolden zouden zijn. 74% van de Vlamingen menen dat dit niet waar is.

Om nog beter te kunnen inspelen op vragen, bedenkingen of wensen die binnen de maatschappij leven, richtte de Boerenbond begin 2007 samen met de KU Leuven de leerstoel 'Landbouw & maatschappij' op. Het ligt daarbij vooral in de bedoeling ethische vraagstukken rond de hedendaagse landbouw onder de loep te nemen. Het zijn vragen met betrekking tot het hergebruik van diersmeel in de voeders, het castreren van biggen of een juiste omschrijving van het begrip 'dierenwelzijn' van landbouwhuisdieren, naast bijvoorbeeld de dualiteit tussen de productie van voedsel, voeder, energie- en vezelgewassen.

Maatschappelijke verwachtingen

De toenemende vrije tijd, de steeds oprukkende verstedelijking, de groeiende belangstelling voor landschap en natuur, de roep naar ruimte en stilte... Het zijn evoluties die zorgen voor een groeiende belangstelling voor het platteland. Land- en tuinbouwers stonden vroeger in eerste instantie zeer huiverig tegenover een figuurlijke (maar in veel gevallen ook letterlijke) verdere inname van hun werkomgeving; nu zien steeds meer bedrijven hierin ook een uitdaging.

Vandaag wordt elk land- of tuinbouwbedrijf in meer of mindere mate geconfronteerd met de invulling van maatschappelijke verwachtingen. Het is dan ook logisch dat de Boerenbond voor de nodige initiatieven en ondersteuning zorgt. Hierbij dient onderscheid gemaakt tussen eerder dienstverlenende initiatieven, waarbij de steun vanuit de overheid een belangrijke inkomensbasis vormt en verbredingsinitiatieven, waarbij het inkomen meer en meer uit de markt gehaald wordt.

Diensten

De meest gangbare diensten zijn de 'groene diensten'. Dit zijn diensten waarin de landbouw zich inschakelt in de vraag naar landschapszorg en natuurbehoud. Het agrarisch natuurbeheer zit duidelijk in de lift. In 2003 werd iets minder dan 300 ha perceelranden beheerd; in 2006 was dat al 1220 ha. In 2004 werden op amper 17 ha erosiebestrijdingsmaatregelen uitgevoerd. In 2007 waren dit 2025 ha. Via de coöperatieve agro|aanneming wil de Boerenbond boeren/coöperanten de kans geven om samen met collega's ook een deel van de beheersmaatregelen op zich te nemen en zo een extra inkomen te verwerven. Op dit ogenblik zijn, verspreid over heel Vlaanderen, al meer dan 100 coöperanten actief in het landschapsonderhoud. In de toekomst wil de Boerenbond plaatselijk groepen landbouwers verenigen in agro-beheersgroepen en via dergelijke groepen vanuit de sector zelf bepaalde natuurdoelstellingen concretiseren.

Tot de zogenaamde 'gele diensten' behoort onder meer de 'groene zorg', het opvangen van heel diverse doelgroepen – gaande van mensen met een fysieke of mentale handicap, over jongeren met schoolmoeheid tot psychisch zieke mensen. Vijf jaar geleden startte de Boerenbond in samenwerking met kvlv-Agra en Cera vzw Groene Zorg op, met de bedoeling een brug te slaan tussen zorgvragers en zorgverleners en om de betrokken landbouwbedrijven te begeleiden. Het aantal zorgboerderijen groeide van 46 in 2003 naar meer dan 300 erkende zorgboerderijen eind 2007. Jammer genoeg is de vraag vanuit de zorgsector nog steeds groter dan het aanbod vanuit de landbouwsector. Eind 2007 bleek tijdens een internationale studiebijeenkomst, die door vzw Groene Zorg in Gent werd georganiseerd, dat Vlaanderen zeker niet moet onderdoen voor het buitenland.

De 'rode diensten' richten zich op de alternatieve energieproductie binnen de sector. Naast warmtekrachtkoppeling in de tuinbouw of de productie van biodiesel en biofuel betreft dit ook de productie van groene energie via biogasinstallaties. Eind 2007 waren 17 installaties in werking in Vlaanderen, samen goed voor ongeveer 22,5 MW elektrisch vermogen. Dit komt overeen met het jaarverbruik aan elektriciteit van ongeveer 45.000 gezinnen. Hierbij wordt ongeveer 900.000 ton biologisch afvalmateriaal verwerkt. Verder waren ook nog zes installaties in aanbouw, goed voor 10 MW

elektrisch vermogen. Dit betekent een uitbreiding van de verwerking met ongeveer 280.000 ton per jaar. Deze installaties zouden dan een hoeveelheid elektriciteit produceren die overeenkomt met het jaarverbruik van ongeveer 20.000 gezinnen. Stimulator van deze initiatieven is Biogas-e, waarin de Boerenbond één van de initiatiefnemers is. Ook de doorsnee Vlaming ziet voor de landbouw een rol weggelegd in het kader van de energiewinning. Uit de Vilt-bevraging blijkt dat 60% van de ondervraagden een toekomst ziet voor de sector in het kader van de productie van energiegewassen; minder dan 10% gelooft er niet in. Zo'n 80% van de ondervraagden vindt zelfs dat de sector meer moet op zoek gaan naar nieuwe toepassingen waaronder bio-energie.

De 'blauwe diensten' in het kader van het integrale waterbeheer zijn vandaag heel wat minder ver gevorderd. Ook hier verwacht de landbouw een (financiële) maatschappelijke compensatie voor het ter beschikking stellen van landerijen als overstromingsgebieden, die de medeburgers moeten behoeden voor overstromingen. De Boerenbond zit met de overheid aan tafel om naar aanleiding van een aantal concrete dossiers het systeem van blauwe diensten uit te werken.

Recreatie en educatie

De trek naar het platteland biedt meteen ook nieuwe kansen, op het vlak van verblijfs- zowel als dagrecreatie. Hoeve- en plattelandstoerisme kenden een aarzelende start, maar het aantal boerderijen met hoevetoerisme kreeg vooral sinds de eeuwwisseling een stimulans: in 2007 telde de vzw Plattelandstoerisme in Vlaanderen 158 landbouwbedrijven met hoevetoerisme. Hier zijn dus twee winnaars: het landbouwersgezin verwerft een extra inkomen; de bezoeker geniet van de rust en stilte en maakt kennis met het leven van boer en tuinder. Andere land- en tuinbouwbedrijven weten dan weer de dagjesmensen een aangenaam bezoek te bezorgen of bieden arrangementen aan om op een creatieve manier het platteland te beleven. Via het Innovatiesteunpunt en de Europese Leader- of Interregprojecten ondersteunen de Landelijke Gilden en de Boerenbond de uitbouw van zeer uiteenlopende initiatieven, gaande van samenwerkingsverbanden tussen landbouwers en andere middenstanders in de regio tot individuele picknickweides met bijhorende picknickmand.

Kennismaken met de plattelandsomgeving en met alles wat er zich afspeelt, zorgt meteen ook voor kansen op educatief vlak. In dit kader is de vzw Plattelandsklassen – die werd opgericht in de schoot van de Landelijke Gilden – uitgegroeid tot een begrip binnen het ruime pallet van educatieve initiatieven in Vlaanderen. In 2007 beleefden 5271 leerlingen uit het basisonderwijs gedurende drie of vijf dagen een boeiende plattelandsklas. Naast het organiseren van plattelandsklassen is de vzw zich meer gaan richten op andere educatieve initiatieven. Zo kunnen geïnteresseerden kiezen tussen een ruime waaier aan ‘Kijkboerderijen’ of een beroep doen op informatief spelmateriaal. In 2007 werden 188 ‘Plattelandsproevers’, eendaagse schooluitstappen, georganiseerd voor in totaal 3310 kinderen. Het doel blijft altijd hetzelfde: jongeren en ouderen al spelend en recreërend leren respect opbrengen voor alles wat leeft, groeit en werkt op het platteland door hen zelf te laten ervaren wat er allemaal gebeurt.

Engagement voor een duurzame wereld

Als het gaat over honger en armoede in de wereld, hanteert de internationale gemeenschap soms welgemeende maar moeilijk te halen doelstellingen. Zo wil men honger en extreme armoede halveren tegen 2015. Dat is behoorlijk ambitieus. Dit kan slechts als er voldoende geïnvesteerd wordt in de landbouw en in plattelandontwikkeling, stelt ook de Wereldbank, die voor het eerst sinds 25 jaar haar aandacht opnieuw naar de landbouw verlegt.

Als elk voor zijn deur veegt, dan komt er misschien iets van. Als lid van IFAP (de internationale boerenbond), en als initiatiefnemer van AgriCord, speelt de Boerenbond een actieve rol bij de ondersteuning van landbouworganisaties in ontwikkelingslanden. In 2007 heeft AgriCord rechtstreekse steun verleend aan meer dan 60 landbouworganisaties in ontwikkelingslanden. De Boerenbond vindt dat in elk land de stem van de boeren moet gehoord worden. Stevige ledenorganisaties van het platteland dragen trouwens bij tot democratie en tot stabiliteit. De Boerenbond ondersteunt ook micro-financieringsinstellingen in Afrika en Latijns-Amerika.

Een sociaal contract als sluitstuk?

Individuele landbouwers trachten op een zeer uiteenlopende manier invulling te geven aan hun dubbele opdracht: gezond en betaalbaar voedsel produceren en maatschappelijke opdrachten en verwachtingen uitvoeren. Dat leidt dan ook tot een zeer grote diversiteit aan initiatieven en bedrijven. Dit komt ten goede aan de vitaliteit van de Vlaamse land- en tuinbouw, maar maakt het zeker niet eenvoudiger voor een ledenorganisatie als de Boerenbond.

Diezelfde land- en tuinbouwers verwachten ook iets terug van de maatschappij. Binnen hun streven naar duurzaamheid rekenen ze op een soort ‘sociaal contract’ met de maatschappij. In ruil voor een landbouw die voldoet aan de dubbele doelstelling, rekenen ze op een eerlijke verloning voor de producten die ze voortbrengen en de uiteenlopende diensten die ze leveren. Eigenlijk is dit een vanzelfsprekendheid, die jammer genoeg niet steeds in concrete cijfers wordt vertaald.

Maatschappelijk duurzaam ondernemen vraagt daarom ook inspanningen van wie aan de vraagzijde staat. In de eerste plaats is dit de doorsnee-consument, die zich niet steeds van zijn meest duurzame kant laat zien wanneer hij zich tussen de rekken van het grootwarenhuis bevindt en meer oog heeft voor de prijs en veel minder voor het duurzaamheidsverhaal achter het product. Maar het geldt ook voor de burger die maar al te graag op zondag door het groene platteland wandelt of fietst, maar niet bereid is bij te dragen voor het onderhoud van zijn recreatiekader.

Zonder dit ‘sociaal contract’ te willen formaliseren, blijft voor de Boerenbond een belangrijke uitdaging weggelegd: een brug slaan tussen enerzijds de producent en anderzijds de consument en maatschappij, vanuit de voortdurende zorg om het evenwicht binnen de duurzaamheidsdriehoek voor zoveel mogelijk Vlaamse land- en tuinbouwers te behouden. Ongetwijfeld kunnen hierbij ook de andere schakels in de landbouwketen, niet het minst de distributie en de voedingsindustrie, een belangrijke rol vervullen.

Niet voor niets drongen de leden naar aanleiding van het Boerenbondcongres aan op een structureel overleg tussen de organisatie en de distributiesector. Echter niet alleen de distributiesector, maar alle andere schakels binnen de agro-voedingsketen moeten in dit verhaal hun

verantwoordelijkheid opnemen. Het gaat namelijk vanaf de input van duurzame hulpmiddelen, over een economisch aanvaardbare output van de basisproducten richting verwerking tot een verantwoorde omzetting van deze basisproducten in de meest diverse voedingsproducten.

Gelukkig is ook het verhaal van maatschappelijk verantwoord ondernemen geen eindig verhaal en drijft het voort op voortdurende veranderingen aangestuurd door de maatschappij, het marktgebeuren of het milieu. In dit kader blijft het voor de Boerenbond een dagelijkse uitdaging om via de meest uiteenlopende initiatieven niet alleen als organisatie, maar vooral via de leden land- en tuinbouwers zelf in te spelen op nieuwe situaties.

Jaaroverzicht 2007

van de activiteiten van de Boerenbond

I | Algemeen beleid

1.1 | Vlaamse land- en tuinbouw in 2007

Het globaal land- en tuinbouwinkomen in Vlaanderen daalde in 2007 met 4% ten opzichte van 2006. De globale eindproductiewaarde steeg weliswaar met 6% maar dit ging gepaard met een stijging van 10% van de directe uitgaven. Het waren vooral de sterk toegenomen voederprijzen en de stijgende energiekost die zwaar doorwogen op het inkomen. De berichtgeving over stijgende voedselprijzen liet weliswaar anders vermoeden. De prijsstijgingen van granen en melk dichtten voor deze deelsectoren de kloof tussen stijgende kosten en dalende prijzen aan de boer. Spijtig genoeg kon de kloof niet gedicht worden voor alle deelsectoren.

De land- en tuinbouw is een zeer diverse economische sector. Centraal staan plant- en dierproductie maar elke teelt of diersoort heeft zijn eigen uitdagingen en beperkingen. Elk jaar hangt het inkomen af van weersomstandigheden, ziektedruk, prijzen van grondstoffen en eindproducten, vaak bepaald op wereldniveau.

1.1.1 | Akkerbouw

De totale productiewaarde in de plantaardige sector steeg in 2007 met 7% ten opzichte van 2006. De kosten voor plantenvoeding en -beschermingsmiddelen, zaai- en pootgoed, diensten en andere inputs waren met ongeveer 5% gestegen. De gestegen energieprijzen wogen hier zeer zwaar door. Ondanks de vele energiebesparende en -producerende maatregelen steeg de energiefactuur met 9%.

De gestegen productiewaarde werd grotendeels gedragen door de akkerbouwproducten waarbij de granen en de aardappelen de doorslag gaven, ondanks het feit dat de Vlaamse graanoogst in 2007 te lijden had onder de wisselvallige weersomstandigheden tijdens de oogst. Er werd weliswaar 6% minder tarwe geoogst dan in 2006 maar de stijgende vraag en de lagere oogsten wereldwijd deden de graanprijzen stijgen met meer dan 60% ten opzichte van 2006. Op het Vlaamse landbouwinkomen heeft deze prijsstijging echter weinig invloed gehad omdat de graanproductie maar 3% vertegenwoordigt van de totale productiewaarde van de Vlaamse land- en tuinbouw.

Opvallend was de daling van de productiewaarde van de suikerbieten met 18%. Het Europese landbouwbeleid lag hier aan de basis. Er werden 19% meer kg consumptieaardappelen geoogst per hectare in vergelijking met 2006 en ook de bewaring leverde geen problemen op. Dankzij betere contractprijzen steeg bijgevolg ook de omzet voor deze teelt. Dit werd wel gedrukt door de lagere prijs op de vrije markt.

1.1.2 | Tuinbouw

Groenten deden het in 2007 5% minder goed dan in 2006. De oogst bleef globaal gezien even groot, maar de prijzen zakten ten opzichte van 2006. Vooral bij de verse groenten, geteeld in open lucht, was er een waardedaling van 19%. De industriegroenten stegen daarentegen in waarde met 9%, beiden bij een gelijke productiehoeveelheid.

De totale Vlaamse fruitoogst kende een waardestijging van 7%. Dit werd vooral verklaard door de stijging van de hoeveelheid product en niet door een prijsstijging per kg product. Uitschieters hierbij waren de sterk toegenomen hoeveelheden appels (+11%) en peren (+25%) maar enkel bij appels ging dit gepaard met een prijsstijging (+6%) terwijl de prijs van peren daalde met 26%. Ook de prijs van aardbeien deed het goed (+6%) wat gepaard ging met een stijging van 2% van de hoeveelheid aardbeien.

In de sierteelt was er een gelijke hoeveelheid product, maar een stijging in prijs van 8%. Vooral de boomkwekerij speelde hier een belangrijke rol. Er werd ingespeeld op de gestegen Europese vraag en men werkte aan een verdere kwaliteitsverbetering.

1.1.3 | Dierlijke productie

In productiewaarde nam de dierlijke sector toe met 5%. Maar ook hier stegen de kosten. De veeartsenijkosten stegen als gevolg van de blauwtongepidemie. De Vlaamse rundveehouderij heeft in 2007 enorme schade geleden door blauwtong. De schade liep op tot meer dan 33 miljoen in de rundveehouderij en bijna 5 miljoen euro in de schapenhouderij. In deze berekening werd rekening gehouden met het aantal gestorven dieren, veeartskosten en productieverliezen (verlies van vruchtbaarheid, daling van melk- en vleesproductie,

groei- en ontwikkelingsachterstand, extra voederkost...). De Boerenbond drong er bij de overheid op aan om de getroffen bedrijven te vergoeden, naar analogie met andere Europese landen waar blauwtong voorkomt. Aan de federale landbouwminister werd gevraagd om de blauwtongepidemie te erkennen als landbouw-ramp.

In 2007 was de stijging van de veevoederprijzen met 19% doorslaggevend. Wetende dat in Vlaanderen 50% van de totale uitgaven naar veevoeding gaat, is het duidelijk dat deze stijging zeer zwaar doorweegt.

Zowel het aantal dieren, als de waarde van het vlees daalde lichtjes in de rundvleessector. In de varkenshouderij bleef de stapel gelijk maar was de prijs wel gedaald met 6%. Samen met de toegenomen voederkost betekende dit dat deze twee sectoren in een diepe crisis zijn beland in 2007. De productiewaarde van braadkippen nam toe met 24% dankzij de betere prijsvorming. Er kwam eindelijk ook beterschap voor de eierproducenten wat vooral te verklaren is door de prijsvorming (+24%). De grootste stijging in productiewaarde werd genoteerd in de melkveehouderij (+26%). Die werd uitsluitend verklaard door de prijsstijging. Voor melk, eieren en gevogelte compenseerde de prijsstijging van de producten de gestegen veevoederprijzen.

1.1.4 | Eindbalans

De totale productiewaarde van de land- en tuinbouwsector kende een toename met 6%. Als gevolg van de stijging van de directe kosten met 10%, daalde de toegevoegde waarde. Uiteindelijk resulteerde dit in een globale daling van het Vlaams land- en tuinbouwkomen tegenover 2006.

Voor de globale Vlaamse land- en tuinbouwsector betekende dit een inkomen van 1,015 miljard euro. Dit was een daling van 4% ten opzichte van 2006. Rekening houdend met het feit dat er in de sector weer eens 4% minder mensen werden tewerk gesteld ten opzichte van 2006 (of een totaal van 44.201 voltijdse arbeidsplaatsen) betekende dit concreet dat een arbeidskracht in de land- en tuinbouw 2007 afrondde met een gemiddeld jaarinkomen van 22.961 euro. Dit is 38% onder het gemiddelde inkomen van de loon- en weddetrekkende Belg.

1.2 | Internationaal en Europees landbouwbeleid

‘Een wereld in beweging!’ zo mag het internationaal en Europees landbouwjaar 2007 worden genoemd. Op het vlak van het Europees en het internationaal landbouwbeleid bleef het rustig. Maar de markten waren volop in beweging. De onrustige situatie op de landbouwmarkten was een gevolg van het beleid van de jongste jaren in de EU, in de andere landbouw-grootmachten en in de WTO. De landbouwmarkten kenden nooit geziene schommelingen. Dat was voorspeld. Reeds enkele jaren was de vraag naar voedsel en landbouwgrondstoffen op wereldvlak groter dan het aanbod. Jaar na jaar moesten voorraden worden aangesproken tot ze tot een minimale drempel waren gezakt. En dan schiet de markt door! De wereld heeft slechts graanvoorraden voor twintig dagen tot een maand. De markten worden bijgevolg ‘volatiel’, dat wil zeggen wisselvallig en onstabiel, en vallen ten prooi aan speculanten wat de volatiliteit nog doet toenemen. Een veilige voedselvoorziening met rustige landbouwmarkten vereist graanvoorraden van minstens twee tot drie maand. Meteen komt pijnlijk tot uiting dat een vrije wereldmarkt niet in staat is de voedselbevoorrading veilig te stellen. Een wereld zonder grenzen kan nochtans worden vergeleken met een Europa zonder grenzen. Europa slaagde wel degelijk in het veilig stellen van de voedselbevoorrading. De Europese Unie wist met de nodige instrumenten en structuren een landbouw- en voedselbeleid uit te bouwen. De wereld slaagt daar niet. Initiatieven om op wereldvlak aan productie- en prijsbeheersing of voorraadbeheer te doen zijn telkens mislukt. De Werelhandelsorganisatie heeft de nodige instrumenten en bevoegdheden maar niet de doelstelling om een dergelijk beleid uit te stippelen. De Wereldlandbouw- en voedselorganisatie van de Verenigde Naties (FAO) is bekommerd om de voedselveiligheid maar heeft niet de nodige instrumenten en bevoegdheden.

2007 legde de looper uit voor 2008 dat zal geboekstaafd worden als het jaar waarin de aandacht voor voedselzekerheid opnieuw de bovenhand haalde op voedselveiligheid. Jarenlang was voedselveiligheid een ‘hot item’. Sinds 2007 is ‘voedselzekerheid’ of genoeg voedsel opnieuw aan de orde van de dag.

In 2007 werd duidelijk dat de afscherming van de Europese landbouw tot het verleden behoort. De Europese landbouwprijzen surfen

mee op de golven van de wereldmarkt. De termijnmarkten van Parijs en van Chicago vertonen dezelfde trends. De Europese melkprijs kende dezelfde evolutie als de melkprijzen in de Verenigde Staten, Argentinië en Nieuw-Zeeland. Dat is nieuw. De wereldmarkt is ook voor de Europese landbouw een feit geworden. Er resten nog enkele beschermingsmaatregelen van het oude beleid. Maar ook die staan ter discussie in de wto en/of in de 'health check', het gezondheidsonderzoek van het hervormd landbouwbeleid, dat in 2007 in voorbereiding was.

Het hervormd gemeenschappelijk landbouwbeleid, in vakkringen gekend onder de code-naam MTR, werd in 2007 in alle EU-lidstaten in uitvoering gebracht. Het nieuwe beleid deelt het landbouwinkomen op in twee onafhankelijke stukken, met name een inkomen uit de (vrije) markt voor de producten en daarnaast een inkomenssteun onder de vorm van een bedrijfsinkomenstoeslag ontkoppeld van de productie maar gekoppeld aan zogenaamde randvoorwaarden. Deze randvoorwaarden betreffen milieu, dierenwelzijn en voedselveiligheid.

In 2007 werd door de Europese Commissie voor 2008 een 'health check' of gezondheidsonderzoek van het hervormd landbouwbeleid aangekondigd. In het najaar van 2007 werd het debat op gang gebracht met een mededeling van de Europese Commissie. Het gezondheidsonderzoek voorziet in een evaluatie en mogelijke aanpassing van zowel nieuwe als nog geldende oude beleidsinstrumenten. Bovendien moeten instrumenten worden aangepast aan nieuwe uitdagingen zoals risicobeheer, klimaat en waterbeheer en productie van biobrandstoffen.

De Boerenbond bereidde zich in zijn verschillende geledingen voor op deze nieuwe veranderingen. Belangrijkste wijziging wordt het einde van de melkquotaregeling in 2015. Er werd afgetast op welke wijze deze landing best zou gebeuren.

Inmiddels werd in 2007 de MTR vervolledigd met nog ontbrekende sectoren, zoals groenten, fruit en wijn. De hervorming van het suikerbeleid werd bovendien bijgestuurd omdat de doelstellingen van de opkoopregeling niet werden gehaald.

De belangrijke feiten en gebeurtenissen in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid waren:

- de herziening van de Europese reglementering inzake gewasbeschermingsmiddelen;
- de voorstellen inzake een bodemrichtlijn;
- de aanpassing aan de reglementering en etikettering van biologische landbouw;
- het feit dat alle marktordeningen uiteindelijk in één enkele gemeenschappelijke marktordering (GMO) werden gegoten wat het einde betekent van het gemeenschappelijk landbouwbeleid per sector;
- de noodzaak van een aanpassing van de Europese procedure inzake erkenning van genetisch gemodificeerde organismen. De Raad kwam niet tot beslissingen als gevolg van gebrek aan een meerderheid voor of tegen;
- de beslissing van de Europese Raad inzake biobrandstoffen;
- de aanpassing van de minimale nationale staatssteun in de landbouwsector;
- de nieuwe overeenkomsten met de bevriende ontwikkelingslanden (ACP-landen) en de EPA's of economische partnerschappen die de EU met hen wil sluiten;
- het besluit inzake welzijnsnormen voor vleeskuikens;
- het besluit inzake definitie van kalfsvlees;
- het nieuwe Europese Verdrag (Verdrag van Lissabon);
- de beslissing om de braakverplichting op nul te zetten;
- de problematiek inzake invoer van rundvlees uit Brazilië;
- de problematiek omtrent blauwtong.

Het was historisch dat alle Europese zuivelvoorraden – sommigen spreken nog van overschotten – werden weggewerkt en dat alle zuivelrestituties en steunmaatregelen aan de interne zuivelmarkt op nul werden gezet. Dat was meteen de voorbode van een volatiele zuivelmarkt.

De Boerenbond volgde in het COPA en COGECA, de Europese overkoepelende organisaties van landbouworganisaties en landbouwcoöperaties, de Europese problematiek op de voet. De Boerenbondvertegenwoordigers in de verschillende werkgroepen bepaalden mee de Europese standpunten terzake.

In het IFAP, de internationale landbouworganisatie, werden de internationale standpunten mee vorm gegeven. Dit betrof onder meer de wto-onderhandelingen en de concentratie van de landbouwverwerking en -distributie, een

fenomeen dat overal ter wereld de landbouwers in de tang houdt.

Twee belangrijke beslissingen verdienen bijzondere aandacht omdat zij gevolgen zullen hebben voor de landbouw- en het voedselbeleid de komende jaren. Vooreerst is er de beslissing van de Europese Raad van maart 2007 om 'bindende streefcijfers' vast te stellen met betrekking tot het gebruik van hernieuwbare energie. Deze streefcijfers zijn 20% voor het aandeel hernieuwbare energie in het totale EU-energiegebruik tegen 2020; minstens 10% aandeel biobrandstoffen in de vervoersector tegen 2020 en 20% energiebesparing. De Raad voegde eraan toe dat het bindend karakter van het streefcijfer inzake biobrandstoffen opportuun is mits de productie duurzaam is, biobrandstoffen van de tweede generatie commercieel beschikbaar worden en de richtlijn over de brandstofkwaliteit zo wordt gewijzigd dat passende niveaus voor het mengen mogelijk zijn.

Ten tweede werd in december door diezelfde Europese Raad van staatshoofden en regeringsleiders het Verdrag van Lissabon goedgekeurd. De bedoeling is de werking van de EU te moderniseren. Wanneer dit verdrag door alle lidstaten zal zijn geratificeerd zal ook het landbouwbeleid onder de procedure van medebeslissing vallen. Dat wil zeggen dat besluiten zullen worden genomen door de Ministerraad én het Europees Parlement. Vijftig jaar lang had het Europees Parlement enkel een vrijblijvende maar verplichte adviserende bevoegdheid over landbouw en was helemaal niet bevoegd voor de landbouwbegroting. Landbouwwitgaven waren immers zogenaamde verplichte uitgaven vermits zij voorspruiten uit de bepalingen van het Verdrag. Daar komt nu verandering in. Trouwens, de landbouwwitgaven werden reeds eerder aan banden gelegd en vallen onder de meerjarige begrotingsperspectieven die in 2009 worden herzien.

Vermeldenswaard tot slot is dat de Europese Unie in 2007 precies 50 jaar bestond. Het Verdrag van Rome werd ondertekend in maart 1957. De Boerenbond herdacht deze verjaardag met een katern in *Boer & Tuinder* over het verleden en de toekomst van de Europese Unie, meer bepaald van de landbouw en het landbouwbeleid.

1.3 | Ruimtelijke ordening en structuurbeleid

1.3.1 | Ruimtelijke ordening

Vlaamse beleidsbeslissingen

De belangrijkste Vlaamse beleidsbeslissingen inzake ruimtelijke ordening die in 2007 zijn genomen zijn:

- De goedkeuring door het parlement van het 'Decreet op de Vlaamse voorkeuren';
- De goedkeuring door de Vlaamse regering van de 'Typevoorschriften bij gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen'.

Sinds de goedkeuring van het Decreet op de Vlaamse voorkeuren worden de rechten van de pachter verduidelijkt. Zo zal het recht van voorkoop van de pachter altijd primeren op om het even welk Vlaams voorkeurenrecht. Ook wanneer de pachter zijn grond 'rechtstreeks' koopt zal er geen Vlaams recht van voorkoop kunnen worden uitgeoefend.

De opmaak van de zogenaamde typevoorschriften voor de stedenbouwkundige voorschriften bij de ruimtelijke uitvoeringsplannen (waarvoor de Boerenbond vragende partij is) zit in een eindfase. Of hiermee voldoende rechtszekerheid zal worden gecreëerd valt nog af te wachten.

Afbakening van het agrarisch gebied

In 2007 'vierde' de land- en tuinbouwsector dat de Vlaamse overheid tien jaar bezig is met de afbakening van het buitengebied en dus ook met de afbakening van het in 1997 beloofde agrarisch gebied van 750.000 ha. Ook na dit tiende jaar is het dossier nog lang niet rond. Voor de Boerenbond blijft die 750.000 ha broodnodig. Ondertussen heeft wetenschappelijk onderzoek aangetoond dat de behoefte aan landbouwgrond er de komende jaren niet op zal verminderen.

De huidige Vlaamse regering wil tegen het einde van haar legislatuur (juni 2009) klaar zijn met het herbevestigen van de agrarische gewestplanbestemming van 500.000 ha, of tweederde van de doelstelling. Het moeilijke werk wordt daarmee op de lange baan geschoven. De resterende 250.000 ha moeten via gewestelijk ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) worden afgebakend. Dat zal nog vele jaren duren.

Voor vijf van de dertien buitengebiedregio's is het herbevestigingsproces afgerond. Dat resulteert in 274.000 ha herbevestigd agrarisch

gebied. In de overige regio's is het proces gestart. De Boerenbond doet het nodige om, in overleg met de besturen van haar afdelingen, alles van nabij op te volgen. Vanuit de Boerenbond werd sterk aangedrongen op de garantie dat voor elke regio minstens tweederde van de huidige gewestplanbestemming zou worden herbevestigd. Minister Van Mechelen had dit beloofd maar een beslissing van de Vlaamse regering terzake is er niet gekomen.

Ondertussen is een eerste RUP (Ruimtelijke Uitbreidingsplan) definitief afgebakend: bos- en landbouwgebieden 'Schelfheide' in het Limburgse Haspengouw. Voor een tiental andere RUP's is de procedure lopende. Er zullen er nog vele tientallen moeten volgen. Voor de Boerenbond staat hierbij het principe van de planologische ruil voorop. Hiermee moet maximaal ingezet worden op het geel inkleuren van gronden die vandaag gebruikt worden in groene bestemmingsgebieden.

Recht op planschade

De Boerenbond heeft al meer dan tien jaar een pleidooi gehouden om het recht op planschade bij bestemmingswijziging van 'geel' naar 'groen' decretaal vast te leggen. Bij de het ontstaan van het huidige decreet op de ruimtelijke ordening, dat dateert van 1999, is de organisatie daar niet in gelukt. Maar de aanhouder wint. Op 18 januari 2008 heeft de Vlaamse regering in een afsprakennota het principe van de planschade, zowel voor de grondeigenaar als voor de grondgebruiker, onderschreven. Er werd zelfs een nieuwe naam voor bedacht: 'Bestemmingswijzigingscompensatie', afgekort *bwc*. De eerste stap is dus gezet maar daarmee is de klus nog niet geklaard. Het komt er nu op aan de principes om te zetten in decretale teksten en die nog binnen deze legislatuur te laten goedkeuren door het Vlaams Parlement. Als dat niet lukt moet alles opnieuw beginnen met een nieuwe Vlaamse regering.

Scheiden waar kan, verweven waar moet

Het BB-congres van 2 december 2006 heeft met betrekking tot het thema verweving tussen landbouw en natuur als beleidslijn vastgelegd: scheiden waar kan, verweven waar moet.

Vanuit de Boerenbond wordt de stelling verdedigd dat de verweving tussen natuur en landbouw op vrijwillige basis – via beheersovereenkomsten – kan tot stand worden gebracht zodat het 'afbakenen' van natuurverwevingsgebied overbodig is. In de loop van 2008 zal er wellicht een beperkte herziening

van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen gebeuren waar de organisatie voornoemde stelling zal naar voor schuiven.

1.3.2 | Waterbeleid

Decreet Integraal Waterbeheer

Tot 22 mei 2007 liep het openbaar onderzoek naar 11 bekkenbeheersplannen en 91 deelbekkenbeheersplannen. De duizenden bladzijden teksten en plannen maakten het geheel onoverzichtelijk. De Boerenbond werkte een typebezwaarschrift uit voor de bekkenbeheersplannen, dat afhankelijk van het betrokken bekken, werd bijgestuurd. Voor de deelbekkenbeheersplannen werd een beroep gedaan op de veldkennis van de plaatselijke besturen. Een degelijke opvolging van de plannen wordt een zeer belangrijke opdracht gezien zij het waterbeheer in het gebied voor de volgende zes jaar vastleggen.

Gelijklopend met het openbaar onderzoek werden daarom ook de diverse beheersstructuren voor de plannen samengesteld. In elke bekkenraad heeft de Boerenbond één rechtstreekse vertegenwoordiger. In het bekkenbestuur en de watering (beheer deelbekkenplannen) heeft de landbouwsector geen rechtstreekse vertegenwoordiging en dient de sector te rekenen op vertegenwoordigers van gemeentebesturen of polders en watering.

Gelijklopend met het openbaar onderzoek naar de beheersplannen liep ook het onderzoek naar de waterbeheerskwesaties. De Boerenbond verleende zijn medewerking aan het Mina/Serv-advies. Deze waterbeheerskwesaties vormen de voorbereiding van de stroomgebiedsbeheersplannen die eind 2008 in openbaar onderzoek gaan. Deze plannen zullen aangeven welke normen Vlaanderen voor zijn grond- en oppervlaktewater zal nastreven om in 2015 een goede waterkwaliteit te bekomen.

Gelijklopend met de bekkenbeheersplannen werd werk gemaakt van de uitwerking van de gemeentelijke zoneringsplannen. Deze plannen leggen binnen de grenzen van de gemeente vast welke woning nu reeds op een riolering dient aangesloten te zijn, welke woning dat in de toekomst zal moeten zijn en welke woning zijn huishoudelijk afvalwater zelf zal moeten zuiveren. De plannen werden medio 2007 in openbaar onderzoek gesteld en zullen in de loop van 2008 definitief worden vastgelegd.

Uit een eerste overzicht bleek al snel dat in het landelijke gebied heel wat woningen zullen aangewezen zijn op individuele zuivering. Vanuit de Landelijke Gilden werd samen met de Vereniging van Steden en Gemeenten een actie opgezet voor een gelijke behandeling van de gezinnen die kunnen aansluiten op een riolering en zij die hun afvalwater moeten zuiveren via een IBA (Individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater). Het vergde heel wat rekenwerk en onderhandelingen om de betrokken minister Hilde Crevits te overtuigen om het gelijkheidsbeginsel toe te passen en meteen ook de subsidiëringspolitiek terzake aan te passen. In haar beleidsbrief voor 2008 beloofde de minister uiteindelijk een bijsturing van het beleid ten gunste van de gezinnen met een IBA.

In 2007 werden bepaalde streken van Vlaanderen geconfronteerd met een striktere aanpak van de vergunningen voor grondwaterwinning. Bedrijfsleiders in het zuiden van Oost- en West-Vlaanderen zagen bij de vernieuwing van hun vergunning hun toegelaten volume met 50% beperkt of zij kregen nog een tijdelijke overgangsvergunning van één jaar. De Boerenbond heeft gepleit voor meer redelijkheid en de nodige tijd om te komen tot een alternatieve waterwinning. In dit kader werd op vraag van het kabinet Leefmilieu en in samenwerking met het Innovatiesteunpunt voor land- en tuinbouw een typewateraudit uitgewerkt. Op deze manier moet duidelijk worden welke alternatieven mogelijk zijn.

Aandacht ging ook naar het openbaar onderzoek met betrekking tot het sectoraal plan ruimings- en baggerspecie. Het is duidelijk dat Vlaanderen op dit vlak met een gigantisch probleem geconfronteerd wordt. Het blijft daarbij van belang waakzaam te blijven om te verhinderen dat ook hiervoor extra landbouwgrond wordt aangesneden. In 2007 diende men vast te stellen dat het alternatief, met name de Argex-putten in Kruikebeke, dat door de toenmalige minister van Leefmilieu werd naar voor geschoven, van diverse zijden werd betwist.

Ondanks het feit dat het Decreet Integraal Waterbeheer reeds enkele jaren geleden werd goedgekeurd, bleef het besluit dat de financiering van een aantal bepalingen van het decreet regelt, uit. Dit was de reden voor de Boerenbond om er bij de overheid op aan te dringen geen bekken- en deelbekkenbeheersplannen goed te keuren zolang er geen duidelijkheid is over de financiering van onder andere de

inname van gronden voor overstromingsgebieden en oeverzones. De overheid is hierin gevolgd, niettegenstaande decretaal is bepaald dat alle beheersplannen dienden te zijn goedgekeurd vóór 22 december 2007.

Grote waterdossiers

In het kader van de uitvoering van de projecten binnen de actualisatie van het Sigmaplan en de Ontwikkelingsschets van de Schelde werd in de tweede helft van 2007 gestart met de concrete uitwerking van een aantal projecten. De Boerenbond is hierbij nauw betrokken via de projectmatige werkgroepen landbouw. Op basis van een landbouweffectenrapport dat per project wordt uitgewerkt, wordt getracht de impact op de landbouw te milderen en wordt vooral gezocht naar een gefaseerde aanpak. Meeste aandacht ging naar de inrichting van de Prosperpolder Noord en de Cluster Kalkense Meersen. In het kader van de uitvoering van het Sigmaplan en de Ontwikkelingsschets ging veel tijd naar de uitwerking van een flankerend beleid voor de betrokken landbouwers. In dit verband werd ook werk gemaakt van de uitwerking van een volledig nieuw systeem van 'Natuurovmormingsvergoedingen'.

In 2007 werd de studie en voorbereiding van twee nieuwe grootschalige waterprojecten opgestart: namelijk Seine-Schelde (van de Franse grens tot de haven van Gent) en Seine-Schelde West (van de haven van Zeebrugge naar de haven van Gent). Belangrijk daarbij is het gegeven dat aan het eerste project een herinrichtingsproject van de oude Leie is gekoppeld met een oppervlakte van 500 ha, in belangrijke mate binnen landbouwgebied. De Boerenbond heeft meteen duidelijk gesteld van bij de aanvang betrokken te willen zijn bij de uitwerking van beide projecten. Dit is ook gebeurd, waardoor de organisatie onder andere in de uitwerking van de betrokken lijvige plan-MER's een inbreng kon hebben. Ook hier werd voor beide gebieden een landbouwgevoeligheidsanalyse uitgewerkt.

De expansieplannen van de havens van Antwerpen, Gent en Zeebrugge zorgden voor de nodige kopzorgen. Niet zozeer de inname van de gronden voor de industriële ontwikkeling, maar vooral de gevolgen in het kader van natuurcompensaties gaan zwaar doorwegen.

Voor de haven van Zeebrugge werd advies uitgebracht over het Strategisch plan van de haven en de pijnlijke compensaties in de Uitkerkse polders. In het kader van de expansie van de

haven van Gent is de zoektocht geopend naar 220 ha natuurcompensatie in de wijde omgeving van de haven. Gelijktijdig werden de eerste plannen ontwikkeld voor de inrichting van de koppelingsgebieden aan de rand van de haven.

Het dossier met het grootste impact op de landbouw is ongetwijfeld het dossier van de haven van Antwerpen. Gelijktijdig met de uitwerking van het strategisch plan voor de haven loopt daar ook een plan-Mer voor de afbakening van het toekomstig havengebied. In het uitbreidings-scenario dat voorligt betekent dit ten overstaan van de situatie anno 2007 een bijkomend verlies aan landbouwgrond van bijna 2000 ha. De Boerenbond volgde de uitwerking van het plan-Mer op de voet en bereidt een alternatief voorstel voor.

1.4 | Sociaal beleid

In december 2006 werd op interprofessioneel niveau een centraal akkoord gesloten voor de periode 2007–2008. De Boerenbond nam deel aan deze intersectoriële onderhandelingen.

In dit akkoord, dat geldt voor de hele private sector, werd de interprofessionele loonmarge vastgelegd op 5% voor de jaren 2007–2008. Om de loonlasten voor de ondernemingen binnen de perken te houden, werd een lastenvermindering van 0,25% voorzien met ingang van 1 oktober 2007. De sociale partners op Belgisch niveau hebben ook de nodige afspraken gemaakt in verband met de invoering van een fiscaal en sociaal gunstige regeling inzake resultaatgebonden verloning. Dit systeem kan ingaan vanaf 1 januari 2008. In de loop van 2007 werden ook de collectieve arbeids-overeenkomsten inzake de nieuwe regeling voor brugpensioenen afgerond. Tenslotte is er een akkoord bereikt over de organisatie van de sociale verkiezingen in het voorjaar 2008 en over de omzetting van de Europese Richtlijn inzake de informatieverstrekking aan het personeel. In een aantal sectoren waaronder de land- en tuinbouw, zal dit akkoord verder dienen uitgewerkt te worden op sectorieel niveau.

Er werd een akkoord bereikt over de integratie van de verzekering 'kleine risico's' in het sociaal statuut van de zelfstandigen. De vrijwillige bijdrage die betaald werd aan de mutualiteit wordt vervangen door een verplichte verzekering. De bijdragen worden geïntegreerd in de kwartaalbijdragen voor het sociaal statuut. Daarnaast werden ook enkele minimum-uitkeringen verhoogd.

In het sectorieel sociaal overleg werd de basis gelegd voor de invoering van een tweede pensioenpijler voor de groene sectoren. Er wordt 1% van de lonen gestort in een sectorieel pensioenfonds. Met dit aanvullend pensioensysteem wordt de sector aantrekkelijker voor de werknemers. Dit sectorieel pensioenfonds start op 1 januari 2008.

Voor de witloofsector werd een regeling uitgewerkt waarbij de werkgevers gedurende 100 dagen seizoen- en gelegenhedswerknemers kunnen tewerkstellen. Deze subsector kent een zeer negatieve prijsontwikkeling en de tewerkgestelde seizoenwerknemers zijn vooral huisvrouwen en gepensioneerden. De regeling geldt voorlopig tot 30 juni 2008.

Voor de champignonteelt werd een regeling uitgewerkt waarbij de werkgevers die vaste arbeidskrachten in dienst houden, een tewerkstellingspremie kunnen bekomen. Voor het jaar 2007 en 2008 werd hiervoor telkens een bedrag van 400.000 euro vrij gemaakt. Er werd eveneens een regeling uitgewerkt inzake collectief outplacement waardoor de individuele ondernemingen vrijgesteld worden van het zelf organiseren van outplacement.

Op Vlaams niveau werd de overeenkomst met de Vlaamse overheid verlengd in toepassing waarvan EDU+ vorming en opleiding kan organiseren voor de groene sectoren. In 2007 werden meer contacten gelegd met de onderwijswereld. EDU+ neemt de uitwerking op zich van de afspraken inzake outplacement. De begeleiding van werknemers die ontslagen zijn door hun werkgever wordt collectief georganiseerd en gefinancierd.

Daarnaast werd ook de regeling verlengd inzake de toekenning van arbeidsvergunningen voor onderdanen uit de nieuwe Europese lidstaten. In 2007 werden ongeveer 17.000 arbeidsvergunningen afgeleverd voor de Vlaamse tuinders.

1.5 | Milieubeleid

De Vlarentrein

In 2007 werd door de overheid een grote inhoudelijke wijziging van Vlarem voorbereid, een zogenaamde Vlarentrein. Door de Boerenbond werd in de aanloop naar dit proces een inventaris met Vlarem-knelpunten opgemaakt. Dit zijn knelpunten waarmee de Vlaamse land- en tuinbouwer wordt geconfronteerd in het kader van zijn milieuvergunning: de opslag van biologisch afval, de brandstofverdeelinstallaties, het winnen van grondwater, de verbods- en afstandsregels, enz. Hieraan gekoppeld werden een aantal voorstellen tot oplossing uitgewerkt en overgemaakt aan het kabinet van de minister van Leefmilieu.

Op 21 december 2007 hechtte de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring aan het ontwerp van Vlarentrein. Enerzijds werd getracht de procedures en formulieren administratief te vereenvoudigen, anderzijds werden verschillende bepalingen aangepast aan de evolutie van de best beschikbare technieken (BBT's).

De Boerenbond uitte zijn tevredenheid over de meeste aanpassingen die door de Vlaamse regering in het ontwerp werden voorzien. Heel wat belemmerende en onhaalbare elementen in Vlarem werden aangepast of weggewerkt: advisering door de Mestbank, brandstofverdelingslangen, geluidsnormen, emissienormen...

Niettegenstaande vele aanpassingen tegemoet komen aan de noden binnen de sector, moest vastgesteld worden dat de overheid niet is ingegaan op de vraag om de afstandsregels voor de grotere pluimveehouderijen te versoepelen. Daarnaast kan de Boerenbond principieel niet akkoord gaan met de voorgestelde aanpassing die het mogelijk maakt dat een gemeente bijzondere milieuvorwaarden kan opleggen aan klasse 3-inrichtingen. Tot slot is de Boerenbond van mening dat verdere stappen wenselijk zijn in het licht van de voorgestelde administratieve vereenvoudiging van de modelformulieren. De bemerkingen werden overgemaakt aan de betrokken kabinetten en opgenomen in de verschillende adviezen van de Vlaamse Land- en Tuinbouwraad, Minaraad en SERV. Na behandeling van deze adviezen keurt de Vlaamse Regering normaal gezien begin 2008 de Vlarentrein definitief goed.

Hernieuwing milieuvergunningen 2007–2011

In de periode 2007–2011 moeten naar schatting meer dan 10.000 land- en tuinbouwbedrijven hun milieuvergunning hernieuwen. Om de leden terdege te informeren werd in 2007 een actieplan opgemaakt in samenwerking met SBB. Heel wat actiepunten werden intussen reeds uitgevoerd of opgestart. In het najaar verscheen een artikelenreeks in *Boer@Tuinder*. Op basis van deze artikels gaf SBB een brochure uit. Deze brochure wordt ondermeer verspreid op de avondvoordrachten en behandelt de belangrijkste vergunningsplichtige activiteiten, vergunningsvoorwaarden en knelpunten op de land- en tuinbouwbedrijven.

Naast de avondvoordrachten voor de leden, werd in elke provincie een vergadering georganiseerd voor de gemeentelijke en provinciale milieuambtenaren, schepenen... om ook hen te informeren over de vaak complexe vergunningsdossiers in de agrarische sector.

Tot slot werden een aantal BB-consulenten klaar gestoomd om de SBB-adviseurs bij te staan bij de verwerking van de naar schatting duizenden milieuvergunningsdossiers die er zitten aan te komen. Ook werd met SBB overeengekomen dat Boerenbondleden kunnen genieten van een korting ter waarde van hun lidmaatschapsbijdrage wanneer zij hun dossier laten opmaken door SBB.

Het Vlaamse klimaatbeleid

De voorbije jaren heeft de Vlaamse land- en tuinbouw serieuze inspanningen geleverd om de uitstoot van broeikasgassen – koolstofdioxide of CO₂, lachgas of N₂O en methaan of CH₄ – terug te dringen. Dit blijkt nogmaals uit de recentste cijfers van het MIRA-T rapport 2007.

Koolstofuitstoot: -11%

Het gebruik van fossiele energie en de CO₂-uitstoot die er mee gepaard gaat, is verantwoordelijk voor meer dan 85% van de broeikasgasuitstoot in Vlaanderen. Het aandeel van de land- en tuinbouwsector in de totale CO₂-uitstoot bedraagt echter nauwelijks 4%. Binnen de land- en tuinbouwsector is de glastuinbouw de grootste energieverbruiker. De voorbije 10 jaar daalde de CO₂-uitstoot echter met ruim 20%. Terwijl de totale CO₂-emissie in Vlaanderen in 2006 10% hoger ligt dan in het referentiejaar 1990, daalde de totale uitstoot in de land- en tuinbouw met 11%.

Methaan: -15%

De methaanemissie in Vlaanderen is voor bijna 80% afkomstig uit de veeteeltsector. Ten opzichte van 1990 kent de CH₄-emissie in Vlaanderen een daling met bijna 30%. Dit komt door een daling van 15% van de methaanuitstoot in de landbouwsector (als gevolg van een kleinere veestapel), door de invoering van het stortverbod en het aanwenden van methaan uit bestaande stortplaatsen als biogas voor energieproductie.

Lachgas: -19%

De landbouwsector veroorzaakt bijna de helft van de Vlaamse N₂O-uitstoot, gevolgd door de salpeterzuurproductie met een aandeel van ongeveer 25%. De lachgasemissie door de landbouwsector is echter sinds 1990 met 19% gedaald, mede als gevolg van een daling van de veestapel en het oordeelkundig aanbrengen van dierlijke mest in het kader van het mestdecreet. De totale N₂O-emissie in Vlaanderen bedraagt in 2006 bijna 17% minder dan in 1990.

De meest recente cijfers geven aan dat de inspanningen die de Vlaamse land- en tuinbouwsector levert jaar na jaar resulteren in een vermindering van de broeikasgasuitstoot. Zo werd de uitstoot van de verschillende broeikasgassen in 2007 met nogmaals 1% verminderd. Op die manier daalt de totale uitstoot van de sector met liefst 14,5% ten opzichte van het referentiejaar 1990. De landbouw houdt hiermee gelijke tred met de industrie die in dezelfde periode de uitstoot ook met 14% verminderde. Ook het aandeel van de land- en tuinbouwsector binnen de totale Vlaamse uitstoot slinkt verder en bedraagt momenteel 11,5%.

De totale Vlaamse uitstoot bedraagt in 2006 2% minder dan de uitstoot in het referentiejaar 1990. De goede resultaten van de landbouwsector (-14%) en de industrie (-14%) worden grotendeels teniet gedaan door een toename van de uitstoot door het verkeer (+28%).

De Europese fyto-dossiers

In 2006 werden door de Europese Commissie twee voorstellen voorbereid met betrekking tot gewasbeschermingsmiddelen. Het eerste voorstel creëert het kader ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden. Het tweede voorstel betreft de herziening van richtlijn 91/414 en behandelt het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen.

In 2007 formuleerde de Boerenbond in samenwerking met Phytofar, het ABS en de FWA een gezamenlijk standpunt naar aanleiding van deze Europese initiatieven. Daarnaast werden in de aanloop naar de eerste lezing door het Europees parlement eind 2007 de Vlaamse europarlementairen vanuit de Boerenbond op de hoogte gebracht van de dossiers en de knelpunten en gevaren voor de Vlaamse land- en tuinbouw die ermee verbonden zijn. Mede dankzij de steun van de EVP-fractie werden een aantal heikele punten door het Europees parlement weggestemd. Zo werden in het voorstel van richtlijn betreffende het duurzaam gebruik de verplichte bufferzone van 10 meter, een algemeen Europees reductiecijfer en de algemene verplichting om burens te informeren geschrapt.

Met betrekking tot het voorstel inzake het op de markt brengen, moet vastgesteld worden dat het Europees parlement de goedkeuringscriteria voor gewasbeschermingsmiddelen zodanig heeft aangescherpt dat het pallet aan beschikbare middelen in de toekomst drastisch zou kunnen worden ingeperkt. Dergelijke inperking zou onmiddellijke gevolgen kunnen hebben op de Vlaamse land- en tuinbouw: bepaalde (kleine) teelten zouden als gevolg hiervan zo goed als onmogelijk worden.

Beide dossiers zullen in 2008 op de Europese agenda worden hernomen. Verwacht wordt dat na de bespreking op de Raad van landbouwministers en de Europese Commissie de dossiers voor een tweede lezing aan het Europees parlement zullen worden voorgelegd.

De Europese bodemrichtlijn

In 2006 werd door de Europese Commissie een ontwerp van Bodemrichtlijn opgemaakt. Dit voorstel van kaderrichtlijn legt enkele algemene principes en doelstellingen vast inzake het te voeren bodembeleid in Europa. De richtlijn verplicht de lidstaten om verontreinigde locaties te identificeren en te inventariseren, zoals nu reeds in Vlaanderen gebeurt. Daarnaast worden de lidstaten ook verplicht saneringstrategieën op te stellen. Tenslotte moeten prioriteitsgebieden worden aangeduid, waar speciale maatregelen nodig zijn tegen erosie, verlies aan biodiversiteit, bodemdegradatie, verzilting...

De Boerenbond is van oordeel dat een Europese kaderrichtlijn geen meerwaarde biedt voor het Vlaamse bodembeleid en pleitte er daarom voor om deze kaderrichtlijn te schrappen.

De Bodemrichtlijn heeft veel weg van een schoolvoorbeeld 'overbodige Europese regelgeving'. Wat landbouw betreft, dient er op gewezen te worden dat er reeds heel wat Europese regelgeving bestaat die bodemdegradatie tegen gaat: de cross-compliance en de goede landbouwcondities uit MTR, de kaderrichtlijn water, de grondwaterrichtlijn, agro-milieu-maatregelen uit de tweede pijler...

Op 13 november 2007 werd het voorstel van Bodemrichtlijn in eerste lezing behandeld door het Europees Parlement en werden een eerste reeks bindende maatregelen goedgekeurd. Op de Europese Milieuraad van eind december echter vormden 5 lidstaten, waaronder Nederland, Frankrijk en Duitsland, een blokkerende minderheid tegen het ontwerp van richtlijn. De voorzitter concludeerde 'dat er door deze blokkerende minderheid in de nabije toekomst geen discussie meer zal plaatsvinden over de Bodemrichtlijn'. Dit dossier lijkt dan ook op de lange baan te worden geschoven.

Afvalbanden en landbouwfolie

Reeds in 2006 kwam er een samenwerkingsverband tot stand tussen de landbouworganisaties, OVAM en Recytyre rond de problematiek van de afvalbanden op de landbouwbedrijven. In een eerste fase werd door middel van een enquête de 'historische stock' aan afvalbanden op de landbouwbedrijven geïnventariseerd. Midden 2007 werd vervolgens een ruilplatform georganiseerd op de website van Recytyre, gelet op het gegeven dat sommige landbouwers te veel banden hebben en andere te weinig. De derde fase in dit project betrof een kosteloze ophaling van afvalbanden op basis van een jaarlijks budget dat zou vrijgemaakt kunnen worden door Recytyre. Het project werd in deze fase echter opgeschort wegens gebrek aan financiële middelen bij Recytyre.

Naar aanleiding van een parlementaire vraag stelde de minister dat Recytyre niet verplicht kan worden tot gratis ophaling van de afvalbanden op landbouwbedrijven. Eventuele oplossingen die worden uitgewerkt zijn louter gestoeld op de goodwill van Recytyre. Tot slot stelde de minister dat de overheid momenteel geen financiële tegemoetkoming overweegt. Eind 2007 vielen de gesprekken met OVAM en Recytyre stil, niettegenstaande de druk binnen de sector en vanuit een aantal politieke hoeken blijft bestaan om een oplossing uit te werken.

In 2004 werd een aanvaardingsplicht voor landbouwfolies opgenomen in het Vlarea

(Vlaams Reglement inzake Afvalvoorkoming en -Beheer). Na diverse onderhandelingen met OVAM, werd door de producenten en de landbouworganisaties aan de minister van Leefmilieu gevraagd om de aanvaardingsplicht voor landbouwfolies uit het besluit te schrappen. Op 9 februari 2007 werd een wijziging van het Vlarea goedgekeurd. De aanvaardingsplicht voor landbouwfolies werd geschrapt en vervangen door de verplichting een afvalbeheersplan op te stellen.

Samen met de producenten werd in 2007 een afvalbeheersplan opgemaakt. Het beheersplan bevat een hele reeks engagementen vanwege de producenten en twee engagementen vanwege de landbouworganisaties. Ten eerste verklaren de landbouworganisaties en de producenten zich bereid om OVAM te ondersteunen in een onderzoek naar de huidige stand van zaken betreffende de hoeveelheden land- en tuinbouwfolies die op de markt worden gebracht en de manieren waarop de folies vandaag de dag worden ingezameld en verwerkt.

Ten tweede zijn de landbouworganisaties bereid om op vraag van hun leden een pilootproject op te zetten in een probleemgebied. Een probleemgebied is een regio waar momenteel de inzameling van landbouwfolie niet meer gebeurt. Jaarlijks wordt ook een actieplan opgemaakt met de concrete acties die dat jaar zullen worden uitgevoerd.

De samenwerkingsovereenkomst

Het Vlaamse Gewest sluit sedert 1992 vrijwillige overeenkomsten af met gemeenten en provincies om het milieubeleid op lokaal niveau te stimuleren. In ruil voor het uitvoeren van een aantal taken krijgen de gemeenten en provincies financiële en inhoudelijke ondersteuning van de Vlaamse overheid. Aanvankelijk heette dergelijk contract een convenant, sinds 2002 spreekt de Vlaamse overheid van een samenwerkingsovereenkomst.

De vorige samenwerkingsovereenkomst met 249 gemeenten en de vijf provincies liep af op 31 december 2007. In 2007 werd door de overheid een nieuwe samenwerkingsovereenkomst voorbereid die definitief werd goedgekeurd op de ministerraad van 21 december.

De nieuwe samenwerkingsovereenkomst telt tien thema's (afval, water, hinder, energie, natuur...). Er wordt gewerkt met een basisniveau van een twintigtal opgelegde verplichtingen verspreid over alle thema's. Elk thema

heeft naast dit verplicht basisniveau, ook een facultatief onderscheidingsniveau en een facultatief projectniveau, waarmee extra punten en bijgevolg extra middelen kunnen worden verdiend. Het grote verschil met de vorige overeenkomst zit in het projectniveau. Gemeenten krijgen voortaan meer mogelijkheden om nieuwe, eigen projecten in te dienen. Met ingang van 2008 zullen de gemeenten en provincies de overeenkomst kunnen afsluiten met het Vlaamse gewest en in het kader hiervan ook de eerste projecten aanvragen.

1.6 | Zuivelbeleid

De werking van het Algemeen Verbond van Coöperatieve Zuivelfabrieken (AVCZ) richt zich vooral op coöperatieve aangelegenheden. Belangrijke thema's hierbij zijn de aansprakelijkheid van de bestuurders, financiering, structuur, aandeelhouderschap en betrokkenheid van de leden. Ook de toekomst van de coöperatieve identiteit komt daarbij aan de orde.

1.7 | Politieke belangenverdediging

1.7.1 | Politieke Staf

In 2006 waren er gemeente- en provincieraadsverkiezingen. Vermits de Landelijke Beweging een beweging is die een zeer sterke lokale werking heeft, waren dit uiteraard belangrijke verkiezingen. Heel veel kandidaten van Boerenbond/Landelijke Beweging hebben heel sterk gescoord en dit heeft zich bij de installaties van de gemeente- en provincieraden in januari 2007 ook vertaald. Velen hebben een politiek mandaat kunnen opnemen in de gemeenteraad, het College van Burgemeester en Schepenen, in de ocmw-raad, in de Provincieraad of de Bestendige Deputatie.

2007 was ook het jaar van de federale verkiezingen. De werking van de Politieke Staf stond dan ook in het teken van de voorbereidingen van deze verkiezingen. De Staf vergaderde zes maal. De meeste aandacht ging uit naar de verdere uitwerking van het politiek memorandum van de Boerenbond en de Landelijke Beweging met tal van aandachtspunten en concrete beleidssuggesties. Ook de lijstvorming werd nauwgezet opgevolgd. Na de verkiezingen van juni 2007 werden de uitslagen grondig geanalyseerd.

Ook de de moeizame besprekingen inzake de regeringsvorming werden opgevolgd. De kandidaten van de Landelijke Beweging hebben opnieuw zeer sterk gescoord.

1.7.2 | Politiek Comité van de Boerenbond (PCBB)

Het was een druk politiek jaar. Op federaal vlak waren er de verkiezingen, waardoor er minder federale dossiers waren waarin beweging zat. Op het Vlaamse en Europese niveau waren er tal van dossiers die opgevolgd dienden te worden. 2007 was het jaar waarin Vlaanderen een nieuwe minister-president kreeg in de figuur van Kris Peeters. De trend die zijn voorganger Yves Leterme had ingezet, met name met de Boerenbond een constructieve dialoog opzetten aangaande de Vlaamse land- en tuinbouw en het Vlaamse platteland, werd op een positieve wijze verder gezet.

Het PCBB vergaderde 8 keer in 2007. Tijdens deze vergaderingen werd steeds ingegaan op de actuele dossiers op het Europese, federale en Vlaamse vlak. Naast actuele punten werden vooral volgende dossiers behandeld:

kleine risico's van zelfstandigen, fiscaliteit in de land- en tuinbouw en in het bijzonder het principe van pay-back/pay-forward-betaling, studietoelagen, actualisering van de Boerenbondvisie rond leegstaande hoeses in agrarisch gebied, energiedossier in de tuinbouw, deelbekkenbeheersplannen, financiering van het FAVV, de federale verkiezingen en het politiek memorandum van de Boerenbond, blauwtongziekte, huisvesting voor seizoensarbeiders in de tuinbouw, herbevestiging van agrarisch gebied, hernieuwing milieuvergunningen in de landbouw voor de periode 2008–2011, de derogatie, glastuinbouwzones, ACERTA-enquête omtrent sociaal statuut zelfstandigen, de Vlarem-trein, de begrotingen.

Ook met de bestendig afgevaardigden van het PCBB werd er tweemaal vergaderd omtrent de uitwerking en de invulling van het plattelandsbeleid (PDP0 2), de provinciale begrotingen, de Boerenbondvisie op ruilverkavelingen en de hernieuwing van de milieuvergunningen voor de periode 2008–2011.

1.8 | Ontwikkelingsbeleid

De Boerenbond heeft zich in 2007 niet afzijdig gehouden als het ging over armoede in de wereld en over de verschillen tussen het rijke Noorden en het arme Zuiden.

Rechtstreekse samenwerking en dialoog van boer tot boer, vormen de hoeksteen van de internationale samenwerking van de Boerenbond. In projecten kunnen landbouworganisaties beroep doen op ervaring uit andere landen, zowel uit ontwikkelingslanden als uit organisaties uit rijke en arme landen. Op 17 oktober 2007 had in Leuven voor de derde keer een 'dialoogbijeenkomst' plaats, waarop 11 voorzitters van landbouworganisaties uit Noord en Zuid het vooral hadden over recente marktontwikkelingen en de positie van de familiale landbouw.

De internationale boerenbond (IFAP) telt nu reeds meer dan 110 leden, de meerderheid uit ontwikkelingslanden. In samenwerking met IFAP heeft AgriCord in 2007 rechtstreekse steun verleend aan meer dan 60 landbouworganisaties in ontwikkelingslanden. AgriCord wordt vanuit Leuven gecoördineerd, met steun van een toenemend aantal landbouw- en plattelandsorganisaties uit OESO-landen: Australië, België, Canada, Duitsland, Finland, Frankrijk, Japan, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Zweden...

AgriCord startte in 2007 een vierjarenprogramma 'Boeren tegen armoede'. Sterkere landbouw- en plattelandsorganisaties zijn nodig in de strijd tegen honger en armoede. Zij werken rond de organisatie van vermarkting, coöperaties, contractteelt, kwaliteitsverbetering, standpuntbepaling, samenaankoop van zaden en meststoffen, toegang tot krediet, aangepaste verzekeringen, onderhandelingskracht... Maar ook onderwerpen zoals de representativiteit en de interne werking van ledenorganisaties, de volwaardige inschakeling van mannen én vrouwen, kadervorming... hebben een plaats.

Voor Boerenbond wordt Trias lid van AgriCord. 2007 was het jaar dat het mandaat van Ieder Voor Allen grotendeels werd overgedragen aan Trias. Trias zal aan Boerenbond méér slagkracht bieden en meer mogelijkheden ter ondersteuning van landbouw- en plattelandsorganisaties in arme landen.

2 | Boerenbondwerking

2.1 | Beroepswerking

2.1.1 | Opmvolging Boerenbondcongres

Bij de voorbereiding van het Boerenbondcongres van 2 december 2006 werden gedurende anderhalf jaar zoveel mogelijk leden betrokken, via de besturen in de sectorvakgroepen of in de provincie en via individuele bevraging. Deze betrokkenheid is in 2007 behouden bij de verdere uitwerking en realisatie van de beleidslijnen.

Prioriteiten bepalen

Het congres leverde 189 beleidslijnen op die zich richten naar de overheid, naar de Boerenbond en naar de land- en tuinbouwers zelf. Het leek een kluwen van beleidslijnen waarbij sommigen elkaar overlaptten of zeer nauw bij elkaar aansloten. Een aantal beleidslijnen werden daarom samengebracht in clusters waarvoor een overkoepelende beleidslijn werd uitgewerkt. Uiteindelijk bleven nog steeds 158 beleidslijnen te behandelen. Een belangrijk gedeelte ervan vergt vooral opvolging door een of meerdere vakgroepen of door andere interne geleidingen. Daarnaast zijn er een hele reeks beleidslijnen waar werk van gemaakt wordt.

Bij de verdere uitwerking in het voorjaar werd niet alleen nagegaan welke vakgroepen, themagroepen of diensten binnen de organisatie bepaalde beleidslijnen kunnen opvolgen of verder uitwerken, er werd tevens een dossierhouder aangewezen die samen met de betrokken geleiding(en) de zaak moet trekken. De vakgroepen hebben in de loop van september hun prioriteiten vastgelegd en nagegaan hoe ze best het dossier aanpakken.

Strategische stuurgroep

Begin mei werd een strategische stuurgroep geïnstalleerd. De groep is samengesteld uit Boerenbondmedewerkers en leden van het Hoofdbestuur, onder leiding van voorzitter Piet Vanthemsche.

De opdracht van de stuurgroep is drieledig. In de eerste plaats is er het bewaken van de verdere concretisering en de uitvoering van de beleidslijnen van het congres. In de tweede plaats moet de stuurgroep er over waken dat bij syndicale standpuntvorming en bij alle interne en externe contacten, de beleidslijnen worden gevolgd. Tenslotte is er de opvolging van externe ontwikkelingen die het bijsturen

van sommige beleidslijnen noodzakelijk maken.

De vakgroepen, de staven en de ad hoc werkgroepen rapporteren op regelmatige tijdstippen over hun activiteiten aan de strategische stuurgroep. Die vertrouwt de verdere uitvoering van de beleidslijnen toe aan respectievelijk de vakgroepen, thematische werkgroepen en staven waarna uiteindelijk het Hoofdbestuur beslist.

Concretisatie

De aanloop naar de concrete uitwerking van de goedgekeurde beleidslijnen heeft niet belet dat al gestart werd met de verdere uitwerking van een hele reeks beleidsopties. Aanleiding was onder andere de vaststelling dat vanuit de meest diverse hoeken positief werd gereageerd op een of meerdere beleidslijnen die op 2 december 2006 werden goedgekeurd. Zo werd een overleg opgestart met de natuurbeveiliging om te komen tot een duidelijker omschrijving van natuurverweving in het kader van de beleidslijn 'Scheiden waar kan, verweven waar moet'. In het kader van de vraag naar nieuwe wettelijk geregelde gebruiksvormen naast de bestaande pachtwetgeving werd een eerste denkoefening gehouden en op vraag van de strategische stuurgroep getoetst in een aantal sectorvakgroepen. Via de oprichting van de Boerenbondleerstoel 'Landbouw & Maatschappij' aan de Universiteit van Leuven wil de Boerenbond inspelen op de beleidslijnen die dit thema bespelen. Met de ontmoetingen tussen de melkveehouders, de zuivelproducenten en de distributie werd dan weer tegemoet gekomen aan de vraag naar meer overleg binnen de keten. Een volgende stap zal erin bestaan dit overleg structureel te bestendigen voor de hele land- en tuinbouwsector.

Een mooi voorbeeld van dossiermatige coalities met minder vanzelfsprekende partners, zoals verwoord in een van de beleidslijnen, was de actie die op Valentijnsdag 2007 werd opgezet in samenwerking met Vredeseilanden rond eerlijke prijzen voor de land- en tuinbouwproducenten, in het noorden zowel als in het zuiden.

2.1.2 | Belangenverdediging

2.1.2.1 | Centrale Vakgroep Akkerbouw

Ontwikkelingen op de grondstoffenmarkten

De Centrale Vakgroep Akkerbouw volgde de marktontwikkelingen voor granen en grondstoffen op de voet. Na jarenlange prijsdalingen kwam er in 2007 een duidelijke heropleving van de prijzen. Naast prijsstijgingen had de sector ook te kampen met zeer volatiele prijzen. Het aanbod werd onder meer beïnvloed door wisselvallige oogsten in meerdere delen van de wereld. Dit heeft zijn invloed gehad op de productie van granen en voedergewassen. Tegelijk steeg de vraag vanuit China en Indië als gevolg van de grote economische groei in deze gebieden. Inmiddels daalden wereldwijd de graanvoorraden tot een historisch dieptepunt. De tarwevoorraad 2007 was de laagste sinds 1979/80, terwijl de maïsvoorraad de laagste was sinds 1983/84. Daarbij heeft ook de opmars van biobrandstoffen en met name de grote toename van de bio-ethanolproductie in de Verenigde Staten een effect op de prijzen gehad.

Ontwikkelingen in WTO-verband

De Centrale Vakgroep Akkerbouw stelde andermaal dat een aantal instrumenten van het Europees landbouwbeleid, zoals onder meer invoerheffingen, noodzakelijk zijn en blijven om de productievoorzwaarden in de EU mogelijk te maken. Tevens is ook directe inkomenssteun nodig om de Europese productievoorzwaarden na te kunnen komen. De Hong Kong-uitkomst (december 2005) is een zeer pijnlijk tussenakkoord wegens verplichting tot stopzetten van restituties in 2013.

Onrustwekkend is het informeel voorstel dat de EU in Genève deed, namelijk een gemiddelde tariefdaling met 51% en een afbouw van de prijsondersteuning met 75%. Dit alles zou leiden tot een daling van het Europees landbouwinkomen met maar liefst 25%, terwijl de Verenigde Staten geen enkele toegeving deden!

Feit is dat landen als India en China, maar ook Brazilië op economisch vlak steeds sterker worden en van langsom meer kunnen gaan dwarssliggen en eisen stellen.

Voor de vakgroep zijn er met betrekking tot de Vlaamse landbouw in wezen geen voordelen te rapen uit deze onderhandelingen. De vakgroep waarschuwde ervoor dat de gunstige marktevoluties in een aantal sectoren niet

mogen aangegrepen worden om de huidige marktondersteuning terug te schroeven.

Suikerhervorming

Het jaar 2007 werd het jaar van de grote herstructureringen in de suikersector. De vakgroep heeft steeds gesteld dat kortingen in het leveringsrecht grotendeels lineair moeten gebeuren. Uitzondering hierop vormden voor de vakgroep de bedrijven in een zone waar de bietenteelt niet optimaal is en de bedrijven die wegens hun omvang in de toekomst beperkingen zullen opgelegd krijgen. Deze bedrijven hebben de kans gekregen om vrijwillig hun volledig quotum in te leveren aan de volledige herstructureringsvergoeding.

Health Check landbouwbeleid

De vakgroep waarschuwt voor een afbouw van de interventiemogelijkheid voor graan en pleit voor het behoud er van. Niettegenstaande de vakgroep grote voorstander is voor de omzetting van braaktoeslagrechten in gewone toeslagrechten, blijft men ijveren voor een bepaalde vorm van productiebeheersing in geval van marktverzadiging. De verplichting voor het behoud van blijvend grasland stuitte op toenemende kritiek. De vakgroep heeft erop aangedrongen om tegen de achtergrond van stijgende grondstoffenprijzen een versoepeling in deze regeling door te voeren

Gemeenschappelijke marktordening groenten en fruit

Op 12 juni bereikte de Landbouwwraad een akkoord over de hervorming van de Gemeenschappelijke marktordening voor groenten en fruit. In de groenten- en fruitsector wordt het bestaande systeem van verwerkingssteun voor onder andere tomaten, citrusfruit en perziken, eveneens omgevormd naar een systeem van ontkoppelde steun. Aangezien Vlaanderen in het verleden niet over dergelijke quota van verwerkingssteun beschikte, heeft dit geen rechtstreekse invloed op de Vlaamse groenten- en fruitsector. Wel wordt het vanaf 2009 mogelijk om toeslagrechten te activeren op het areaal groenten, fruit, aardappelen en boomkwekerij. Tot op heden was dit niet mogelijk. De Centrale Vakgroep Akkerbouw heeft ervoor geopteerd om deze regeling inzake activatie, die in Europa verplicht van toepassing wordt vanaf 2010, een jaar eerder dan verplicht, dus reeds vanaf 2009, in te voeren.

Voorontwerp decreet inzake coëxistentie ggo's

Op 14 december 2007 keurde de Vlaamse regering het voorontwerp van decreet houdende

de organisatie van coëxistentie van genetisch gemodificeerde gewassen met conventionele gewassen en biologische gewassen goed. Het betreft hier in feite een kaderdecreet waarop nog heel wat besluiten moeten volgen. Enerzijds zijn deze besluiten gericht op de uitvoering van het decreet zelf en anderzijds betreft het besluiten die per gewas een aantal specifieke voorschriften zullen bepalen. De doelstellingen van het decreet zijn tweërlei, namelijk het vrijwaren van de keuzevrijheid tussen genetische gemodificeerde gewassen, conventionele gewassen en biologische gewassen op het niveau van de producent en, ten tweede, het voorkomen van economische schade die zou kunnen voortvloeien uit de toevallige aanwezigheid van genetische gemodificeerde planten of delen van planten in een conventioneel gewas of een biologisch gewas.

Het voorontwerp van decreet bevat de algemene regels en de nadere bepalingen ter uitvoering van het decreet. Deze regels en bepalingen zullen in een besluit van de Vlaamse regering uitgewerkt worden. Voor elke teelt komen er nog afzonderlijke uitvoeringsbesluiten.

De doelstellingen van het coëxistentiedecreet sluiten aan bij de beleidslijn 109 goedgekeurd op het Boerenbondcongres van 2 december 2006. 'De nodige coëxistentievoorwaarden moeten snel uitgewerkt worden opdat de keuzevrijheid tussen al dan niet ggo-teelten gevrijwaard blijft.'

Globaal kan gesteld worden dat het goedgekeurde voorontwerp een stap vooruit is ten overstaan van de teksten die bij het begin van de bespreking werden voorgelegd. Voornaamste verbeteringen zijn: het feit dat de ggo-teler zelf minder administratie om het hoofd krijgt en er meer duidelijkheid is over de beroepsprocedure. Blijkens de toelichting is het geformuleerde voorstel niet strenger dan de Europese reglementering. Wel zal veel afhangen van een hele reeks besluiten die nog moeten worden uitgewerkt. Wat betreft de besluiten die het huidige voorontwerp van decreet moeten werkbaar maken is het de bedoeling om ze uit te werken zodanig dat ze kunnen worden goedgekeurd samen met de definitieve goedkeuring van het decreet.

Goedkeuring EU-richtlijn aardappelnematoden

De Landbouwministerraad van 11 juni 2007 keurde de nieuwe richtlijn inzake aardappelnematoden goed. Ze treedt in werking op 1 juli 2010. De vakgroep vreest dat de situatie in een

groot deel van Vlaanderen wel eens problematisch kan zijn met betrekking tot dit dossier. Er werden dan ook inspanningen gedaan om voorlichtingsacties naar de aardappelteelers op te zetten.

Ontwikkelingen in het phytodossier

Het Europees parlement heeft half oktober gehoor gegeven aan enkele terechtte grieven vanuit de landbouwsector bij de eerste lezing van de nieuwe richtlijnen over handel en duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Anderzijds heeft het Europees parlement enkele wijzigingen aan het oorspronkelijk Commissievoorstel betreffende geharmoniseerde en gecentraliseerde toelatingsprocedures aangebracht, die voor de sector zeker geen voordeel inhouden. De vakgroep heeft zich steeds uitgesproken voor één geharmoniseerde en gecentraliseerde toelatingsprocedure binnen Europa, die een snelle wederzijdse erkenning inhoudt en de administratieve belasting voor lidstaten, producenten en gebruikers vermindert.

Het parlement verwierp echter het voorstel van de Europese Commissie om in Europa drie zones af te bakenen waarbinnen dergelijke wederzijdse erkenning van gewasbeschermingsmiddelen mogelijk zou zijn. De vakgroep heeft voortdurend gesteld dat het voor de Vlaamse land- en tuinbouwsector absoluut noodzakelijk is dat er voldoende gewasbeschermingsmiddelen ter beschikking blijven. Het parlement heeft echter de goedkeuringscriteria voor gewasbeschermingsmiddelen zodanig aangescherpt dat het palet aan beschikbare middelen in de toekomst drastisch zou kunnen worden ingeperkt. Dergelijke inperking heeft onmiddellijke gevolgen voor de Vlaamse land- en tuinbouw omdat bepaalde (kleine) teelten als gevolg hiervan zo goed als onmogelijk zouden worden. De vakgroep is van mening dat een bijsturing van dit dossier noodzakelijk zal zijn om een duurzame teelt van sommige gewassen in Vlaanderen te kunnen behouden.

Pachtwetgeving

Eén van goedgekeurde beleidslijnen van het Boerenbondcongres luidt: 'Inzake de pachtwetgeving vraagt de akkerbouwsector aandacht voor het behoud van rechtszekerheid en voor een adequate beschikbaarheid van gronden in het kader van de huidige pachtwetgeving of via alternatieven.'

Eén van de denkpijlers die binnen de Centrale Vakgroep behandeld werd heeft betrekking op

de fiscale aspecten van de pachtwetgeving. Inzake de inkomstenbelasting werd vanuit de Boerenbond reeds het nodige gedaan. Zo gebeurt de aanslag in de inkomstenbelasting nu reeds op basis van het aangegeven Kadastraal Inkomen en niet op basis van de effectief ontvangen huurgelden. Voor lange pachten vanaf 18 jaar moet zelfs niets meer aangegeven worden. Wel kan nog één en ander bedacht worden in het kader van de successierechten. Er werden een aantal aanpassingen gesuggereerd. Concreet werd inspiratie gevonden in het systeem van successierechten zoals dit vandaag van toepassing is voor bossen. Het successiesysteem voor bossen is georganiseerd zoals een subsidie die gegeven wordt, waarbij weliswaar het bos gedurende een periode van 30 jaar moet behouden blijven. Elk jaar geldt als 1/30ste van het bedrag. Indien het bos na 10 jaar gekapt wordt, dan moet het gedeelte terug betaald worden dat niet meer lopende is. Het gaat hier dus om een nieuw middel om de verpachting aantrekkelijker te maken voor de eigenaar.

2.1.1.2 | Centrale Vakgroep voor Rundveehouders

De syndicale belangenbehartiging voor de rundveehouderij wordt actief verzorgd door de Sectorvakgroep Melkvee (svm) en de Sectorvakgroep Vleesvee en -Kalveren (svvk). De Centrale Vakgroep voor Rundveehouders (cvr) fungeert als koepelstructuur waarbinnen thema's en dossiers behandeld worden met gemeenschappelijk belang voor zowel de melk- als vleesveehouders. Een terugblik op het werkingsjaar 2007 leert dat zich een niet onbelangrijk aantal harde en nieuwe dossiers aanboden. De vakgroepen moesten dus hun vergaderritme vrij hoog houden. De svm hield maar liefst 8 bestuursbijeenkomsten; de svvk kwam 6 keer samen en de overkoepelende cvr 3 maal.

Voor de melkveesector was 2007 een heel bijzonder jaar op het vlak van markt- en prijsontwikkelingen. In tegenstelling tot de verwachtingen was er sprake van hoogconjunctuur. Meer dan ooit liet de svm zich in met de opvolging van de zuivelmarkten en van het afgeleide melkrijspotentieel. Op basis van deze informatie werden syndicale prikkels uitgestuurd naar zowel de verwerkende zuivelindustrie als de afnemende grootdistributie. Mede hierdoor kon de svm bereiken dat de melkrijsevoluties – zowel op het niveau van

de producenten als de consumenten – marktcompatibel evolueerden.

In het verlengde hiervan is zelfs een regelmatig structureel overleg tussen de georganiseerde melkveehouderij en de grootdistributie tot stand kunnen komen. Binnen het klimaat van nerveuze melkprijzontwikkelingen bestudeerde de svm tevens het nieuwe fenomeen van spotmarktbevoorrading door sommige melkveehouderscircuits. Dit ging gepaard met een bijzondere syndicale opvolging van het 'Campina-kortgeding' waarbij melkleveraars geconfronteerd werden met een dreiging van verplicht na te komen opzegtermijnen en schadeloosstellingen. Ongetwijfeld is dit voorval te beschouwen als een eerste oefening voor een eventueel verdere evolutie naar contractmelkproductie. Deze vorm van relatie tussen melkleveraars en (private) zuivelindustrie zal aan belang winnen éénmaal de melkquota per 31 maart 2015 worden afgeschaft. De svm verdiepte zich in de 'Health Check' van het EU-landbouwbeleid. Zeer belangrijk aandachtspunt daarbij zijn de 'zachte landingsmaatregelen' die tijdens de periode 2009–2015 de sector moeten voorbereiden op een melkproductieomgeving zonder melkquotabeperkingen. De svm sprak zich in navolging van de eerder uitgebrachte toekomstvisie uit voor een systematische uitbreiding van de melkquota tijdens de komende jaren.

Ter voorbereiding van wijzigende melkproductieomstandigheden heeft de svm zich ook zeer sterk ingelaten met het melkquotadossier op Vlaams niveau. Er werd actief deelgenomen aan de uitwerking van een stappenplan waarmee de Vlaamse mobiliteitsregeling voor de melkquota moet kunnen evolueren naar meer vrijheidsgraden en naar een systematische afbouw van de gangbare melkquotaprijzen.

Een bijzondere verdienste situeert zich bij de uitwerking van 'melkquotaringen'. Ter uitvoering van één der belangrijkste Boerenbondcongresresoluties wordt hiermee een gerichte mogelijkheid tot samenwerkingsvormen binnen de melkveehouderij geconcretiseerd.

Ook op het vlak van de kwaliteitszorg was de svm zeer verdienstelijk. Er werd proactief meegewerkt aan de vormgeving van een geëigende Vlaamse melkkwaliteitsregeling waarmee een bestending van het strafpuntensysteem wordt beoogd. Met het ICM-systeem onderhield de svm een aanmoedigende ondersteuning en samenwerking. ICM is en blijft een parade-

paardje op het vlak van engagement tot kwaliteitszorg, zowel voor de geproduceerde melk als voor de melkproductieomstandigheden. De SVM nam ook deel aan het interprofessioneel kwaliteitsoverleg via deelname aan de Nationale Interprofessionele Zuivelcommissie.

Inzake de nieuwe mestwetgeving was 2007 een afmattend en vermoeiend jaar. In tegenstelling tot het verleden bleek vooral de rundveehouderij – en in het bijzonder de melkvee-sector – heel sterk aangegrepen door dit dossier. De vakgroepen maakten zich verdienstelijk op het vlak van de instelling van een tussenschot voor nutriënten- en emissierechten tussen de sectoren. Daartegenover staat dat de melkveehouderij – vanuit het streven naar het vermijden van al te hoge stikstofuitscheidingsnormen voor melkvee – gedwongen wordt om de nieuwe mestwetgeving toe te passen binnen een uiterst complex aangiftemodel waarin rekening gehouden moet worden met staltypes, melkproductieklassen en maïsaandeel in het rantsoen. Veel onoverkomelijke en niet gewilde toegevingen werden gedaan met het oog op het bekomen van een voldoende ruime derogatie! Deze derogatie is uiteindelijk bekomen kunnen worden, maar brengt een vrij zware administratieve last en bijkomende controlemaatregelen mee.

Er ging ook een zeer gerichte aandacht uit naar het promotiebeleid inzake melk en rundvlees. De kritische overwaking vanwege de SVM resulteerde in een heroriëntatie van de werking van het Zuivelcentrum en een afbouw van de gebruikelijke producentenprojecten. In de plaats daarvan wordt geïnvesteerd in een ‘scholenknooppunt’.

Vanuit de SVVK werd aangedrongen op een meer generieke promotiebenadering ten gunste van rundvlees ‘van bij ons’, meer specifiek van het eigen ‘witblauw’. De vleesveehouders beschouwen een adequaat promotiebeleid als een middel om de eigen interne marktbeoordering enigszins te beveiligen tegen de aanhoudende druk van steeds meer invoer van Braziliaans rundvlees.

Verder was er de opvolging van de sanitaire en veterinaire dossiers. De aanhoudende confrontatie met blauwtong deed inzien dat de gezondheidsstatus van het rundvee kwetsbaarheid inhoudt. Dit inzicht groeide ook naar aanleiding van een aantal melkveebedrijven die hardnekkige schade opliepen omwille van botulisme. Beide ziekten geven aan dat er een evolutie

aan de gang is van bestrijding van traditionele besmettelijke dierenziekten naar nieuwere ziekten met grote economische bedrijfsimpact.

Op het vlak van de beveiliging van de diergezondheidsstatus en de daaraan verbonden imagovorming, net als op het gebied van de vrijwaring van handelsrisico's, bleef de SVM actief via de ondersteuning van een georganiseerd para-tbc-opsporingsprogramma.

Tenslotte liet de vakgroep zich tijdens 2007 in met een groot aantal dossiers zoals de aanpassingen aan de verzamel aanvraagprocedure en de eenmalige perceelsregistratie; de uitwerking van een generieke sectorgids voor de primaire dierlijke producties en de daarmee corresponderende oprichting van Codiplan; de bijsturing aan de VLIF-reglementering; de uitwerking van het ideeëngoed omtrent nieuwe vormen van pacht; de opvolging van de co-existenterregeling inzake ggo-gewassen; de poging om te komen tot een generiek verwijderingssysteem voor afvalbanden op de rundveebedrijven; de praktische toepassing van de hernieuwingsprocedures voor milieuvergunningen.

Een nieuw aandachtspunt situeerde zich bij de opvolging van de toenemende (grondstof-)kosten en de impact daarvan op de productiekosten voor zowel melk als vlees. Binnen de melkveehouderij konden de gestegen melkprijzen ruimschoots de oplopende kosten ondervangen; voor de vleesveehouderij evolueerde de situatie tot een harde en diepe bedrijfseconomische crisis. Dit zette de SVVK er toe aan om een noodmaatregelenpakket op te stellen waarmee de sector op termijn zou moeten kunnen gesaneerd worden.

2.1.2.3 | Centrale Vakgroep Dierlijke Veredeling

De Centrale Vakgroep Dierlijke Veredeling bestaat uit twee sectorvakgroepen, de Sectorvakgroep Varkenshouderij en de Sectorvakgroep Pluimvee. De sectorvakgroepen vergaderden ieder 8 maal, de overkoepelende vergadering CVDV kwam éénmaal in december samen voor de verkiezing van de afgevaardigden voor de Boerenbond.

Eind december 2006 werd het nieuwe mestdecreet goedgekeurd. Het gehele jaar 2007 waren beide vakgroepen grondig in besprekingen over de uitvoeringsbesluiten. Vooral de toekenning van de nutriëntenemissierechten

(NER's) en de bedrijfsgroei mits mestverwerking waren bijzondere aandachtspunten. Het besluit hierover werd goedgekeurd vóór de zomervakantie en de rechten werden op individuele basis toegekend in het najaar 2007. Ook de concrete uitvoering van de regelgeving over mestverwerking werd nauwgezet opgevolgd. Voor beide aspecten hebben zij kleine wijzigingen gesuggereerd en deels bekomen. Voor beide sectoren moet gedeeltelijk overlaten van NER's mogelijk worden en moet de mestverwerkingsplicht onafhankelijk van 'groei mits mestverwerking' toegepast worden.

In 2007 waren beide besturen ook intens bezig met de uitvoering van de nieuwe productiecijfers. Het vroegere emissieforfait van 15% werd aanzienlijk verhoogd voor varkens en pluimvee en sterk genuanceerd naargelang de huisvesting. Tenslotte bleven onterechte superheffingen op niet-verwerkte mest een bijzonder aandachtspunt voor de pluimveesector en was er bijzondere aandacht om het imago van exportmest zuiver te houden.

Aangezien er door verhandeling van NER's en door het principe van 'groei mits mestverwerking' opnieuw ontwikkelingsperspectieven zijn en er ook geïnvesteerd wordt, werd de VLIF-reglementering voor de komende jaren bekeken. De discussie over de wijzigingen waren eind 2007 niet afgerond en zullen in 2008 geconcretiseerd worden.

Het slachtdocument, een nieuw document dat in beide sectoren geïntroduceerd werd en dat in voege zal gaan vanaf 1 januari 2008, gaf vooral in de varkenssector aanleiding tot discussie. Het ontwerpdocument werd naar praktische noodwendigheden bijgestuurd.

De bijdrage aan het FAVV werd geëvalueerd en er werden suggesties gedaan tot bijsturing. In 2007 werkten beide sectoren door aan de invulling van de vraag van het FAVV om een sectorgids voor de dierlijke veredeling op te stellen. Ook de bijdrage aan het Sanitair Fonds werd geëvalueerd. Verhogingen konden worden voorkomen vanwege voldoende reserve, zeker in de varkenssector. De promotiebijdragen en de VLAM-werking werd in detail gevolgd. Inzake fiscaliteit volgden beide vakgroepen nauwgezet de barema-besprekingen en gaven ze argumenten ter bijsturing. Vlareem werd opnieuw bekeken nu de vergunningen afgesplitst zijn van het mestbeleid. Hierbij werden suggesties gedaan voor een aanpassing van de afstands-

regels, voor het voorkomen van geurhinder en voor de invulling van het MER-rapport.

Beide sectoren lieten zich grondig informeren over de toepassing van de arbeidswetgeving bij inzet van vreemde arbeidskrachten op het bedrijf, ze bespraken knelpunten en deden suggesties tot oplossing.

In de sanitaire dossiers hadden beide sectoren elk hun knelpunten. Zo deed de vakgroep pluimvee een aanvraag voor een salmonella-begeleider bij het FAVV en werd een cofinanciering bekomen van Europa. De vakgroep blijft bijzonder attent het Europese verloop van de vogelgriep volgen. In de varkenssector was vooral de entstop van aujeszky en de ontwikkeling van een rampendraaiboek aan de orde. Ook de MRSA-problematiek, de resultaten van het diergeneeskundig onderzoek dat mee gefinancierd wordt vanuit de sector en de communicatie naar de publieke opinie waren aan de orde.

2007 was een zorgenvaar voor beide sectoren vanwege de exploderende voederkosten als rechtstreeks gevolg van de sterk stijgende grondstoffenprijzen. Vooral in de varkenssector ging dit gepaard met matige vleesprijzen zodat de sector, en dan vooral de zeugenhouderij, in 2007 sterk verlieslatend was. Via COPA werden maatregelen gevraagd en deels ook bekomen zoals exportrestituties, subsidiëring private opslag, hergebruik van dierenmeel en soepeler toepassing van de multoleranties voor import van maïs. Daarnaast werden overbruggingskredieten gevraagd bij de overheid en voorstellen gedaan tot uitstel van de sociale bijdragen. Ondanks deze tegemoetkomingen heeft de varkenssector het jaar 2007 met een groot verlies afgesloten. De pluimveesector daarentegen deed het economisch heel wat beter, vooral door hogere prijzen en ondanks hogere kosten.

2.1.2.4 | Centrale Vakgroep Tuinbouw

Op syndicaal vlak was 2007 een meer dan bewogen jaar voor de drie sectorvakgroepen (Groenten, Fruit en het Algemeen Verbond van de Belgische Siertelers en Groenvoerzienaars) in de schoot van de Centrale Vakgroep Tuinbouw. De implementatie en de concretisering van het nieuwe mestdecreet werd met veel aandacht gevolgd. 17.000 seizoensarbeiders uit de nieuwe Europese lidstaten vonden de weg naar een job als seizoensarbeider in de Vlaamse tuinbouw.

Er diende daarom hard gezocht naar een oplossing om al deze mensen op een correcte manier te huisvesten. De glastuinbouwsector werd voor het derde opeenvolgende jaar geconfronteerd met hoge olie- en aardgasprijzen. Gecombineerd met dalende prijzen voor heel wat producten leverde dit voor een groot deel van de bedrijven rendementsproblemen op. Net als voorgaande jaren bleef de vestigingsproblematiek onder de aandacht van de vakgroep.

Nieuw mestdecreet

Eind december 2006 werd het nieuwe mestdecreet van kracht. Dit mestdecreet moest echter geconcretiseerd worden met een aantal uitvoeringsbesluiten en concrete afspraken over de toepassing op het terrein. Op vraag van de vakgroep en onder voorzitterschap van de Mestbank bogen een taskforce tuinbouw en verschillende werkgroepen zich over de specifieke problemen van de tuinbouwsector. Tussen specialisten van beroepsorganisaties, telersverenigingen, onderzoeks- en overheidsinstellingen werd er grondig van gedachten gewisseld over de verschillende onderdelen van de mestwetgeving en de specifieke tuinbouwknelpunten. Op basis van deze besprekingen werd een uitvoerig document opgemaakt met een aantal realistische voorstellen, zonder de milieudoelstellingen uit het oog te verliezen. Dit gebeurde zowel voor de groenten in openlucht, de glasgroenteteelt, de groenteteelt onder glas, de hardfruiteteelt, de boomkwekerij en de champignonsector. Door een delegatie van de centrale vakgroep werd regelmatig overleg gepleegd met minister van leefmilieu Crevits.

Ondertussen werden er ook heel wat inspanningen geleverd op het vlak van onderzoek en voorlichting. Zo werd er intens samengewerkt met de Vlaamse onderzoeksinstellingen in de tuinbouw om te onderzoeken welke bemestingsmethoden het beste resultaat opleveren met de geringste milieu-impact. Ook de voorlichting werd sterk uitgebouwd. Het orgelpunt van deze inspanningen was de bemestingsboulevard die plaatsvond in Oudenaarde en massaal bijgewoond werd door de groentetelers. Ook op de Internationale Werktuigendagen kreeg de teelt van vollegrondsgroenten zeer veel aandacht.

De vakgroep verklaarde zich alvast niet akkoord met een algemene benadering van de nitraatresiduproblematiek. Voor de teelt van bepaalde groepen van tuinbouwgewassen

gelden immers andere wetmatigheden dan voor de klassieke akkerbouwgewassen. Aan de kritiek van de vakgroep werd gehoor gegeven. Minister Peeters gaf de opdracht tot een studie 'Analyse van nitraatstikstofresidumetingen in de tuinbouw'. Doelstelling hiervan is te komen tot realistische nitraatresidunormen die rekening houden met de behoeften van de tuinbouwgewassen, de teeltsoorten en de grondtypes. De resultaten van deze studie zullen van zeer nabij gevolgd worden omdat zij bepalend zijn voor de toekomstkansen van de groenteteelt in Vlaanderen.

Tewerkstelling

Gezien de blijvende nood aan voldoende en betaalbare arbeidskrachten vormde de tewerkstellingsproblematiek een regelmatig weerkerend onderwerp op de vakgroepbijeenkomsten.

2007 zal de geschiedenis ingaan als het eerste jaar waarin de seizoensarbeiders uit de nieuwe lidstaten van de Europese Unie de weg vonden naar de Vlaamse tuinbouw. In 2007 werden er ongeveer 17.000 vergunningen afgeleverd voor dergelijke arbeiders die meestal uit Polen afkomstig waren. De Vlaamse tuinbouwsector is enorm tevreden over dit extra aanbod van gemotiveerde arbeidskrachten. Voor de witloofsector werd er een extra maatregel van kracht waardoor deze sector gebruik kan maken van seizoensarbeiders die 100 dagen per jaar mogen werken.

Veel aandacht en energie werden in 2007 besteed aan de regeling inzake huisvesting van seizoenspersoneel. Dit is een complex dossier omdat het zowel aspecten van ruimtelijke ordening als van woonkwaliteit combineert. Er werd intensief overleg gepleegd met het kabinet van Vlaams minister Keulen. Er blijven ook op het einde van 2007 nog een aantal punten van discussie bestaan onder meer over het aantal m² dat nodig is om mensen op een aanvaardbare manier te huisvesten. Daarnaast werd er druk onderhandeld over de overgangsmaatregelen in het kader van de ruimtelijke ordening. De sectorvakgroep heeft in dit verband steeds gepleit voor een haalbare overgangperiode om toe te laten dat bedrijfsleiders de kans krijgen om tijdelijke maatregelen te nemen die na verloop van tijd moeten leiden naar duurzame investeringen. Op het vlak van de fiscaliteit en de VLIIF-steun voor huisvesting van personeel werd er wel vooruitgang geboekt. Vanaf 2007 komen de investeringen voor huisvesting van personeel in aanmerking voor investeringssteun. Ook de fiscale aftrek-

baarheid voor investeringen in huisvesting in het kader van de forfaitaire aangiftes werd in 2007 gerealiseerd.

Energie

In 2007 bleef er onrust in de glastuinbouwsector over de aanhoudend hoge energieprijzen. Gezien de precaire situatie – de energiekost verdubbelde immers op drie jaar tijd – zocht de vakgroep naar bijkomende voorstellen en invalshoeken.

Heel wat glastuinbouwbedrijven zochten een uitweg in nieuwe technologieën zoals wkk's, bio-wkk's of houtverbranding. Hier dook de problematiek op van aansluitingsmoeilijkheden op het net en de steeds wisselende toepassing van de reglementering door de netwerkbeheerders. Anderzijds werd de sector geconfronteerd met bijkomende beperkingen bij alternatieve energiebronnen door onder meer bijkomend gevraagde garanties inzake milieuvriendelijke winning van grondstoffen (palmolie) of de discussie rond de code van goede praktijk bij houtverbranding. Sommige producenten lieten hun bedrijf in de wintermaanden leeg staan of verschoven hun teeltseizoen. Gezien al deze ontwikkelingen zag de vakgroep zich genoodzaakt opnieuw in overleg te treden met Vlaams minister voor Energie Hilde Crevits. Bijna ieder bedrijf zocht naar mogelijkheden om zijn energieverbruik te verminderen. In 2007 konden zij voor een energiescan terecht bij een door de overheid ter beschikking gestelde energieconsulent.

Voor heel wat bedrijven vormde warmtekrachtkoppeling een te overwegen alternatief. De hoge aansluitingskost op het elektriciteits- en aardgasnet bleek echter vaak een te hoge drempel. Het voorstel werd geformuleerd om deze aansluitingskost te verminderen. Voor wat de wkk's op hernieuwbare brandstoffen betreft, was er de rechtmatige vraag tot een meer realistische berekeningsmethode voor de groene stroomcertificaten, met als doelstelling de rendabiliteit van de installaties te verhogen. Begin 2007 ging minister Peeters na het nodige onderzoek en overleg in op deze vragen.

Vestiging glastuinbouw

Na de realisatie in 2004 van een toetsingskader voor de vestiging van glastuinbouwbedrijven, werd in september 2007 de klankbordgroep glastuinbouw opgestart door minister voor Landbouw Kris Peeters. Het is de bedoeling dat deze klankbordgroep een extra stimulans geeft aan de uitbouw van de glastuinbouw in

Vlaanderen. De vlm leverde alvast heel wat bruikbaar studiemateriaal over een aantal regio's (Hoogstraten, de streek van Gent, Beveren/Hamme, Sint-Katelijne-Waver, de streek van Roeselare en de ruimere regio van West-Vlaanderen). Hieruit bleek na een objectieve analyse dat er heel wat oppervlakte is die uitermate geschikt is voor glastuinbouw. Naast deze positieve ontwikkelingen stelt men echter op het terrein vast dat er nog weinig werd gerealiseerd. Hoewel de provinciale structuurplannen al geruime tijd goedgekeurd zijn, slaagt men er niet in om op provinciaal niveau ruimtelijke uitvoeringsplannen te maken die meer rechtszekerheid kunnen bieden voor de vestiging van glastuinbouw. Ondertussen dreigt de Vlaamse glastuinbouw de boot van de modernisering en de schaalvergroting te missen.

Syndicale werking

Naast bovenvermelde dossiers was de syndicale mand meer dan goed gevuld. Zo waren er de herhaalde discussies over de opmaak van de nationale strategie in het kader van de nieuwe periode van de Gemeenschappelijke Marktordening, gmo. Dit is voor de tuinbouwsector ontzettend belangrijk aangezien er voor het eerst sprake is van crisisbeheersing als onderdeel van de operationele programma's. Ondertussen werkten de vakgroepen ook mee aan de Vlaamse studie over risicobeheersing in de land- en tuinbouw. Er werd werk gemaakt van een generieke promotiecampagne voor groenten en fruit in samenwerking met de import- en distributiesector. Dit leverde een zeer groot promotiebudget op dat nog versterkt werd door Europese subsidies. De ontwikkelingen inzake clubvariëteiten en de commercialisering ervan ontsnapt natuurlijk ook niet aan de aandacht. Daarnaast werd er aandacht besteed aan de problematiek van de aanpassing van de VLAREM-wetgeving.

Zowel de Vakgroep Groenten, de Vakgroep Fruit en het presidium van het avbs besteedden in 2007 heel wat tijd aan de opvolging van de congresresoluties van het Boerenbondcongres.

2.1.2.5 | Sectoroverschrijdende problematieken

Blauwtong

In de tweede helft van juli kwam de bevestiging dat in België opnieuw blauwtong was opgedoken. Op 5 september waren er al 1923

haarden, waarvan twee derde schapenbedrijven en één derde rundveebedrijven. Die maand bezocht de Boerenbond minister-president Peeters om aan de alarmbel te trekken.

De Boerenbond vroeg aan de verschillende overheden concrete maatregelen en organiseerde info-avonden in heel Vlaanderen. Meer dan een maand had federaal minister Laruelle nodig om tot de bevinding te komen dat de blauwtongziekte geen landbouwramp was. De Boerenbond zocht intussen andere wegen om de getroffen bedrijven te ondersteunen, zoals de mogelijkheid om binnen het landbouwbarema de verliezen als gevolg van blauwtong af te trekken van de semi-brutowinst voor het inkomstenjaar 2006. Met de administratie van financiën werd al afgesproken om bij de komende baremabesprekingen met het oog op de inkomsten 2007 samen te kijken of er geen specifieke regeling voor blauwtong uitgewerkt kon worden.

Eind 2007 was de schade opgelopen tot meer dan 27 miljoen euro in de rundveehouderij (ruim 14.000 euro per bedrijf) en bijna 5 miljoen euro in de schapenhouderij. Minister Laruelle heeft zich toen bereid verklaard om het dossier opnieuw te bekijken, evenwel zonder een garantie te geven dat ze de ziekte toch nog als landbouwramp zal erkennen.

Financiering FAVV

De Boerenbond stelde vast dat de landbouwsector samen met de toeleveringsindustrie de enige sector is die de afgesproken financiering van het Voedselagentschap respecteert. Na overleg met alle sectororganisaties uit de domeinen landbouw en voeding werd een gemeenschappelijk standpunt tegenover de komende regering geformuleerd: de sector zou maar evenveel moeten bijdragen als in de buurlanden. Voor het tekort uit het verleden kan de sector niet verantwoordelijk gesteld worden, dat moet de overheid zelf bijpassen. De sector wil ook dat het systeem van de autocontrole wordt aangemoedigd via een korting op de bijdrage. De wetgeving op het Voedselagentschap voorzagt wel dat er vanaf 2008 een bonus-malussysteem zou worden ingevoerd in functie van het al dan niet toepassen van autocontrole, op basis van sectorgidsen. Omdat deze sectorgidsen nog niet uitgewerkt zijn, werd een uitstel van zes maanden bedongen.

Mestdecreet

In 2007 werd een heel jaar gewerkt aan de uitvoeringsbesluiten en de derogatie. In maart

werd een akkoord bereikt met de Europese Commissie over het uitvoeringsbesluit dat nog in een aantal invullingen van het nieuwe Mestdecreet moest voorzien. Na dit akkoord werd de vraag voor derogatie bij de Europese Commissie ingediend. In juni werd een tweede uitvoeringsbesluit goedgekeurd inzake het vervoer van meststoffen en werd de principiële beslissing over de nutriëntenemissierechten genomen in de Vlaamse regering. In november kwam het bericht dat het nitraatcomité bij de Europese Commissie de Vlaamse derogatie-aanvraag positief geadviseerd had. Uiteindelijk is het mestdecreet een wet geworden met een ingewikkelde administratieve omkadering van registers, bedrijfsplannen, controlesystemen en analyses. De Boerenbond rekt op de Vlaamse overheid om de concrete invulling zo pragmatisch mogelijk toe te passen.

Fiscaliteit

De gesprekken rond de nieuwe barema's verliepen aanvankelijk erg moeizaam. De kloof tussen de voorstellen van de landbouworganisaties en de cijfers van de administratie bleek erg groot. Uiteindelijk kwam er een principiële akkoord tot stand dat voorgelegd werd aan de beroepsorganisaties en aan de fiscale administratie. De Vlaamse organisaties keurden dit voorstel goed, het Waalse FWA niet. Die organisatie wilde bijkomend nog een forfaitaire aftrek voor teeltschade ten gevolge van het slechte weer van 2007. De Boerenbond van zijn kant was van oordeel dat het beter is dat de getroffen bedrijven hun volledige schade in mindering kunnen brengen op basis van een attest van de gemeentelijke schattingscommissie, in plaats van een bijkomende forfaitaire aftrek van enkele procenten.

Vlaams Landbouw investeringsfonds (VLIF)

De aanpassingen aan het VLIF-reglement van juli kwamen zeer onverwacht en troffen de sector pijnlijk. Vooral de jonge boeren werden hard getroffen door de verlaging van het maximumbedrag en het afschaffen van de overname in twee fasen. Bovendien werd het minimuminvesteringsbedrag dat voor subsidie in aanmerking komt opgetrokken tot 15.000 euro. Weliswaar kon de Boerenbond eind juli nog een aantal versoepelingen bedingen, maar de jonge boeren blijven de dupe.

In 2007 nam het aantal investeringsdossiers spectaculair toe. Land- en tuinbouwers geloven weer in de toekomst en doen voor hun investeringen op gebied van milieuzorg en dierenwelzijn steeds meer beroep op het VLIF. In het

voorjaar en in het najaar werden twee keer 10 miljoen euro bijkomende kredieten vrijgemaakt.

Boerenbondstructuren

De Boerenbond heeft een sterke democratische onderbouw. Om de vijf jaar worden de bestuursorganen van de Beroepswerking en de Landelijke Gilden herkozen. In de loop van 2007 werden de mandaten op plaatselijk, arrondissementeel en provinciaal vlak vernieuwd net als de mandaten in de sector- en centrale vakgroepen. In 2008 zullen de nationale mandaten vernieuwd worden.

Op 1 mei 2007 nam Piet Vanthemsche zijn taak als ondervoorzitter van de Boerenbond op. Hij maakte een rondrit langs alle provincies en Oost-België om de problemen, uitdagingen en werkingen ter plekke te leren kennen. Eind 2007 werd aan de nieuw verkozen bestuursleden van de bedrijfspgilden de gelegenheid geboden om een bezoek te brengen aan het Boerenbondgebouw in Leuven. Meer dan 300 bestuursleden gingen op de uitnodiging in.

2.1.3 | Vorming en voorlichting

2.1.3.1 | Beroepsvorming en voorlichting

Het NCBL (Nationaal Centrum voor Beroepsvorming in de Landbouw vzw), het vormingscentrum van de Boerenbond, KVLV-Agra en Groene Kring, organiseerde in het voorbije jaar 4743 activiteiten, goed voor 10.557 uren. Op al deze activiteiten samen telde NCBL 107.282 aanwezigen. Hier moeten nog 905 stage-uren en 2.027 uren opleiding voor het G-rijbewijs bijgeteld worden. De meeste van deze vormingsactiviteiten werden gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap en de EU.

NCBL werkte in 2007 drie e-learningprojecten uit. Deze werden door de Vlaamse overheid gesubsidieerd. Het eerste project liep in samenwerking met het Innovatiesteunpunt en onderzocht een peterschapsformule voor land- en

tuinbouwers. Met de Beroepswerking van de Boerenbond werd gewerkt aan elektronische kenniscirkels. De cursisten konden – met behulp van specifieke software – elkaar treffen in het kader van een telefonische vergadering in een virtuele vergaderruimte. Het derde project, samen met agro|diensten, had landbouwers in machinecoöperatieplatforms als thema.

Vormingsaanbod

Contactvergaderingen

Naar jaarlijkse gewoonte vonden tussen half augustus en half oktober de contactvergaderingen plaats. Deze programmeringsvergaderingen voor de bestuursleden van de bedrijfspgilden en kringen, georganiseerd door de consultants van de Boerenbond, waren het afgelopen jaar goed voor 99 activiteiten. 1380 bestuursleden namen er aan deel. Dit was een gemiddelde van 14 aanwezigen per contactvergadering. Zoals gebruikelijk werd tijdens deze contactvergaderingen de vorming van het afgelopen werkjaar geëvalueerd, werd het nieuwe programma-aanbod toegelicht en werd een eerste aanzet gegeven voor de planning van het komende werkjaar.

Korte vorming en cursussen

Het aandeel van de Beroepswerking van de Boerenbond in het totale vormingspakket van het NCBL bedroeg 2373 lessen, een daling met 26,7% tegenover 2006. Grote schulde is hier in absoluut aantal de korte vorming met een daling van 492 activiteiten, en in relatieve cijfers het cursusaanbod met een daling van 53%. Het cursusaanbod (20 lessen of meer) noteerde nog slechts een totaal van 248 lessen (665 lessen). In de totaliteit van de Beroepswerking is het daarmee nog goed voor iets meer dan 10,5% van het vormingspakket, een daling met 5,5% ten opzichte van 2006.

De korte vorming werd in hoofdzaak gegeven onder de vorm van studievergaderingen (1841 activiteiten). Er gingen tevens 159 studiebezoeken door.

Tabel 1 Globaal overzicht van de vormingsactiviteiten van de Beroepswerking per vormingstype

Vormingstype	Aantal lessen	Aantal uur	Aanwezigheid	Gemiddelde aanwezigheid
Contactvergaderingen	99	291	1.380	14
Korte vorming	2.005	4.194	55.590	28
Cursuslessen	248	665	1.648	7
Lesgeversopleiding	21	43	621	30
Totaal	2.373	5.193	59.239	25

Tabel 2 Cursusoverzicht per sector

Sector	Aantal lessen	%	Aantal uur
Rundvee	624	26	1.442
Varkens	273	12	541
Pluimvee	53	2	72
Akkerbouw	57	3	128
Groenten	480	20	959
Fruit	83	4	162
Sierteelt	123	5	222
Andere diersoorten	31	1	50
Diversen	649	27	1.617
Totaal	2.373	100	5.193

Tabel 3 Overzicht van de cursusonderwerpen

Cursusonderwerp	Aantal lessen	%	Aantal uur
Economie	622	26	1.381
Techniek	672	28	1.403
Sociaal-juridisch	526	22	1.176
Computer	89	4	243
Algemeen	464	20	990
Totaal	2.373	100	5.193

Met 248 lessen was 2007 goed voor 28 cursussen. KI rundvee en rundveepedicure gingen elk 5 keer door.

De totale aanwezigheid van boeren en tuinders daalde in 2007 tot 59.239 hoofden, een gemiddelde van 25 aanwezigen per activiteit.

Onder 'diversen' dienen die onderwerpen verstaan die niet sectorgebonden zijn en dus meerdere sectoren aanbelangen.

Rundvee en pluimvee zetten een stijging met respectievelijk 3,3% en 82,8% neer ten opzichte van 2006. Rundvee haalt daarmee een aandeel van 26,4% op het totaal aantal lessen. Groenteteelt volgt op de voet met een aandeel van 20,2%. Technische thema's deden het nog beter dan in 2007 en waren goed voor 28,3%. De computerlessen daarentegen zaten in vrije val en noteerden nog slechts een derde ten opzichte van 2006.

Vervolmakingsdagen voor lesgevers

In 2007 werden 21 sessies voor lesgevers georganiseerd waarmee 621 lesgevers bereikt werden. 'Communicatie-instrumenten', 'MTR', 'Ruimtelijke ordening' en 'sociale wetgeving' zijn enkele van de onderwerpen die aan bod kwamen.

2.1.3.2 | Individuele voorlichting en dienstbetoon

De land- en tuinbouwer die lid is van de Boerenbond verwacht heel veel van zijn beroepsorganisatie. Naast het syndicale werk, de vorming en opleiding blijft de vraag naar individuele dienstverlening permanent aanwezig. Dit 'dienstbetoon' omvat vele facetten. Enerzijds zijn er de korte, vrij directe en omliggende vragen waarop een snel antwoord verwacht wordt. Anderzijds is er het advies dat de leden zoeken bij beslissingen omtrent hun bedrijfsvoering. In een steeds meer gespecialiseerde omgeving wordt langs alle kanten informatie en advies aangereikt. De uitdaging voor de boer bestaat er in om een globaal overzicht te behouden. Met het aanbieden van een toetssteen speelt het eerstelijnsdienstbetoon hierop in. Een goede basisdienstverlening is een belangrijke motivatie om lid te zijn en te blijven. Ze moet een ondersteuning zijn voor de vele bestuursleden in hun engagement in bedrijfspgilden en -kringen. De signaalfunctie van het eerstelijnsdienstbetoon is zeer belangrijk. De directe lijn tussen de consultants en de leiding van de Boerenbond laat toe om in moeilijke dossiers kort op de bal te spelen. Onvolkomenheden, pijnpunten en praktische haalbaarheid worden op die wijze aangekaart en waar mogelijk snel opgelost.

In 2007 werd niet minder dan 8791 maal beroep gedaan op het Boerenbonddienstbetoon. Vastgesteld moet worden dat er van jaar tot jaar meer beroep gedaan wordt op de kennis en inzet van de consultants dienstbetoon. Het belang van de lokale zitdagen waarop deze medewerkers, al dan niet op afspraak, bereikbaar zijn blijft zeer groot. Niet minder dan 4900 leden meldden zich aan op een dergelijke zitdag, 1700 namen er telefonisch contact mee op. Voor 1200 leden werd een speciale zitdag belegd waar zij met een specifiek probleem terecht konden. De 500 geregistreerde telefonische contacten onderstrepen dat de medewerkers ook buiten hun 'normale' zitdaguren bereikbaar blijven. Andere vormen van contactname zoals e-mail en website zijn weinig in trek maar blijven mogelijk.

In de provincie West-Vlaanderen waren er 2650 leden die gebruik maakten van het Boerenbonddienstbetoon. Hiermee blijft deze provincie de belangrijkste gebruiker. Oost-Vlaanderen volgt met 2050 gebruikers, gevolgd door Vlaams-Babant met 1650. De provincie

Limburg telde 1.200 en Antwerpen 1100 gebruikers.

Thema's die onder de noemer 'bedrijfseconomie' gecatalogeerd worden vormen de belangrijkste reden voor contacten met de dienstbetoonconsulenten. Deze thema's zijn goed voor 27% van alle contactnames. Het gaat ondermeer om de VLF- en quotaregeling, om algemene adviezen rond bedrijfsoverlating of -stopzetting en om de MTR-regeling. Met 26% van de contacten blijft de dienstverlening voor juridisch vragen hoog scoren. De pachtwet is daar zeker niet vreemd aan, maar ook met steeds meer andere wetgevende thema's komen de land- en tuinbouwers in aanraking. 1600 leden deden beroep op het dienstbetoon voor het invullen van hun formulieren inzake mestbankaangifte, fiscaliteit, MTR... Hoewel dit geen hoofdopdracht is, wordt deze dienstverlening door de oudere leden zeer gewaardeerd.

Naast de leden-boeren en tuinders deden 3000 leden van de Landelijke Gilden beroep op het Boerenbonddienstbetoon. Het gaat hier vooral om gewezen land- en tuinbouwers die in de nasleep van hun beroepsactiviteit verder gebruik maken van de parate kennis van de consulenten. Ook deze vorm van dienstbetoon blijft een factor van ledenbinding. Het is evident dat de dienstverlening naar deze leden zich enkel richt op de land- en tuinbouwverbonden thema's.

2.1.4 | Verenigingen van de Beroepswerking

2.1.4.1 | Innovatiesteunpunt voor land- en tuinbouw

Marktgericht ondernemen

2007 was een bijzonder druk jaar rond het thema marktgericht ondernemen. In de eerste plaats kreeg het Innovatiesteunpunt bijzonder veel begeleidingsvragen rond marketing, communicatie, strategievorming, product- en ketenontwikkeling... van zeer diverse individuele bedrijven en samenwerkingsverbanden. Daarnaast was er een zeer boeiend vormingsseizoen met talloze voordrachten rond commercieel denken. Samen met het Vlaams Milieuplan Sierteelt organiseerde het Steunpunt een avond rond strategievorming op sierteeltbedrijven die door meer dan 100 mensen werd bijgewoond. Met de Sectorvakgroep Fruit werd de jaarvergadering georganiseerd met als thema 'Fruit met toekomst'. Ook hier lag de opkomst met meer dan 110 aanwezigen hoog.

Internationaal ondernemen voor de sierteelt

In 2007 werd de nieuwe actie 'Internationaal ondernemen voor de sierteelt' opgestart. Met dit door het 'Flanders Investment & Trade' (FIT) gesteunde programma wil het Innovatiesteunpunt de sierteler wegwijs maken in de wereld van het internationaal ondernemen. Zo werd in augustus de Thema-Avond 'Internationaal ondernemen in de sierteelt' georganiseerd, brachten de innovatieconsulenten op vele andere gelegenheden meer duiding over het internationaal ondernemen, werden telers en samenwerkingsverbanden met internationale ambities intensief begeleid en werden er in de communicatie artikels over internationaal ondernemen opgenomen. Ook de dienstverlening van FIT werd ruim bekend gemaakt.

Verder werd in het najaar het e-zine *Internationaal ondernemen voor de sierteelt* opgestart. Deze nieuwsbrief wil de sierteler op de hoogte houden van alle ontwikkelingen op het vlak van internationaal ondernemen voor de sector. Zo worden er diverse initiatieven en ontwikkelingen op het vlak van wetgeving en markt-informatie voorgesteld. In korte tijd groeide het aantal abonnees tot meer dan 200.

De actie 'Internationaal ondernemen voor de sierteelt' zorgde voor sterk toegenomen naam-bekendheid van het Innovatiesteunpunt in de sierteeltsector. Steeds meer siertelers doen een beroep op het Innovatiesteunpunt voor diverse adviesvragen.

ICT-gebruik op het bedrijf

Er is een toenemende vraag van land- en tuinbouwers naar diverse ICT-toepassingen. Daarom liet het Innovatiesteunpunt de vzw KMO-IT, een onafhankelijke gespecialiseerde organisatie op dit terrein, een doorlichting doen van tien tuinbouwbedrijven. Deze studie vormde de basis voor een praktijkgerichte Thema-Avond rond informatica en internetgebruik voor de landbouw. De avond werd door meer dan 50 deelnemers bijgewoond. Omwille van de blijvende belangstelling voor ICT-toepassingen, zullen er in het najaar van 2008 opnieuw ICT-infosessies in samenwerking met KMO-IT georganiseerd worden.

Interactief leren met AgroCoach

In 2007 ging het leertraject AgroCoach van start. Met AgroCoach wordt de vorming volgens het peterschapsprincipe beoogd. Hierbij leren groepjes van een vijftiental bedrijfsleiders van elkaar, van interessante lesgevers en van ervaren collega's over diverse aspecten van het

ondernemerschap. In Geel werd er samengewerkt met Innotek en Unizo, in Kortrijk met Unizo en in Lochristi nam het Innovatiesteunpunt het heft helemaal zelf in handen. Tijdens elk traject waren er een achttal sessies. Eind november werd 'AgroCoach Ondernemen en Groei' opgestart. Bij deze formule ligt de nadruk op een nog intensievere uitwisseling tussen ervaren ondernemers onderling.

Energiebeheer

De stijging van de energieprijzen zorgt voor een sterke toename in het aantal vragen naar energieadvies. Het energiebewustzijn in de veehouderij is toegenomen. Enerzijds wil men hernieuwbare energietechnologie op het bedrijf integreren. Daarnaast krijgt energiebesparing meer en meer aandacht. In de glastuinbouw is de energiekost van die aard dat zowel advies naar energiebesparing als alternatieve energieproductie gewenst is.

Tijdens het werkjaar 2007 organiseerde het Innovatiesteunpunt verschillende Energie-OpenDagen rond fotovoltaïsche zonne-energie en alternatieve verwarming voor zowel land- als tuinbouw. Zes bedrijven stelden op verschillende data hun deuren open. In het totaal werd een 300-tal bezoekers verwelkomd. Er was ook een studiereis naar Duitsland rond het thema 'verwarmen met biomassa'.

Het Innovatiesteunpunt nam deel aan de Internationale Werktuigendagen te Oudenaarde met een Energie-Markt. De bezoekers konden bij 24 standhouders terecht voor informatie rond energiebesparing en hernieuwbare energie.

Watermanagement op bedrijfsniveau

De individuele dienstverlening op het vlak van rationeel waterbeheer kende een duidelijke groei tijdens het werkjaar 2007. Hierbij lag de focus voornamelijk op waterbesparing, gebruik van alternatieve waterbronnen en waterbehandeling. Voor de eerste maal werd de Vlaamse Water-InfoDag georganiseerd. Tijdens deze dag volgden een 300-tal land- en tuinbouwers één van de 50 informatiesessies rond rationeel waterbeheer op het land- of tuinbouwbedrijf. De deelnemers konden eveneens een bezoek brengen aan de centrale 'waterbeurs' waar een 30-tal commerciële bedrijven, onderzoekcentra en overheidsinstellingen hun producten en diensten rond waterbeheer voorstelden.

Glastuinbouwzones in Vlaanderen

Vanuit de opgedane ervaringen in andere tuinbouwgerelateerde projecten kwam een sterke behoefte naar voren van de glastuinbouwsector om de vestigings- en energieproblematiek gelijktijdig aan te pakken. Reeds meerdere jaren is zowel de overheid als de sector vragende partij om rond de vestigingsproblematiek een geschikt kader te ontwerpen. Het clusteren van glastuinbouwbedrijven met een gezamenlijke energiegebruik en energieproductie kan op een grotere schaal efficiënter aangepakt worden dan individueel. Ook kan de glastuinbouwsector door op grotere schaal gebruik te maken van restwarmte afkomstig van industrieterreinen een belangrijke bijdrage leveren aan het Kyoto-protocol. Het Innovatiesteunpunt informeert en begeleidt initiatiefnemers, vaak overheden, inzake planning, inrichting en technische behoeften. Via twee studiereizen konden 70 geïnteresseerden hun inspiratie en kennis verruimen in Nederland.

Nieuwe Innovatiecampagne

Eind november werd de nieuwe Innovatiecampagne 2008 gelanceerd. De campagne bekroont niet alleen vernieuwende initiatieven met een aanzienlijke geldsom, maar is tevens de ideale gelegenheid om innovatie in de land- en tuinbouw te promoten. Naar aanleiding van de campagne worden er allerlei artikels over innovatie door de consultants geschreven en gepubliceerd in allerlei vaktijdschriften. Verder wordt door de campagne de naam bekendheid van het Innovatiesteunpunt vergroot en wordt de drempel naar advies verlaagd. De laureaten van de campagne zullen worden bekend gemaakt op de Innovatie-OpenDag 2008.

Innovatie-OpenDag

Naar jaarlijkse gewoonte werd er in 2007 een Innovatie-OpenDag georganiseerd. Deze dag vond plaats op het glastuinbouwbedrijf van de gebroeders Vlaemynck te Nevele. Tijdens deze dag wisselden een 130-tal innovatieve boeren en tuinders van gedachten rond het thema 'innovatie binnen de sector'.

Voordrachten en studievergaderingen

Het Innovatiesteunpunt wordt steeds meer gevraagd om voordrachten en studievergaderingen te geven rond de verschillende thema's. Energiebeheer, watermanagement en marktgericht ondernemen waren de thema's die vooral aangevraagd werden door diverse structuren van de Boerenbondgroep. In totaal werden door de innovatieconsultanten 141 vormings-

sessies gegeven, goed voor 320 uren vorming en bijna 3600 cursisten.

Informatie en communicatie

De elektronische nieuwsbrief *Innovatietelelex* heeft meer dan 2000 abonnees. Naast de bestaande thematische e-zines *Energie(k) boeren* en de *Nieuwsbrief Water* werd speciaal voor de sierteelt de e-zine *Internationaal ondernemen in de sierteelt* ontwikkeld.

De 'Innovatietelelex' werd een vaste waarde in de vakpers. Naast de maandelijkse rubriek op de middenbladzijden van *Boer & Tuinder*, werd er een vaste bijdrage geleverd in *Verbondsnieuws*, *Proeftuinnieuws*, *Fruittelnieuws* en *Groene Krant*.

In 2007 werd de nieuwe brochure *Slim samenwerken, hoe doe je dat?* gepubliceerd. Inmiddels werden al meer dan 150 exemplaren aangevraagd door land- en tuinbouwers, professionals en overheden.

Ook de website werd druk bezocht. Er werden 22.561 bezoekers geregistreerd.

2.1.4.2 | Agro|bedrijfshulp vzw

Ledenevolutie

In 2007 waren 4242 bedrijven aangesloten. Dit zijn er netto 133 minder dan in 2006. Opnieuw kan vastgesteld worden dat vooral bedrijven, aangesloten in de reeks van de 'onderlinge hulp', afhaken. De duidelijk hogere gemiddelde leeftijd in deze reeks ligt zeker aan de oorsprong, uiteraard in combinatie met een gestage daling van de prestaties onderlinge hulp. Positief is dan weer dat er voor het eerst in jaren vooruitgang geboekt werd in de reeksen van de directe bedrijfsverzorging: plus 59. Voor herhaling vatbaar is het proefproject inzake ledenwerving. Een student belde niet minder dan 408 bedrijven in verband met een prospectiebezoek. Dit resulteerde in 78 afspraken die uitmondde in 15 directe aansluitingen. Daarna werden nog eens indirect 6 bedrijven aangesloten. Ook de actie '1 jaar gratis lidmaatschap voor startende bedrijven' was een schot in de roos. Met 1217 bedrijven blijft West-Vlaanderen de grootste provincie. Uiteraard volgen Antwerpen en Oost-Vlaanderen op korte afstand met respectievelijk 1159 en 1022 leden.

Bedrijfsverzorgers

In 2007 stonden in totaal 103 bedrijfsverzorgers paraat. Het aantal arbeidsovereenkomsten van onbepaalde duur bedroeg 73. Daarnaast waren er nog 30 personen die met een contract van bepaalde duur hebben gewerkt. Tot slot zijn er nog 7 bedrijfsverzorgers die op zelfstandige basis werden ingeschakeld.

De vaststelling is wel dat de dienst inzake tewerkstelling steeds vaker in competitie treedt met andere en beter betalende sectoren. Rekening houdend met de krapte op de arbeidsmarkt, dient zeker het aanvangsloon iets te worden bijgestuurd. Het in dienst houden van voldoende en vooral gekwalificeerde arbeidskrachten lijkt voor de komende jaren de grootste uitdaging. Immers, de dienstverlening valt of staat hiermee.

Onderlinge hulp

In vergelijking met het jaar 2006, werden 2228 uren onderlinge hulp gepresteerd. Het is duidelijk dat de onderlinge hulp definitief zijn statuut van structurele hulp heeft verloren. De resterende hulp kan dan ook beter worden omschreven als occasionele burenhulp.

Professionele bedrijfsverzorging

De hulp omwille van sociale redenen steeg met 2551 uur tot het totaal van 56.287 uur. Deze stijging situeert zich bij de hulpredenen ziekte en ongeval. Behalve de hulp naar aanleiding van een overlijden, stijgt het volume aan hulp voor alle redenen. De daling omwille van bijscholing (overigens slaat dit enkel op het team van de bedrijfsverzorgers) heeft te maken met de planning van een aantal cursussen die, omwille van een druk najaar, enige tijd dienden te worden uitgesteld. De hulp daalde in Antwerpen en in West-Vlaanderen en steeg in alle andere provincies. Opmerkelijk is de

Tabel 4 Aandeel hulp per reden en aantal geholpen bedrijven

Reden van hulp	Aantal uur	Aantal geholpen bedrijven
Overlijden	5.841	11
Ziekte	29.120	227
Ongeval	7.411	68
Bevalling	2.119	14
Familiale redenen	637	21
Vakantie	10.428	378
Ramp	3	1
Bijscholing	729	12
Totaal	56.287	732

stijging in Limburg tot 9047 uren, waardoor 10% van de leden bijna 15% van de hulp afnemen. Globaal was er ook een stijging van het aantal dossiers, met name van 697 tot 732. In totaal werd door de melkveehouderij en de varkenshouderij samen circa 7000 uren meer hulp gevraagd dan in 2006.

2.1.4.3 | Agro|aanneming cvba

De prestaties van de bedrijfsverzorgers stegen met 480 uur in vergelijking met 2006. Het totaal aantal uren bedraagt 21.278. De gevraagde hulp steeg tot 15.259 uur. Vooral in de melkveehouderij is er een opvallende stijging. De gewone opvanghulp daalde tot een bodem-totaal van 2606 uur, wat erop duidt dat er geen buffer meer is qua personeel.

De stijging met 22% in 2006 wat betreft de klauwverzorging werd in 2007 herhaald. Deze dienstverlening breidt in elke provincie uit. Het aantal pedicureklanten steeg van 206 tot 253.

Andermaal verdrievoudigde het agrarisch aannemingswerk dat werd uitgevoerd door de boeren-vennoten. Het aantal vennoten steeg van 66 tot 125, het aantal klanten van 79 tot 191 en het aantal opdrachten van 105 tot 183.

De interesse voor samenwerkingsvormen zoals de machinecoöperatie bleek uit de activiteiten van het platform voor machinecoöperaties en uit het aantal informatiesessies die rond dit thema werden verzorgd. De startbegeleiding die werd gegeven in Sint-Niklaas resulteerde in de start van de machinecoöperatie SIMAR cvba.

2.1.4.4 | Agro|services cvba

agro|services beleefde een schitterend jaar. De uren stegen maar liefst met 28% tot 309.470, de omzet nam toe tot 4,8 miljoen euro, het aantal actieve uitzendkrachten groeide tot 1393 en het aantal actieve klanten steeg tot 371. De seizoenarbeid ziet zijn aandeel in de globale activiteit toenemen tot 38%.

73% van de klanten heeft een activiteit in de primaire sector, 12% komt uit de verwerkende industrie en 15% zit in de administratie en verkoop of behoort tot de lokale kmo-markt. Tijdens het succesvolle jaar 2007 werd een derde kantoor op de rails gezet. Met name werd de focus gelegd op Lier in de provincie Antwerpen. Die regio is traditioneel een zeer

sterk tuinbouwgebied waar, zo bleek uit het marktonderzoek, het grootste aantal bedrijven met personeel actief zijn. Half december was agro|services Lier klaar voor de start met inbegrip van gemotiveerde uitzendconsulenten die sterke banden hebben met de land- en tuinbouwsector.

Ondanks de gestegen activiteit blijft agro|services alert voor de krapte op de arbeidsmarkt. Niet voor niets behoren de activiteiten in de tuinbouwsector tot de zogenaamde knelpuntberoepen. Voor agro|services mag België, net zoals de omringende landen, zijn grenzen net iets meer ontsluiten voor medewerkers uit de nieuwe Europese lidstaten.

2.1.4.5 | Steunpunt Groene Zorg

Om de werking van zorgboerderijen te ondersteunen, zette het Steunpunt Groene Zorg in 2007 heel wat in beweging. Als jonge vzw ging de aandacht daarbij naar de verdere uitbouw van de eigen werking. Maar evenzeer werden nieuwe stappen gezet ter ondersteuning van een kwaliteitsgerichte samenwerking tussen zorgboeren en zorgvoorzieningen. Dankzij de werking van het Steunpunt Groene Zorg raakte het concept van zorgboerderijen verder bekend.

Balans na drie jaar werking

De ruimere bekendheid van het Groene Zorg-concept leidde tot een toenemende differentiatie in het aanbod (alle sectoren van land- en tuinbouw) en in de vraag (een brede waaier aan doelgroepen van de hulpverleningssector). Dit gaf aanleiding tot een verschuiving in het takenpakket van het Steunpunt Groene Zorg. Het evaluatierapport van drie jaar werking van het steunpunt kwam tot het besluit dat de individuele begeleiding van de startende samenwerking tussen zorgboeren, hulpboeren en voorzieningen met meer aandacht voor de kwaliteitszorg dient opgevolgd. Tevens moet gewerkt worden aan een betere omkadering van de zorgboerderijen. Om dit te realiseren besluit het rapport met de aanbeveling aan de overheid tot een structurele financiering van het steunpunt.

Kwaliteitsgids

In het kader van een demonstratieproject van de Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling, werkte Groene Zorg een kwaliteitsgids uit. Deze gids werd opgevat als een ondersteunend instrument om tot betere samenwerking tus-

sen zorgboer, hulpboer en voorziening te komen. Tijdens een Vlaamse ontmoetingsdag op 10 november in het Brusselse KBC-auditorium werd de gids officieel aan het publiek voorgesteld.

Groene Zorg internationaal in beweging

Van 6 tot 9 november 2007 vonden wetenschappers, praktijkmensen en vertegenwoordigers van de overheid elkaar in een internationaal treffen rond Groene Zorg in Gent. Vlaanderen was gastheer van een tachtigtal belangstellenden uit 18 verschillende landen.

Samen met vertegenwoordigers uit 7 Europese landen participeert Steunpunt Groene Zorg tevens aan een project dat de vraag om een omkaderend Europees beleid voor zorgboeren aan de Europese Commissie wil voorleggen.

Meer zorgboeren

Onder ruime persbelangstelling bezocht Vlaams Minister-president Peeters op 5 november de 200ste erkende zorgboerderij in Vlaanderen. In werkelijkheid zijn er nog heel wat meer groene zorgplaatsen. Bij het Steunpunt Groene Zorg zijn er meer dan 350 groene zorgplaatsen gekend. 121 nieuwe zorgboerderijen werden in 2007 gescreend. Gedurende het voorbije jaar kwamen 422 vragen van hulpverleners binnen en 239 hulpboeren werden effectief toegeleid naar een passende zorgboerderij.

2.1.4.6 | Agriflanders

De vijfde editie van Agriflanders vond plaats van donderdag 11 tot en met zondag 14 januari 2007 in Flanders Expo in Gent. Voor 't eerst waren er vier beursdagen in plaats van drie. Vooral de veeteeltsector en de diensten (adviesbureaus, overheidsinstellingen, wetenschappelijke instellingen...) waren sterk aanwezig op het totaal van 339 exposanten. Het aantal bezoekers bedroeg 86.500 of 7% meer dan in 2005. De veeteelt is de ruggengraat van de Vlaamse landbouw en dat is ook te merken op Agriflanders. Vleesvee en melkvee hadden in deze editie voor 't eerst elk 'hun' dag. De niet-professionele bezoeker kon genieten van een zeer breed programma met demonstraties en tentoonstellingen van boerderij-, hobby- en gezelschapsdieren.

2.1.4.7 | Werktuigendagen

Met net geen 85.000 bezoekers was de 28ste editie van de Internationale Werktuigendagen, tijdens het laatste weekend van september, één van de meest geslaagde en druk bezochteste edities ooit. Het uitstekende imago van de Werktuigendagen, de vertrouwdheid met de locatie in Oudenaarde, het prachtige nazomerweer en de dynamiek die terug in de land- en tuinbouw heerst, zorgden ervoor dat zich al van 's morgens vroeg bezoekers aandienden. Het hoofdaccent lag traditiegetrouw op demonstraties met machines maar werd aangevuld met een hele reeks van interessante neven-evenementen. In totaal waren er 214 firma's ingeschreven, 58 ervan gaven demonstraties met machines. Dit is een toename van 13% ten opzichte van de vorige editie. Er waren ook 60 nieuwe exposanten.

2.2 | Landelijke Gilden

2007 was een vruchtbaar jaar voor de Landelijke Gilden. Het nieuwe ledenblad *Buiten* werd positief onthaald, het aantal leden steeg tot 68.521 aangesloten gezinnen, 804 leden kwamen de besturen versterken en het project ‘Dorp met toekomst’ zette de Landelijke Gilden op de kaart van het Vlaamse verenigingsleven. De uitvoering van het beleidsplan 2006–2010 kwam hiermee op volle snelheid.

2.2.1 | Afdelingen en doelgroepen

2.2.1.1 | De werking in lokale afdelingen

Een lokale afdeling organiseerde, net als de voorbije jaren, gemiddeld 1 activiteit per maand. Het afdelingsbestuur vergaderde gemiddeld 6 keer per jaar om deze activiteiten voor te bereiden en te evalueren. Bij de activiteiten bleven de cursussen over koken en tuinieren de klassiekers onder de praktijkgerichte voordrachten. In 2007 waren er 34 getuigenissen over de inleefreis van de Landelijke Gilden naar Honduras. Er blijven veel afdelingen deelnemen aan de kruisdagen en de regionale bedevaarten. Meer dan 80 gilden organiseerden een meerdaagse reis voor hun leden. De tochten in alle mogelijke vormen waren de meest beoefende activiteit! Bij de acties vallen de kerstactiviteiten op. Ze variëren van kerststallen bouwen tot kerstboomverbrandingen.

2.2.1.2 | Seniorenwerking

De senioren zijn lid van de lokale afdeling. In sommige gilden waren er eigen initiatieven voor de oudere leden. De meeste activiteiten situeerden zich in de rubrieken ‘sport en spel’ (kaarten, wandelen, fietsen...) en ‘reiscultuur’ (daguitstappen). Naast deze lokale werking voor de senioren is er een ruim aanbod van gewestelijke, regionale of provinciale dag- of namiddagactiviteiten. Zo organiseerden de regionale stuurgroepen in 2007 meer dan 250 activiteiten. Voordrachten, vaak gecombineerd met een muzikaal of humoristisch optreden, kwamen meest voor.

2.2.1.3 | Werking voor tuinliefhebbers

De vaste waarden in de tuinwerking zijn de tuinactiviteiten (lokaal en bovenlokaal), de boekjes *Thuis in eigen tuin* en het Open Tuinen-

initiatief. Ongeveer 25% van de praktijkgerichte sessies in de afdelingen zijn tuinactiviteiten. In totaal gaat het om 168 activiteiten in 108 afdelingen. Voor de cursus ‘Tuinonderhoud het jaar rond’ werd aangepast lesmateriaal ter beschikking gesteld aan de lesgevers. In de reeks *Thuis in eigen tuin* verschenen twee nieuwe boekjes: *Snoeien of niet snoeien* en *Waterpartijen in de tuin*.

Open Tuinen 2007 ging door met 311 tuinen, waarvan 51 eigenaars (16%) voor het eerst deelnamen. Om de 15de verjaardag van Open Tuinen te vieren, werden alle promotiematerialen in een nieuw kleedje gestoken. Onder impuls van de nationale stuurgroep tuinwerking werd de tuinwerking op verschillende fronten tegelijkertijd versterkt. Er kwamen drie bladzijden in het ledenblad *Buiten*, er kwam regelmatige vernieuwing van de informatie over de tuinwerking op de website en er werden nieuwe lesgevers aangetrokken. Voor de eerste maal werd er een brochure uitgegeven in vierkleurendruk met een mooi aanbod aan buitenlandse tuinreizen, georganiseerd door het reisbureau Omnia en vooral door de Landelijke Gilden gepromoot.

In 2007 werd het project van de schooltuinen volledig vernieuwd. Voortaan heet het project ‘deSchooltuin’. Nieuw is de start van een e-zine voor al wie aan het project meewerkt én de invoering van een eigen logo. De ambitie ligt op het bereiken van een vijftigtal scholen. Op de website kwam er een aparte rubriek voor ‘deSchooltuin’.

2.2.1.4 | Werking voor schapenhouders

Zowel voor liefhebbers als voor professionele schapenhouders was er een bovenlokaal aanbod per provincie. Het bestond uit infovergaderingen, studiereizen, demonstraties en voorlichtingsavonden. Nadat het blauwtongvirus opnieuw de kop op stak, werd alert gereageerd door het organiseren van 6 topvoorlichtingsavonden, gespreid over de regio’s. Het blad *De schapenhouder*, dat de leden-schapenhouders vijf maal per jaar ontvangen, verscheen op 2650 exemplaren.

2.2.2 | Bijzondere aandachtspunten

2.2.2.1 | Jaarthema

‘Ons dorp: buitengewoon leefbaar!’

In het tweede jaar van de cyclus rond ‘Ons dorp: buitengewoon leefbaar!’ werden enkele nieuwe werkmaterialen aangemaakt: twee nieuwe methodieken (een dorpswandeling en een dorpskwis) en jaarthema-affiches. De ledenenquête, die reeds in 2006 gelanceerd was, werd nog door zeven afdelingen voortgezet. De resultaten van de ingevulde enquêtes werden verwerkt en aan de deelnemende afdelingen bezorgd (in totaal meer dan 100 afdelingen). Een samenvatting van de analyses is in het ledenblad *Buiten* gepubliceerd.

2.2.2.2 | Ledencommunicatie

Nest, hét plattelandsblad van Vlaanderen, blijft een sterk ledenvoordeel; de lokale besturen gebruikten het frequent voor hun ledenwerving. In 2007 werd gestart met een nieuw ledenblad dat de naam *Buiten* kreeg. Van bij de start kwamen er positieve reacties op het vernieuwde ledenblad. Sterke troeven zijn een handig formaat, een aansprekende vormgeving en een vlotte schrijfstijl, inhoudelijk interessante invalshoeken én goed gedoseerde informatie. Regelmatig zijn, aansluitend op de artikels, ledenvoordelen opgenomen.

2.2.2.3 | Gastvrij platteland

Op regionaal vlak werden diverse recreatieve tochten georganiseerd die tienduizenden fietsers op de been brachten. Het seizoen startte op Pinkstermaandag met de Haspengouwse Gordel en eindigde op 16 september met Fietse-Lieren. De voorstelling van alle recreatieve tochten en activiteiten tijdens de zomermaanden vindt de ‘dagtripper’ in *Vakantietips*. Deze brochure werd verspreid als bijlage bij het ledenblad *Buiten* en via de lokale vvkantoren.

2.2.2.4 | Solidair met de hele wereld

2007 was het jaar van de getuigenissen. De 12 inleefreizigers die in 2006 voet zetten op Hondurese bodem, vertelden in 2007 over hun wedervaren en over het leven van de koffieboeren in West-Honduras. De werking van de ngo-partner Trias met de boerenorganisaties

ter plaatse, stond centraal in het verhaal. Deze activiteit werd op lokaal niveau zo’n 34 keer gemaakt. De afdelingen van de Landelijke Gilden kwamen ook in actie. Op 79 lokale initiatieven werd er koffie verkocht ten voordele van de boeren in West-Honduras.

Onder begeleiding van een Trias-medewerker hebben de verschillende provinciale besturen van de Landelijke Gilden een denkproces in gang gezet dat moet leiden tot actieplannen op maat van de provincies. Dit proces zal zijn sluitstuk kennen in de loop van 2008.

Verder is er een dossier opgesteld over de wereldvoedselproblematiek waarbij de kip in een wereldperspectief geplaatst werd. Dit dossier werd vertaald naar een publicatie onder het motto ‘Kippenboeren in tijden van globalisering’.

2.2.3 | Bijzondere activiteiten en acties

2.2.3.1 | Dag van de landbouw

Op zondag 16 september ging de ‘Dag van de landbouw’ door. Voor het tweede jaar op rij was de centrale leuze van de dag ‘Uw voedsel heeft een gezicht’. Op 43 bedrijven, verspreid over heel Vlaanderen, kon de bezoeker kennismaken met de gezichten achter de producten, met de gedreven mensen die elke dag op een geëngageerde manier met de voedselproductie bezig zijn.

2.2.3.2 | Dorp in de kijker

De Landelijke Gilden zetten vier dorpen in de kijker: Ichtegem, Melden, Ottenburg en Wuustwezel. Dit initiatief bracht heel wat dynamiek teweeg in het dorp. Er ontstonden contacten en vormen van samenwerking met het gemeentebestuur, met de toeristische dienst en met andere sociaal-culturele verenigingen... Dit alles leidde tot vernieuwende en verrassende programma’s, waaraan mensen van het dorp en van ver daarbuiten deelnamen.

2.2.3.3 | Nationale Streekzoektocht

Tijdens de zomermaanden trokken duizenden liefhebbers van de jaarlijkse streekzoektocht naar ‘Het land van Streuvels’, gelegen tussen de Schelde en de Leie aan de voet van de Vlaamse Ardennen. Tijdens hun tocht langs

pittoreske dorpjes, groene weiden, open vlakten, glooiende landschappen en verre panorama's zochten ze een antwoord op 18 vragen en één schiftingsvraag. Met meer dan 4000 ingestuurde antwoordformulieren mag deze West-Vlaamse editie een groot succes genoemd worden!

2.2.3.4 | Dorp met toekomst

De Vlaamse prijs 'Dorp met toekomst', een driejarig project dat eind 2006 van start ging, wordt georganiseerd in partnerschap met Cera, de Vlaamse overheid, *Nest*, *De Zondag* en *De Streekkrant/De Weekkrant*. De prijs stimuleert dorpsbewoners tot het opzetten van acties die de leefbaarheid van hun dorp ten goede komen. In het startjaar kwamen 127 projecten uit 124 dorpen over heel Vlaanderen binnen. In elke provincie selecteerden de provinciale jury's vijf projecten die tot 2500 euro steun kregen. Deze projecten werden uitgevoerd tussen 1 april en 15 september 2007. Een Vlaamse jury verkoos Eversel (Heusden-Zolder) met hun 'Mysteriepel' tot winnaar. Zij kregen een dorpsfeest ter waarde van 10.000 euro.

2.2.4 | Kadervorming

2.2.4.1 | Voor bestuursleden

De provinciale vormingsplannen werden traditioneel in het bestuursblad *Kader* gepubliceerd, met een gevarieerd vormingsaanbod op maat van elke provincie. Programma-, start- of bewegingsavonden werden geprogrammeerd in alle provincies. Ook werd in verschillende gewesten een vorming opgezet over actiegericht werken, evalueren en programmeren en werken met nieuwe bestuursleden. Het nieuwe vormingsaanbod 'Carrousel' dat in 2006 het licht zag, werd door de meeste provincies in 2007 verder gezet. Het uitgangspunt bleef vorming voor bestuursleden aanbieden door kennismaking met en beleving van activiteiten.

2.2.4.2 | PlattelandsAcademie

De grote belangstelling voor de twee samenkomsten van de PlattelandsAcademie bewijst dat het initiatief een brede waaier van kennisdomeinen aanboort en dat de opdracht om een publiek van ambtenaren, mandatarissen en professionele plattelandswerkers kennis te

laten maken met inspirerende voorbeelden en met onderzoeksresultaten, wordt gerealiseerd.

De lentestudiedag behandelde de sociale samenhang op het platteland. Antropologe Ruth Soenen boog zich over de vluchtige contacten in de publieke sfeer. Ze noemt dit 'het kleine ontmoeten' en pleit er voor om deze ontmoetingen op te waarderen omdat ze de leefbaarheid ten goede komen. Sociaal onderzoeker Rob Lammerts schetste de evolutie van woon-werkdorpen naar woondorpen. Na deze academische inleidingen vertelden enkele bestuursleden van landelijke gilden hoe hun vereniging zowel sociaal-culturele vereniging, organisator van dorpsactiviteiten en woordvoerder van het dorpsbelang is.

De herfststudiedag behandelde het thema 'waterbeheer en plattelandsontwikkeling'. Het belang van de grondstof 'water' neemt toe, veel projecten baseren zich al op een watertoets en gaan actief integraal waterbeheer opzetten. Deze veranderde aanpak heeft natuurlijk gevolgen binnen de plattelandsgemeenten. Liesbeth Bruyndoncx van het waterschapsteam in de provincie Antwerpen besprak het integraal waterbeheer. Namens vvsG toonde Christophe Claeys aan dat er inzake waterbeheer geen evenwicht is tussen inkomsten en uitgaven. Erik Rombauts, docent aan het Hoger Instituut Sint-Lucas, stelde onomwonden vast dat verstedelijking zorgt voor waterproblemen. Hij pleitte voor een andere uitbouw van het stedelijk gebied: de lobbenstad met daartussen een groen-blauw netwerk. Tot slot kwamen diverse ervaringsdeskundigen aan het woord. Hun stelling was dat plattelandsontwikkeling te verzoenen is met waterbeheer, maar dat dit soms meer financiële middelen vraagt en een voldoende groot draagvlak om bijkomende werken te mogen uitvoeren.

2.2.5 | Netwerken

2.2.5.1 | Vlaamse Federatie voor Hoeve- en Plattelandstoerisme

Sinds 2005 heeft de Vlaamse Federatie voor Hoeve- en Plattelandstoerisme een nieuw samenwerkingsverband gestart voor de ondersteuning van de uitbaters van hoeve- en plattelandstoerisme. Samen met de vijf toeristische organisaties (Toerisme Limburg, Toerisme Provincie Antwerpen, Toerisme Vlaams-Brabant, Toerisme Oost-Vlaanderen en Westtoer) en de Boerenbond werd een nieuwe vzw opge-

richt om de promotie en de ondersteuning van het hoeve- en plattelandstoerisme te versterken. De vzw kreeg de naam 'Plattelandstoerisme in Vlaanderen'. In 2007 werden er door de vzw Plattelandstoerisme in Vlaanderen tal van marketingacties opgezet. Meer dan 250 aangesloten leden-uitbaters maakten via deze weg promotie voor hun logies. Het hoeve- en plattelandstoerisme speelt duidelijk in op een groeiende vraag naar kortbij, kwalitatief toerisme vanuit de Vlaamse markt. Voor de landbouwsector wordt het toerisme gezien als één element, naast vele andere, om de economische en sociale leefbaarheid van het Vlaamse platteland te ondersteunen en te diversifiëren.

2.2.5.2 | Plattelandsklassen vzw

De vzw Plattelandsklassen wil jongeren in contact brengen met het Vlaamse platteland vanuit een integrale benadering. De nadruk ligt op de rol van de land- en tuinbouw, met aandacht voor landschap en natuur, geschiedenis, bewoning, geografie...

Eigen initiatieven

De basisactiviteit is het organiseren van plattelandsklassen, gericht naar het basisonderwijs. Elk van deze initiatieven krijgt ondersteuning op administratief, organisatorisch en inhoudelijk vlak. In 2007 waren er ongeveer 144 plattelandsklassen voor ongeveer 5300 kinderen. Daarnaast is er een aanbod van ééndaagse schoolreizen. Dit zijn 'arrangementen', die een combinatie vormen van boerderijexploratie, streekverkenning en een 'ontspannende activiteit' in de plattelandssfeer. In 2007 gingen 118 plattelandsproevers voor ongeveer 3300 kinderen door.

Voor het project 'Linkeveld' was 2007 het eerste, echte werkjaar. Na enkele experimenten in 2006 schoten deze excursies voor het secundair onderwijs effectief uit de startblokken. Een 200-tal leerlingen genoten zo van een Meetjeslandse plattelandsexcursie.

Nieuw in het aanbod van eigen initiatieven is 'rural caching'. Aan de hand van een gps en een opdrachtenfiche gaan leerlingen uit het secundair onderwijs actief op zoek naar een verborgen schat, de zogenaamde 'cache'. Een eerste route werd uitgewerkt in Tongerlo. Het is alvast de meest avontuurlijke werkvorm om het platteland te verkennen!

Didactisch materiaal

Voor de leerkracht die didactisch materiaal zoekt om de plattelandsklas verder te stofferen of gewoon voor een themales, kan de vzw een ruim aanbod doen. Maar ook de jeugdmonitor die op zoek is naar speelse plattelandsinspiratie kan op zijn wenken bediend worden. In 2007 was er de speciale aandacht voor de ontwikkeling van materiaal voor het kleuteren voor het secundair onderwijs. Zo is 'Vlekje op vier poten' het eerste landbouwenducatief product voor de kleuterleid(st)er. Het aanbod voor het secundair onderwijs is gevoelig uitgebreid door de participatie aan een aantal projecten, zoals www.watetenwemorgen.be, www.etenvarkensbananen.be en www.voetenoptafel.be.

Ondersteuning van individuele land- en tuinbouwbedrijven

Verscheidene actieve land- en tuinbouwbedrijven ontvangen regelmatig groepen kinderen; het zijn educatieve land- en tuinbouwbedrijven. Sommige daarvan willen verder uitgroeien tot een echte 'educatieve boerderij', waar groepen tegen vergoeding een rondleiding met een proevertje krijgen en een avontuurlijk dagje kunnen beleven. Op vraag van de Landelijke Gilden ondersteunt de vzw ook de actie 'Kijkboerderijen'. Er werd een netwerk van meer dan 50 educatieve land- en tuinbouwbedrijven ontwikkeld. Voor deze groep van land- en tuinbouwers voorziet vzw Plattelandsklassen een aangepaste ondersteuning via vorming en individuele begeleiding van de bedrijfsleider, educatieve uitrusting van het bedrijf tot en met het vermarkten van het educatieve product.

Ondersteuning van landelijke gilden

Verschillende landelijke gilden nemen in eigen dorp regelmatig educatieve initiatieven voor de jeugd. Plattelandsklassen reikt 'stapstenen' aan om deze initiatieven zo uit te werken dat ze maximaal aan de wensen en doelstellingen van de doelgroep voldoen. In samenwerking met lokale gilden, met gemeenten en provincies werden verscheidene educatieve wandel- en fietspaden ingericht langs typische landbouwstreken en langs verschillende land- of tuinbouwbedrijven.

2.2.5.3 | De Vlaamse Vlegeldorsersbeweging vzw

De zeven afdelingen van de Vlaamse Vlegeldorsersbeweging organiseerden veel demonstraties, tot in het buitenland toe. Gierle kaapte

de hoofdprijs weg op het nationaal kampioenschap in Sint-Truiden.

2.2.5.4 | Plattelandsontwikkelingsprojecten

De Europese overheid wil bijkomende stimulansen geven op het vlak van plattelandsontwikkeling via het Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling, (het 'PDDO'); via LEADER+ (dat voor bepaalde plattelandsregio's experimentele projecten op het vlak van plattelandsontwikkeling ondersteunt) en via Interreg (dat grensoverschrijdende samenwerking ondersteunt). De Landelijke Gilden participeerden als partner of als promotor aan verschillende projecten. 2007 vormde daarbij een overgangsjaar tussen twee Europese programma-periodes. Daardoor was het op het vlak van projectuitvoering een rustig jaar. Immers, de voorbije periode 2000-2006 werd afgesloten, waarbij de voorbije projecten ofwel beëindigd waren ofwel in een afsluitende fase verkeerden.

In kader van de nieuwe programmaperiode 2007-2013 werden door de verschillende programmasecretariaten de nieuwe projectoproepen voorbereid. Dit laatste vereiste ook vanuit de Boerenbond voorbereidend werk. Als belangrijke stakeholder op het platteland werd de organisatie immers ook bevraagd rond doelstellingen, opportuniteiten en ervaringen.

Innoverende plattelandseconomie

In 2005 startte een groot driejarig project in het kader van Interreg IIIa Euregio Benelux Middengebied. Dit gebied omvat in Vlaanderen de provincies Antwerpen, Limburg en het arrondissement Leuven, in Nederland de provincies Noord-Brabant en Limburg. Het project 'Innoverende plattelandseconomie' richt zich op de verbreding van plattelandsactiviteiten en speelt daarmee in op de ingrijpende veranderingen die de economische structuur van het platteland ondergaat. Meer in het bijzonder wil het een integraal concept van belevings-economie uitbouwen op basis van de reeds aanwezige functies van recreatie, toerisme, natuurbeleving en educatie.

Dit gebeurt op vier specifieke domeinen:

- de kennisopbouw en professionalisering van de actoren op het vlak van plattelandsbeleving;
- de ontwikkeling van innovatieve belevingsproducten;
- het starten van vernieuwende netwerkvormen die de traditionele sectorbenadering overstijgen;

- de professionalisering van de communicatie en het vermarkten van het aanbod.

Niet minder dan 18 partners werken er in samen. Zowel de vijf betrokken provinciale overheden als de meest relevante landbouworganisaties, plattelandsorganisaties en verschillende meer 'gespecialiseerde' steunpunten rond hoeve- en streekproducten, toerisme, educatie... zijn betrokken. De Landelijke Gilden spelen als projectverantwoordelijke een activerende en coördinerende rol voor het gehele project. Dit project zal nog lopen tot eind april 2008.

Plattelandsbeleving Pajottenland

Dit project, waarbij Plattelandsklassen vzw en de Landelijke Gilden samen optreden, wou bijdragen tot de versterking van de economische structuur van het platteland door het professionaliseren van de economische waarde en het vermarkten van de plattelandsbeleving door agrarische ondernemers. In 2007 werd vooral gefocust op de organisatie van een meerdaags plattelandsevenement onder de naam 'Pajottelingen'. Ongeveer 6600 bezoekers namen deel aan een kinderdag, een dialectenavond, een oogstfeest met kampioenschap boerengolf... Verder werd er gewerkt aan de ontwikkeling van een promotiepakket (plattelandsbox) voor plattelandsklassen gericht op de Brusselse scholen en er werd een landbouwfilm voor het middelbaar onderwijs aangemaakt. Dit project zal aflopen in het voorjaar van 2008.

Project 'Plattelandsklassen' in het De Merode-gebied

De Vlaamse overheid bakende het gebied rondom het voormalige domein van Prins De Merode (grensgebied provincies Antwerpen-Vlaams-Brabant en Limburg) af als pilootgebied voor plattelandsontwikkeling. Er werden projectoproepen gedaan om in dit gebied kleine zogenaamde 'quick win'-projecten uit te voeren. Plattelandsklassen vzw ging in op deze oproep en voerde een project uit waarbij een geheel landbouweducatief netwerk werd uitgebouwd in de regio. Naast de organisatie van plattelandsklassen werd er met de lokale Landelijke Gilden samengewerkt voor de educatieve uitrusting van kijkboerderijen, de uitbouw van een plattelandspad en de ontwikkeling van een nieuwe methodiek voor de ontdekking van het platteland. Onder de naam 'rural caching' werd een gps-gestuurde schattenzoektocht ontwikkeld, vooral gericht naar jongeren van het secundair onderwijs.

2.2.5.5 | Samenwerkingsverbanden voor plattelandontwikkeling

Naast het zelf uitvoeren van de bovenstaande projecten zijn de Landelijke Gilden ook voortrekker bij het organiseren van structurele samenwerkingsverbanden met andere partners. Bij deze samenwerkingsverbanden worden de sterke kenmerken van de Landelijke Gilden samengevoegd met de troeven van de andere deelnemende partners zodat bijgedragen wordt tot een efficiënte plattelandontwikkeling. Elk van deze samenwerkingsverbanden is actief rond één of meerdere specifieke thema's. Hiervoor kan beroep gedaan worden op de ondersteuning vanuit de verschillende Europese programma's voor plattelandontwikkeling.

Het Limburgs Steunpunt Rurale Ontwikkeling vzw
Dit steunpunt voor plattelandontwikkeling startte in de provincie Limburg met steun van Europa, Vlaanderen en de provincie Limburg vanuit het PDPO-programma.

Het Limburgs Steunpunt Rurale Ontwikkeling werkte vooral rond het helpen van boeren met een arbeidsoverschot op het bedrijf bij het vinden van aanvullend werk in de sfeer van agrarisch natuurwerk (bijvoorbeeld bermbeheer in opdracht van de gemeente).

Het Oost-Vlaams Steunpunt Groene Zorg vzw
'Groene Zorg/Boeren aan Welzijn' is een plattelandproject waarvoor de Landelijke Gilden en Steunpunt Welzijn vzw de handen in elkaar slaan. Met de steun van het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen, de Vlaamse overheid en Europa wil dit project de vraag vanuit zorginstellingen en het aanbod vanuit de landbouwsector en andere actoren op het platteland op een kwaliteitsvolle manier samenbrengen. Het steunpunt doet dit onder meer door duidelijke, correcte informatie over groene zorg te geven aan zowel de welzijnssector als aan de boeren en tuinders. Met een jaarlijkse verkiezing van een zorgboer wordt het engagement van de zorgboeren in de kijker gezet.

Plattelandscentrum Meetjesland vzw

De Landelijke Gilden participeren samen met de gemeente Sint-Laureins in een regionaal plattelandsteunpunt: het Plattelandscentrum Meetjesland. Dit centrum probeert, met de steun van de Europese Unie, Vlaanderen en het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen via het PDPO-programma, op een hedendaagse, kritische en verhelderende manier de ver-

vreemding ten opzichte van land- en tuinbouw tegen te gaan. Daartoe werd een educatief bezoekerscentrum ingericht. Daarnaast is het Plattelandscentrum Meetjesland een uitvalsbasis voor georganiseerde dagtrips en werden er initiatieven als 'verlichte boerderijtochten', 'landbouwsneukeltochten'... ingericht. Verder ontwikkelde het Plattelandscentrum Meetjesland in 2007, met steun vanuit het LEADER+ programma, een werking naar hoeve- en streekproducenten. Bedoeling is het vermarkten van hoeve- en streekproducten te verbeteren via de creatie van een coöperatieve structuur.

Rurant vzw

Dit samenwerkingsverband tussen de provincie Antwerpen en de Landelijke Gilden vindt zijn oorsprong in het LEADER+ programma in de Antwerpse Kempen. In 2007 werd deze vzw echter uitgebouwd tot een echt 'steunpunt voor plattelandontwikkeling' voor de provincie Antwerpen. Om dit ook naar de buitenwereld duidelijk te maken, werd de naam van deze vzw gewijzigd van 'Plattelandsactie Kempen+ vzw' naar 'Rurant vzw'.

Vanuit Rurant vzw werden bijvoorbeeld in samenwerking met lokale ondernemers plattelandsarrangementen ontwikkeld, gericht naar het bedrijfsleven (teambuilding, incentives...). Via een transnationaal LEADER+ project kwamen hoogkwalitatieve arrangementen tot stand waarbij hoeve- en streekproducten een centrale rol spelen.

Rurant vzw is ook de organisator van de plattelandsbeurs Prominant. De nadruk lag in 2007 sterk op de promotie van hoeveproducten. Daarnaast werd het platteland bekeken vanuit verschillende invalshoeken: recreatief, educatief, culinair... Dit evenement gaat traditioneel door op de eerste zondag van september in Geel en ontving in 2007 in totaal 10.000 bezoekers.

2.2.5.6 | Netwerkvorming

De Landelijke Gilden zijn aanwezig in tientallen verschillende netwerken in verband met platteland, sociaal-cultureel werk, welzijn, toerisme en andere.

Plaatselijke groepen LEADER+

Het LEADER+ programma vormt een laboratorium voor nieuwe strategieën voor het platteland waarbij representatieve groepen van een bepaalde regio de handen in elkaar slaan om

voor die regio een ontwikkelingsplan uit te voeren. Vijf gebieden werden voor de periode 2000–2007 (met een uitdovingsfase tot 2008) in Vlaanderen afgebakend als LEADER+ gebied. In elk van deze streken werden ‘plaatselijke groepen’ gevormd, die voor de eigen regio een ontwikkelingsplan uitwerkten. Het gaat om: Brugs Ommeland, Meetjesland, Pajottenland, Antwerpse Kempen, Midden-Maasland. De Landelijke Gilden zijn via hun regionale structuren vertegenwoordigd in elk van deze plaatselijke groepen.

Nieuwe Plaatselijke Groepen ‘LEADER 2007–2013’
In het kader van het PDPO-programma voor de periode 2007–2013 werd er in 2007 geparticipeerd in de vorming van 10 zogenaamde ‘LEADER’-gebieden, verspreid over geheel Vlaanderen. Het gaat om ‘Kempen en Maasland’, ‘Haspengouw’, ‘Middenkempen’, ‘Noorderkempen’, ‘Hageland’, ‘Pajottenland’, ‘Vlaamse Ardennen’, ‘Meetjesland, Leie en Schelde’, ‘Westhoek’ en ‘Tielts Plateau’. Deze gebieden mogen rekenen op specifieke middelen om in de eigen regio op experimentele basis aan plattelandsontwikkeling te doen. Om dit programma te begeleiden, wordt in elk gebied een zogenaamde ‘Plaatselijke Groep’ (PG) opgericht. Deze bestaat uit vertegenwoordigers van de ‘levende krachten’ in het gebied. Vanuit deze PG wordt een Lokale Actiestrategie (LOS) ontwikkeld voor een periode van zes jaar. Na goedkeuring krijgt de PG vanuit Europa, Vlaanderen en de provinciale overheden substantiële middelen ter beschikking voor de uitvoering van deze strategie. Dit gebeurt via projectoproepen naar lokale actoren. Vanuit de Landelijke Gilden namen zowel beroepskrachten als vrijwilligers actief deel aan de voorbereidende besprekingen in elk van de 10 LEADER-gebieden. Bovendien werden ook vertegenwoordigingen opgenomen in elk van de plaatselijke groepen.

Samenwerkingsverband plattelandsontwikkeling Londerzeel

De gemeente Londerzeel nam het initiatief om een aantal actoren die actief zijn op het platteland in hun gemeente samen te brengen om een gemeentelijk plattelandsontwikkelingsplan op touw te zetten. Via verschillende thematische werkgroepen werden concrete acties ontwikkeld zoals de inrichting van een plattelandscentrum, een recreatieve fietsroute, een inburgeringspakket voor nieuwe bewoners, de ontwikkeling van een plattelandskaart... De Landelijke Gilden en Plattelandklassen vzw werden door de gemeente gevraagd om vanuit

hun eigen expertise een bijdrage te leveren aan dit proces. Ze namen actief deel aan de verschillende werkgroepen.

2.2.5.7 | Seniorenraad

De Seniorenraad van de Landelijke Beweging buigt zich over thema’s en dossiers die betekenisvol zijn voor 60+ers die op het platteland leven. De raad levert advies aan de eigen structuren (Landelijke Gilden en kvlv) en verdedigt de belangen van de leden in diverse overlegorganen, waaronder de nieuwe Vlaamse ouderenraad.

In de Seniorenraad kwamen volgende thema’s aan bod: ‘De oprichting van een federale ouderenadviesraad’, ‘De opmaak van een lijst met inhoudelijke aandachtspunten voor het federaal regeerakkoord’ en ‘Comfortzorg in de thuiszorg’.

In het najaar werd de agenda gedomineerd door de opvolging van de campagne rond de bestuursverkiezingen. De Seniorenraad nam afscheid van enkele pioniers van de seniorenwerking in de Landelijke Gilden en kvlv, die na 15 jaar trouwe dienst de fakkel doorgaven.

2.3 | Communicatie

De werking van de afdeling Communicatie is afgestemd op 5 belangrijke opdrachten:

- De zorg om een gebundeld en hedendaags communicatiebeleid dat gebruik maakt van de meest diverse en eigentijdse communicatiemiddelen.
- De zorg voor optimale communicatie naar de personeelsleden zowel als naar de leden.
- Het creëren van een breed maatschappelijk draagvlak door netwerkvorming en dialoog.
- Het implementeren en overwaken van het mission statement van de Boerenbond en van de Landelijke Gilden.
- Het uitbouwen en up-to-date houden van een kennissysteem ten dienste van de organisatie en van derden.

2.3.1 | Externe communicatie

2.3.1.1 | Pers

2007 zal herinnerd blijven als een jaar met een uitzonderlijk droge aprilmaand en een veel te natte zomer, met veel drukte over de melk- en graanprijzen en over de stijgende voedselprijzen in het algemeen. Ook de uitbraak van blauwtong kreeg heel wat media-aandacht. Het jaar werd doorspekt met berichten over 50 jaar Europese Unie wat de kans gaf om de Europese grondslag 'Nooit meer oorlog, nooit meer honger' in herinnering te brengen.

Weerberichten

Tijdens de mooie maand april konden de boeren in perfecte omstandigheden zaaien en planten, maar toen het begin mei nog niet regende werd het ergste gevreesd. Gelukkig viel de regen in mei net op tijd, al was de schade in de polders meetbaar. De oogst moest dan weer tussen veel natte dagen door gebeuren. Klachten van buurtbewoners over weekend- en nachtlawaai zetten gemeentebesturen er toe aan om het oogsten stil te leggen of het gemeentelijk reglement aan te passen zodat boeren ook in het weekend konden oogsten. De media stelden heel wat vragen naar de houding van de boeren hierbij en toonden veel begrip voor het feit dat boeren moeten oogsten als de vruchten rijp zijn en het weer het toelaat.

Voedselprijzen

De prijzen voor melk en granen stegen wereldwijd. De Boerenbond oefende mee druk uit via overleg met de distributiesector en een

doelgerichte persactie. In het kielzog van de stijgingen voor melk en granen kwamen andere sectoren in de problemen. De Boerenbond trok aan de alarmbel over te lage varkensprijzen voor de producent, over de crisis in de rundveehouderij en over de slaprijs die onder de productieprijs bleef. Deze problemen kwamen aan bod in de pers maar bleven onderbelicht in de paginabrede aandacht voor de stijgende consumentenprijzen. Stijgende grondstofprijzen werden te vaak en ten onrechte als oorzaak voor de duurdere voedselprijzen opgegeven. De gestegen waarde van granen bleek ook uit de maïsdiefstallen van begin november. Hoewel het probleem van tijdelijke aard was – de maïsoogst duurt maar een aantal dagen – voor de media was precies dat tijdelijk karakter 'nieuws'. Landbouw is duidelijk een weinig gekend onderwerp op de redacties...

Blauwtong

Totaal onbekend in 2005, dook de ziekte in 2007 opnieuw op. Het werd duidelijk dat de ziekte niet zo plots zou verdwijnen als ze gekomen was. De boeren herkenden de symptomen veel sneller dan in 2006, maar stonden even machteloos. De economische verliezen in de rundvee- en schapenhouderij waren zeer groot. Bij het uitbreken van blauwtong in het Verenigd Koninkrijk werden de Boerenbondadviseurs meermaals gecontacteerd door de Engelse pers. De BBC kwam zelfs naar België om interviews af te nemen.

Leefbaarheid van het platteland

De Boerenbond blijft werken aan de leefbaarheid van het platteland. Dit bewijzen initiatieven van de Landelijke Gilden zoals 'Dorp in de kijker', 'Dorp met toekomst' en allerlei recreatieve fiets- en wandeltochten. Met deze initiatieven wil de Boerenbond ook bijdragen aan een aangenaam recreatiekader voor de verstedelijkte Vlaming. Belangrijk is wel dat de recreant aanvaardt dat de landbouw een economische sector is die in de 21ste eeuw een ander landschap maakt dan de Bokrijklandbouw van twee eeuwen geleden. Boer en tuinonderhouden nog altijd het landschap in de open ruimte maar zij doen dit volgens de noodwendigheden van vandaag. Het bewustzijn hierover groeit, maar vraagt nog voortdurend duiding. De persdienst van de Boerenbond attendeerde vooral de journalisten van de plaatselijke pers op deze activiteiten.

50 jaar Verdrag van Rome

50 jaar na de ondertekening van het Verdrag van Rome wordt in brede kring toegegeven dat de landbouwsector er in geslaagd is om voldoende, kwaliteitsvol en betaalbaar voedsel te produceren. Te weinig is het gelukt om de vierde doelstelling, met name een degelijk inkomen voor de land- en tuinbouwers, te bereiken. In de persaandacht voor 50 jaar Europa kreeg de Boerenbond herhaaldelijk de kans om het verhaal 'Van honger tot obesitas' te vertellen. Een jubileumjaar als dit laat toe om de vanzelfsprekendheden zoals voedselzekerheid opnieuw in vraag te stellen. Plots blijken ze dan minder vanzelfsprekend! De stijgende voedselprijzen hebben de kwetsbaarheid van de voedselproductie en de voedselvoorziening zeker mee in de aandacht gebracht.

Op de maat van de seizoenen

Naast het ritme van de actualiteit bepaalt ook de gang van de seizoenen de persactiviteit van de Boerenbond. Zo berichtte de persdienst over meiklokjes en gaf hij antwoord op vragen over kerstbomen. Het hele jaar door was er belangstelling voor de agrarische sector en voor de activiteiten van de Boerenbond. In totaal heeft de Boerenbond 105 persberichten verspreid in 2007. In de geschreven pers werd de Boerenbond 850 keer genoemd. Ook op radio en tv kon de organisatie regelmatig haar visie vertolken.

2.3.1.2 | Beeldvorming

OLTS, de ontmoetingsdag tussen de Boerenbond en de laatstejaarsstudenten van de bacheloropleiding in de agro-biotechnologie, kende zijn 16de editie. In totaal namen 205 docenten en studenten uit 4 Vlaamse instellingen voor hoger agrarisch onderwijs aan deze studiedag over een twintigtal actuele thema's deel.

De afdeling Communicatie was sterk geëngageerd in de opvolging van het Boerenbondcongres van 2 december 2006.

De Boerenbond was – samen met de SERV-partners – betrokken bij het VRT-programma *De vrije markt*, bij de werking van de Raad van Bestuur van VILT en bij de redactie van *Landgenoten*. De beeldvorming van de Boerenbond en van de Landelijke Gilden werd verder verzorgd via de productie van drie radiokronieken. Midden 2007 werd de zendtijd voor de werkegevers- en werknemersorganisaties echter ingetrokken.

2.3.1.3 | Website

De website van de Boerenbond en de Landelijke Gilden wordt jaar na jaar belangrijker in de communicatie van de organisatie. In totaal telde de website het afgelopen jaar ongeveer 120.000 bezoekers. Een verhoging van het bezoekersaantal was vooral merkbaar nadat de website in juni 2007 in een nieuw kleedje was gestoken. In het nieuwe concept van de website wordt speciaal aandacht besteed aan de kwaliteit van de foto's en de vormgeving van de pagina's. De vernieuwde vormgeving van de website van de Landelijke Gilden sluit goed aan bij de lay-out van het nieuwe ledenblad *Buiten*.

Niet alleen de lay-out werd vernieuwd, ook de opbouw werd dynamischer. Er ging veel aandacht naar de specifieke informatie voor de leden en de bestuursleden met aparte startpagina's voor de leden van de Boerenbond en voor de bestuursleden van de Landelijke Gilden. Op de website van de Boerenbond werd een apart luik uitgebouwd voor het NCBL. Daarnaast werd ook de tuinwerking op de website verder gestalte gegeven met een eigen startpagina en vaste rubrieken. Er werd tevens werk gemaakt van specifieke nieuwsbrieven gekoppeld aan de informatie op de website. Zo ontstond er een elektronische nieuwsbrief met het vormingsaanbod vanuit het NCBL en een andere nieuwsbrief van de Landelijke Gilden ter ondersteuning van de werking van de schooltuinen.

De actualiteit blijft natuurlijk een belangrijk element van de website. In 2007 werd in dit verband vooral gewerkt aan een betere synergie met het ledenblad *Boer & Tuinder*. Er kwamen duidelijke verwijzingen in *Boer & Tuinder* naar de website en omgekeerd. Voor de dringende berichten werd de website het aangewezen kanaal om de periode tussen het verschijnen van de nummers van het weekblad te overbruggen.

Jaarlijkse toppers op de website blijven de zomeractiviteiten van de Landelijke Gilden en de grote evenementen zoals de 'Dag van de landbouw' en 'Dorp in de kijker'. De startpagina van 'Dag van de landbouw' kon op één week tijd zelfs rekenen op 6505 bezoekers. Uit de statistieken van de website blijkt verder het succes van rubrieken met praktische informatie rond regelgeving en downloadbare formulieren. Ook de invulformulieren voor

bestellingen van brochures of inschrijvingen voor activiteiten kennen een stijgend succes. Vandaag wordt er naar het grote publiek reeds gebruik gemaakt van specifieke url's voor bepaalde activiteiten of thema's, zoals bijvoorbeeld www.dorpindekijker.be of www.dagvandelandbouw.be. Deze mogelijkheden zullen in de toekomst zeker nog verder uitgebreid worden voor specifieke campagnes.

2.3.2 | Ledencommunicatie

2.3.2.1 | Boer&Tuinder

Boer&Tuinder blijft het middel om via geschreven communicatie wekelijks met de leden in contact te komen. In 2007 werd de aanzet gegeven tot een betere mediamix, in de eerste plaats een betere afstemming op de website. Zo werd er voor gezorgd dat op de voorpagina altijd verwezen werd naar de website. Verder werden artikels over hetzelfde thema gebundeld zodat bijna automatisch waardevolle dossiers ontstaan. De interactie met de website blijft een belangrijk aandachtspunt.

Aangezien de 3 landbouwbeurzen – AgriFlanders, Werktuigendagen en Agribex – allen in 2007 doorgingen ging er veel aandacht uit naar deze initiatieven. Telkens werden de lezers geïnformeerd over het beursaanbod en gemotiveerd om langs te komen. Naar aanleiding van AgriFlanders publiceerde *Boer&Tuinder* een invulblad in verband met het mestdecreet. Aan de Werktuigendagen werd lang op voorhand aandacht besteed en er verscheen een extra katern. Agribex kreeg aandacht via een reeks interviews met de voorzitters van de FEDAGRIM-werkgroepen.

Boer&Tuinder bracht informatie over de klassieke dossiers: het mestdecreet met het nieuwe concept van nutriëntenemissierechten, het Europees suikerbeleid, de prijsstijging van de grondstoffen, 50 jaar Europees landbouwbeleid... Aandacht was er ook voor de blauwtongziekte en de economische crisis in de varkenshouderij. In de zomermaanden ging de redactie op zoek naar 'de boer achter de burger'. Er verschenen 6 verhalen van boeren en tuinders die op heel verschillende manieren hun verantwoordelijkheid tegenover de samenleving opnemen. In oktober volgde de redactie Piet Vanthemsche, toen nog ondervoorzitter, op zijn kennismakingstocht doorheen de Vlaamse provincies en de Oostkantons.

Met de nieuwe nationale proost werd afgesproken om de rubriek 'Even bezinnen' in te vullen met bijdragen van alle proosten en pastoraal verantwoordelijken van de Boerenbond, KVLV en KLJ.

Voor bijzondere onderwerpen werd een thematische katern samengesteld. Op 1 juni verscheen het onderwijskatern, op 7 september het barema-dossier.

2007 was het jaar waarin landbouw weer sexy werd, waardoor de toon in *Boer&Tuinder* positiever kon klinken.

2.3.2.2 | Landbouw&Techniek

Na het tienjarig bestaan in 2006, is het tijdschrift op zijn elan verder gegaan. De sterkte van het blad is dat het een gespecialiseerd technisch vakblad is, over de sectoren heen, met een mix van eigen bijdragen en vulgariserend tekstmateriaal afkomstig van onderzoeksinstellingen, proefcentra en landbouwcentra. Het eerste nummer van 2007 bracht een overzicht van alle beleidslijnen van het Boerenbondcongres van 2 december 2006. Het was een bijzonder lijvig nummer, bedoeld om als naslagwerk dienst te doen. In de courante nummers werd via de 'Focus op...' de meest diverse thema's uitgediept. In samenwerking met het ILVO was er een focus over spuittoestellen. In juni werden in overleg met het Innovatiesteunpunt een aantal aspecten van hernieuwbare energie uitgediept. Naar aanleiding van de Werktuigendagen was er een focus over preventie in samenwerking met KBC en ter gelegenheid van Agribex was er een speciaal nummer. Het bevatte de nieuwigheden van de beurs in drie talen en een Europees rapport met een overzicht van de evolutie van de sectoren. Dit laatste sloot aan bij de vormgeving van de Boerenbondstand op Agribex. Ook *Landbouw&Techniek* streeft immers naar interactie met andere communicatiemediën en met allerhande Boerenbondacties en -projecten.

2.3.2.3 | Der Bauer

Der Bauer is het communicatiekanaal bij uitstek voor de leden uit de Oostkantons. Omdat de Oostkantons inzake landbouwbeleid onder Wallonië ressorteren, kunnen nog slechts een beperkt aantal artikels uit *Boer&Tuinder* overgenomen worden. Toch slaagt de hoofdredacteur

er, samen met een beperkt team, in om wekelijks 8 of 16 pagina's grondig te stofferen. Het invormen gebeurt in Leuven, het drukken in Oostakker. Toch is *Der Bauer* iedere vrijdag op tijd in de brievenbus!

2.3.2.4 | Buiten

In 2007 verscheen het nieuwe ledenblad *Buiten* voor het eerst. Het is een blad geworden van 24 pagina's met een stevige structuur, samengesteld en geschreven door een ploeg medewerkers die elk in hun sector vertrouwd zijn met de werking van de Landelijke Gilden. In elk nummer wordt een grote nationale activiteit gepresenteerd, een actueel landelijk dossier en een voorbeeld van een inspirerend lokaal evenement. Daarna volgt de praktische katern 'Aan de slag' met concrete ideeën uit de tuinwerking, pagina's rond land- en tuinbouw voor kinderen, een rubriek huis- en tuinrecht, kort nieuws en een activiteitenagenda. Verdieping komt er met een column 'Buitenspiegel', met de voorstelling van een werkingsdomein van de Landelijke Gilden, een gesprek met een vrijwilliger en een interview met een al dan niet bekende Vlaming rond levenswaarden. Er werd bijzonder geïnvesteerd in de leesbaarheid en de visuele aantrekkingskracht van het tijdschrift. In de zes nummers van 2007 verschenen ondermeer artikels over de waterzuivering in het landelijk gebied, muziek tegen armoede, oude groenten en vergeten eten, golf tussen de koeien en het snoeien van hortensia's. Interviews waren er onder meer met Erwin Van Fraechem, Zohra, Lieve Blacquart, Rudi Vranckx, kardinaal Danneels en Willem Vermandere. Ook de grote bewegingsinitiatieven zoals 'Dorp in de kijker', het 'Open Tuinen-weekend' en de 'Dag van de landbouw' werden door het ledenblad ondersteund.

2.3.2.5 | Nest

Nest, het blad rond landelijke levensstijl, maakt deel uit van de voordelen die het lidmaatschap van de Landelijke Gilden biedt. Het blad is opgebouwd rond vijf thema's: 'Spijs & drank', 'Huis & tuin', 'Country living', 'Mode & wellness' en 'Hobby'. *Nest* vierde in 2007 zijn vijfde verjaardag met een trouw publiek van een half miljoen lezers.

2.3.3 | Informatie- en kennisbeheer

Het Informatie- en documentatiecentrum van de Boerenbond (INFODOC) heeft twee belangrijke doelstellingen. Het is het 'kenniscentrum' van de organisatie en stelt anderzijds de beschikbare informatie ook aan externe bezoekers ter beschikking.

INFODOC zorgt in de eerst plaats voor het beheer en de verspreiding van informatie binnen de Boerenbond. Daarvoor worden er informatieve databanken opgebouwd en via het intranet ter beschikking gesteld aan de medewerkers. Het gaat om databanken 'Pers-overzicht', 'Bibliotheekcatalogus', 'Artikels uit landbouwtijdschriften', 'Wetgeving', 'Statistieken'...

De gedrukte media blijven belangrijk voor de werking van INFODOC. Enkel verwijzen naar informatie in gedrukte vorm volstaat niet, ze dient ook snel 'geleverd' te worden! Dit veronderstelt verwerving, beheer en opslag van de documentatie. De bibliotheekcollectie met betrekking tot land- en tuinbouw en het platteland wordt voortdurend up-to-date gehouden door de wisselwerking met de medewerkers van de Boerenbond.

INFODOC is ook toegankelijk voor externe gebruikers, voornamelijk studenten en vorsers. In de leeszaal vinden zij welke informatie er in het Informatiecentrum beschikbaar is en hoe ze via de databanken raadpleegbaar is. Vele vragen komen per post en e-mail op INFODOC terecht. De onderwerpen waren van zeer uiteenlopende aard. 'Armoede in de landbouw', 'Internetgebruik in land- en tuinbouw', 'Evolutie van het landbouwincome in Vlaanderen', 'Oude ontwerpen van boerderij- en tuinarchitectuur', 'Een sociologisch onderzoek bij boerengezinnen. Moeder-dochterrelatie' zijn slechts enkele van de (thesis)onderwerpen waarover studenten/vorsers werken en waarover zij op INFODOC informatie vonden. Het rijke archief van de Boerenbond, dat op het Kadoc wordt bewaard, werd ook regelmatig geraadpleegd.

Een andere belangrijke taak die door medewerkers van INFODOC verzorgd wordt, is de marktberichtgeving. Deze prijzen komen elke week in *Boer&Tuinder* en worden via een abonnementensysteem als sms verstuurd naar de gsm's van de abonnees.

'Surfers' kunnen op de eigen website de bibliotheekcatalogus raadplegen, maar ook de referenties uit *Boer&Tuinder* en *Landbouw&Techniek* terugvinden. Dit heeft als grote voordeel dat de actuele informatie ook kan geraadpleegd worden op www.boerenbond.be/infodoc.

3 | **SBB**

3.1 | Organisatorische opstelling

SBB is een sterk gedecentraliseerd bedrijf. Via het netwerk van 28 kantoren wordt de klant dicht bij huis bereikt. Om een oplossing te bieden aan de kwetsbaarheid van kleinere kantoren en om de onderlinge samenwerking te bevorderen, werden deze kantoren samengebracht in 11 regiokantoren. Deze entiteiten worden aangestuurd door een functioneel samengesteld team onder leiding van een regiomanager. Ook de milieumedewerkers en de bedrijfseconomisch adviseurs zijn geïntegreerd in de kantoren. Een centraal georganiseerde studiedienst bemand door juristen, economen en ingenieurs staat in voor een permanente kennisopbouw en voor de opleiding van de medewerkers. Eind 2007 waren er 290 medewerkers werkzaam bij SBB.

3.2 | Werking

SBB blijft haar leidende positie als administratie- en advieskantoor voor de land- en tuinbouwsector bestendigen. De permanente evolutie van de sectorwetgeving brengt met zich dat (pro-actieve) advisering van de land- en tuinbouwer alsmaar belangrijker wordt in de dienstverlening aan de sector.

Naar aanleiding van de wijziging van het mestdecreet werd de praktijkgids *Milieu en Veehouderij* geschreven. Hij kon onmiddellijk na het van kracht worden van de nieuwe reglementering worden uitgegeven en onder meer op de beurs Agriflanders begin januari 2007 worden verspreid. Deze gids bleek een echt succesnummer. Op Agriflanders organiseerde SBB tevens een druk bijgewoonde studiedag voor overheidsbesturen (milieuambtenaren, schepenen...) over het nieuwe mestdecreet.

Met het mestdecreet van 2007 zijn er opnieuw een aantal uitbreidingsmogelijkheden ontstaan voor de veehouderijsector, die blijk gaf daar graag gebruik van te willen maken. In het najaar van 2007 werden in samenwerking met AVEVE zes klantenvergaderingen georganiseerd omtrent de nieuwe groei mogelijkheden voor de varkenshouderij. In totaal werden hier ruim 1200 geïnteresseerde varkenshouders bereikt.

Er wordt permanent heel wat energie besteed aan de update van de informaticoepassingen van SBB. Zo werd het mestprogramma aangepast, rekening houdend met het nieuwe

mestdecreet. In 2007 had er opnieuw een uitgebreide elektronische uitwisseling van klantgegevens tussen SBB en de overheid plaats; ook deze samenwerking wordt verder bestendigd. Er werd tevens verder gewerkt aan de uitbouw van het pakket Agri Online, dat bruikbaar zal zijn voor het voeren van een bedrijfseconomische en milieuboekhouding.

In 2007 werd verder geïnvesteerd in de uitbouw van de specialistenteams. Dat kadert uiteraard in de toenemende vraag in de sector naar gespecialiseerd advies. De groep van de milieuadviseurs bestond eind 2007 uit 17 ingenieurs en deze groep blijft gestaag groeien. Met de nakende introductie van het nieuwe bedrijfsadviesstelsel (BAS) van de overheid wordt ook de groep van de bedrijfseconomische adviseurs stelselmatig uitgebreid.

3.3 | Klanten

In 2007 had SBB 10.254 klanten in de land- en tuinbouwsector. De daling van het aantal klanten met amper 0,1% ten opzichte van het vorig jaar ligt manifest lager dan de afvloei uit de Vlaamse land- en tuinbouw (3,31% volgens de cijfers van de meest recente landbouwstellingen). Daarmee wordt opnieuw bevestigd dat het marktaandeel van SBB in de sector nog steeds toeneemt. Bijna 70% van het cliënteel van SBB is lid van de Boerenbond.

KVLV heeft een veelzijdige identiteit, gekenmerkt door enkele belangrijke basishoudingen. KVLV kijkt naar de maatschappij door de ogen van vrouwen, KVLV staat voor kwaliteit en duurzaamheid, KVLV heeft een lage drempel, bij KVLV is het leuk en plezierig, KVLV werkt via dialoog en netwerken en KVLV is christelijk geïnspireerd.

Vanuit deze identiteit werkt de beweging rond zes concrete punten.

- KVLV zet vrouwen aan tot creativiteit,
- KVLV leert Vlaanderen lekker en gezond eten,
- KVLV kiest voor gezondheid en conditie,
- KVLV zet aan tot autonomie, zorg en zelfzorg,
- KVLV leeft op het platteland,
- KVLV reserveert een belangrijke plaats voor boerinnen en tuiniersters.

4.1 | De beweging

Ledenwerking

Het programma-aanbod dat KVLV aan de lokale afdelingen aanbiedt, is gekaderd in een jaar-thema dat telkens voor twee 'werkjaren' wordt ontwikkeld. Van september 2006 tot juli 2008 werkt KVLV met het thema 't Zit vanbinnen'. Twee jaar werkte de beweging rond gezondheid met in een eerste werkjaar de nadruk op het belang van voldoende 'beweging' en in het tweede werkjaar aandacht voor 'gezonde voeding'.

De brede waaier van het vormingsaanbod leverde in de afdelingen en gewesten een totaal van meer dan 50.000 eenmalige activiteiten en bijna 2000 bijeenkomsten in het kader van een cursus op. In 2007 bereikte KVLV bijna 115.000 leden, waarvan ruim 14.000 bestuursleden en meer dan 11.000 agrarvrouwen in meer dan 1000 plaatselijke afdelingen.

Cultuurprijs voor 'Ons kookboek'

Op 5 februari 2007 werden de cultuurprijzen van Vlaanderen voor 2006 uitgereikt. Deze cultuurprijzen zijn een blijk van erkenning voor organisaties of personen die door hun artistieke activiteiten of bijzondere verdiensten tijdens het afgelopen jaar een opmerkelijke bijdrage hebben geleverd aan het Vlaamse cultuurleven. In de nieuwe categorie 'Smaakcultuur' werd *Ons kookboek* bekroond. Ook de publieksprijs ging naar *Ons kookboek*. Het boek dat gedurende bijna 80 jaar een stil bestaande, krijgt nu extra erkenning!

Breien met de jeugdbewegingen

Breien is al enkele jaren helemaal terug van weggeweest. Dat weet KVLV maar al te goed. In de organisatie is deze vaardigheid nooit weggeweest en het merendeel van de leden heeft ooit nog wel leren breien. Bij de jongere generatie ligt dat anders. Via de cursus 'Breien voor beginners' worden naast leden die het breien wat verleerd zijn, vooral jonge vrouwen die nog nooit breinaalden van dichtbij gezien hebben, aangetrokken. Vanuit de jeugdbewegingen KJ, Scouts en KSJ werd de vraag gesteld om voor groepen van hun leiders en leidsters een brei-initiatie te geven. Het is een vraag waar KVLV graag op inging. Een nieuwe breigeneratie is in aantocht!

Studiedagen bakovens

KVLV lanceerde in 2005 het project 'Bakhuisjes en stenen bakovens krijgen een nieuw leven' in nauwe samenwerking met het Museum voor de Oudere Technieken (MOT) in Grimbergen. KVLV inventariseerde via haar leden overgebleven bakovens in Vlaanderen. Deze inventaris groeit nog steeds aan. KVLV wil de bakovens ook echt leven inblazen met diverse acties en evenementen. Alle eigenaars en geïnteresseerden waren welkom op 24 maart in de Drongen-goedhoeve in Knesselare en op 28 april in het Openluchtmuseum, Provinciaal Domein Bokrijk voor een studiedag.

Kunst op het hof

Kunst op het hof is een kunst- en plattelandsroute langs een aantal prachtige boerderijen in een mooi landschap. Op 7, 8, en 9 juli 2007 had het initiatief voor de zesde keer plaats, in het Meetjesland. De route volgde het spoor van de draad van Ariadne. De kunstenaars trokken die draad heel fijntjes in grafiek, open en bloot in fotografie, letterlijk in textielkunst, kleurrijk in schilderijen, naadloos in glaswerk, hard en stevig in beelden, gebeiteld in steen, geboetseerd in keramiek of heel natuurlijk in plantaardige objecten... maar nooit tegendraads!

Achtergrondstudiedagen

De achtergrondstudiedagen zijn bedoeld om na te denken over een nieuw centraal thema dat de basis zal vormen waarop de programmatie van de volgende tweejaarnerking zal opgebouwd worden. Het centraal thema was 'Energie'.

KVLV op het Voedingssalon

Van 6 tot en met 21 oktober 2007 vond in Brussels Expo het 78ste Voedingssalon plaats. KVLV nam een prominente plaats in met

een stand van meer dan 500 m². KVLV-leden werden verwend met gratis toegang en een lekkere kop koffie in de KVLV-koffiehoek. In de KVLV-stand kon men onder meer kennismaken met enkele hoeveproducenten en hun lekkernijen. Niet minder dan 22.500 keer ging er een vrijkaart uit *Vrouwen met vaart* langs de registratiemachine aan de ingang van het Salon!

KVLV-website

In 2007 werd de website verder uitgebouwd. Er werd vooral gewerkt aan het ontwikkelen en implementeren van een nieuwe module 'Webwinkel'.

Instaprocedure voor kandidaat-vormingswerkers

KVLV wil kwaliteitsvolle vorming in de afdelingen aanbieden door kwaliteitsvolle vormingswerkers te engageren en op te volgen. KVLV werkt hiervoor samen met het Landelijk Praktijkatelier.

Nieuwe uitgaven

KVLV gaf drie nieuwe publicaties uit: *Creaties met wol*, *Voedingsvoorlichting en gastronomie* en *Sfeermakers*.

4.2 | KVLV-Agra

KVLV besteedt via KVLV-Agra bijzondere zorg aan boerinnen, tuiniersters, sierteeltsters en fruitteeltvrouwen die lid zijn van KVLV. KVLV-Agra wil hen kansen bieden tot beroepsvorming. KVLV-Agra zorgt voor maatwerk in vorming en dienstverlening met een werking die gestoeld is op drie pijlers:

- De Agrawerking legt het accent op laagdrempelige vorming en sociale contacten in de eigen regio.
- Agra-Extra biedt een aanbod dat direct aansluit op de moderne bedrijfsvoering. Hier wordt een grotere inspanning gevraagd van de deelnemers.
- Servicepunt-Agra heeft dienstverlenende projecten die gericht zijn op de bedrijfsuitbouw zoals Steunpunt Hoeveproducten, landbouw-gidsen en het vermarkten van verworven kennis.

KVLV-Agra steunt ook Steunpunt Groene Zorg vzw en Boeren op een kruispunt vzw.

Met Agra Plus richt KVLV zich naar boerinnen en tuiniersters die volledig op pensioen zijn.

Fermweb

In hun zoektocht naar nieuwe afzetmogelijkheden voor hoeveproducten lanceerden het Steunpunt Hoeveproducten van KVLV-Agra en het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid vorig jaar de site www.fermweb.be. Met de slogan 'Met de boerderij in je rugzak' brengen zij jeugdverenigingen op een hedendaagse manier in contact met de hoeveproducenten. In 2007 werden verdere stappen gezet om meer hoeveproducenten bij dit project te betrekken en meer verenigingen de weg naar de boerderij te laten vinden.

Plattelandsspel

Het *Plattelandsspel* is een educatief spel, een combinatie van een ganzenbord en *Trivial Pursuit*. Het spel neemt de deelnemers mee doorheen de wereld van het platteland. Aan de hand van de vragen in het spel kunnen de deelnemers hun kennis over het platteland testen. Met de ontwikkeling van het Plattelandsspel wil KVLV-Agra een eerlijk beeld scheppen van de land- en tuinbouw in België.

5.1 | Ledenbestand

Ledencijfers

KLJ telde in 2006 23.154 leden. De gestage groei van de voorgaande jaren werd in 2007 verder gezet; op vijf jaar tijd slaagde KLJ erin haar ledenbestand met ongeveer 7% uit te breiden. Wie weet dat KLJ als jeugd- en jongerenbeweging jaarlijks een klein vierde van haar leden ziet vertrekken, beseft dat het realiseren van zo'n ledenstijging niet evident is. Om een ledenstijging te realiseren moeten jaarlijks minimaal 5000 nieuwe KLJ'ers aange trokken worden. Om dit te bereiken investeert KLJ ten volle in professionele ledenwervingscampagnes. In 2007 werd de succesvolle broodzakkencampagne herhaald. Ruim 200 bakkers over heel Vlaanderen gebruikten in september KLJ-broodzakken met promotie voor KLJ en contactgegevens van de plaatselijke afdeling.

Vier nieuwe afdelingen

KLJ heeft in totaal 317 lokale afdelingen en bezit daarmee een marktaandeel van 16% binnen de sector van jeugd- en jongerenbewegingen in Vlaanderen. Om dit aandeel te vergroten, voert KLJ een actief beleid om nieuwe lokale afdelingen op te richten. Hoewel bijzonder tijdsintensief, loont dit beleid. In 2007 werden 4 nieuwe KLJ-afdelingen opgericht (in Winge, Gingelom, Opperter en Kallo).

5.2 | Nationale initiatieven

Landjuweel 2007

Het tweejaarlijkse finalemoment van de KLJ-sportwerking werd een bijzonder succes: ruim 120 KLJ-afdelingen en 2000 KLJ'ers verzamelden op 26 augustus in Beveren om hun beste kunnen te tonen in de typische KLJ-sporten (vendelen, wimpelen, piramidebouwen en volksdansen). Voor de duizenden bezoekers was het een mooi schouwspel. Hoogtepunt van de dag was de verbreking van het wereldrecord 'simultaan vendelen': 630 KLJ'ers vendelden samen dezelfde reeks, onder aanvoering van Vlaams minister-president Kris Peeters en ondervoorzitter Piet Vanthemsche van de Boerenbond.

Dorpsscholenactie

Op 13 september bouwde KLJ aan het Noordstation in Brussel een dorpsschool met 10.000 brooddozen als bouwstenen. Deze brooddozen waren door de plaatselijke KLJ-afdelingen massaal verkocht in de maanden daarvoor. Met deze actie wou KLJ het belang van dorpsscholen voor de leefbaarheid en sociale cohesie van een dorp in de kijker zetten en alle directies, leerkrachten en oudercomités die zich inzetten voor deze dorpsscholen een schouderklopje geven.

Tijdens de actie gaven voorzitter Noël Devisch van de Boerenbond, Vlaams minister-president Kris Peeters, Vlaams minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke en secretaris-generaal van het vsko Mieke Vanhecke hun visie op dorpsscholen in Vlaanderen.

Music for Life

KLJ participeerde aan de erg populaire goede doel-actie van Studio Brussel. In totaal zamelde KLJ 33.000 euro in ten voordele van projecten van het Rode Kruis. Naast dit resultaat leverde deze actie heel wat positieve reacties en gratis publiciteit op radio en tv op.

Ketnet GO!

Op dit evenement van de populaire kinderezender Ketnet bouwde KLJ een spectaculaire stand: een gigantische computer waar de kinderen in konden kruipen, spelen en KLJ ontdekken. De evaluaties door de organisatie leerden dat de KLJ-stand bijzonder gesmaakt werd door de 40.000 kinderen die hem beleefden.

5.3 | Werking

Pastoraal

Twee acties vroegen bijzondere aandacht.

- Publicatie in samenwerking met een aantal andere christelijke jeugdorganisaties van *Een wereld van Verschil: +18*, een bundel met methodieken om met jongeren te werken rond pastoraal.
- Lancering van *K-moment*, een onderdeel van www.klj.be met ideeën en kant-en-klare bezinningen en vieringen. De databank is bijzonder uitgebreid en biedt ook thematische materialen.

Platteland

Naast de 'Dorpsscholenactie' werden een aantal initiatieven van partners uitgebreid gepromoot: de nadruk lag hier vooral op 'Dorp met toekomst' van Landelijke Gilden, maar ook fermweb.be van kvlv en diverse andere projecten en acties werden in de kijker geplaatst.

Solidariteit

Samen met Trias en de deelnemers van de inleefreis naar Zuid-Afrika (2006) ontwikkelde klj drie educatieve spelen (-12, -16, +16) die het sluitstuk vormen van het driejarig project rond de Tieneraksie en de Goedgeachtboerderij in Zuid-Afrika. De drie spelen werden aan alle afdelingen bezorgd en massaal gebruikt.

Relatievorming

Naar jaarlijkse gewoonte organiseerde klj 'Gekoppeld', een weekend voor koppels die gaan trouwen of duurzaam samenwonen.

5.4 | Kadervorming

Het organiseren van kadervorming voor lokale bestuursleden is voor klj een centrale opdracht, zeker in een maatschappij waarin jongeren met argusogen worden bekeken en waarin fouten maken vaak niet meer toegelaten is.

Kadervorming wordt georganiseerd op de verschillende niveaus van de beweging. Zowel op lokaal, gewestelijk, provinciaal als nationaal niveau gingen heel wat verschillende kadervormingsinitiatieven door.

De basisvorming voor nieuwe bestuursleden wordt jaarlijks georganiseerd via de provinciale Trainingsdagen. 307 bestuursleden volgden het eerste deel van de cursus, 267 het tweede deel. Hiermee legt klj erg sterke cijfers voor. Bijna de helft van alle nieuwe bestuursleden in klj volgde de basiscursus. Nationaal organiseert klj elk jaar een hoofddanimatorcursus, gericht op hoofdleiders en trekkende bestuursleden van klj-afdelingen. Zestig mensen volgden deze cursus. Daarnaast participeerden ook 450 bestuursleden aan initiatieven rond verdere vorming.

5.5 | Tijdschriften

klj heeft voor iedere leeftijdsgroep in klj een tijdschrift dat driemaandelijks verschijnt: *Komma* voor -12, *Aksent* voor -16 en *Cactus* voor +16.

In de loop van 2007 werd *Ontmoeting* grondig gerestyled en omgevormd tot *Cactus*. *Een prikkelend magazine voor +16'ers*. Daarmee wordt de grondige herdenking en restyling van de klj-tijdschriften verdergezet die in 2006 met *Aksent* en *Komma* was ingezet. In 2008 zal ook *Idee*, het tijdschrift voor bestuursleden, een grondige transformatie ondergaan.

5.6 | KLJ in Oost-België

Naast de werking in Vlaanderen is KLJ ook actief in de Oostkantons, waar het met voorsprong de grootste jeugd- en jongerenbeweging is. In 2007 verzorgden 289 bestuursleden er een werking voor 1600 KLJ'ers, georganiseerd in 26 afdelingen.

De werking in Oost-België wordt mee vorm gegeven door de vrijwilligers van de Schulungskommission en de Re-action. Zij organiseren eveneens een brede waaier aan kadervormingsactiviteiten. Typisch voor de werking in Oost-België is de organisatie van de Schulentage: ruim 300 veertienjarige jongens en meisjes uit het zuiden van de Oostkantons namen tijdens de paasvakantie deel aan deze vormingsdagen, georganiseerd door KLJ.

Daarnaast organiseerde KLJ Oost-België ook een Zukunftmarathon: afdelingen werden uitgedaagd om een project te bedenken dat de leefbaarheid van hun dorp zou vergroten. Met de hulp van Cera, de Duitstalige Gemeenschap en KLJ kregen ze een budget om dit project te verwezenlijken.

6 | VERENIGINGEN
VAN DE LANDELIJKE BEWEGING

6.1 | Landelijke Thuiszorg

Landelijke Thuiszorg is een erkende dienst voor gezinszorg en biedt hulp in de provincies Vlaams-Brabant, Antwerpen en Limburg.

Landelijke Thuiszorg presteerde in 2007 voor het eerst in zijn geschiedenis 1.000.000 zorguren. Dankzij een urenuitbreiding van de overheid konden 1009 verzorgenden 1.022.868 uren hulp verlenen bij 4506 cliënten. Naast de dagelijkse ondersteuning bij mensen thuis heeft de comfortzorg een vaste plaats verworven in het zorgaanbod. Het is een specifieke zorgbenadering die mensen helpt om te aanvaarden dat een aantal essentiële aspecten van het leven (eten, zich verplaatsen, zich kleden) niet langer zelfstandig kunnen. De organisatie van verwendagen in samenwerking met rusthuizen kreeg in 2007 een flinke duw. In totaal werden 352 verwendagen voor cliënten gerealiseerd in samenwerking met 29 rusthuizen. Een doelgroep die zelf of via verwijzing vaker beroep doen op gezinszorg zijn mensen met psychische problemen en gezinnen met kinderen in moeilijke leefomstandigheden. Landelijke Thuiszorg heeft ervoor gekozen om met een coach 'psychische zorg' extra ondersteuning te voorzien via vorming en coaching van de verzorgenden.

Als grootste kraamzorgcentrum van Vlaanderen bood Landelijke Thuiszorg met een team van 89 kraamverzorgenden meer dan 50.000 uren hulp bij 1763 jonge ouders.

98 poetsvrouwen zorgden voor het noodzakelijke poetswerk in de woning van 730 cliënten. Dertien klusjesmannen zorgden bij 294 cliënten voor werkjes in verband met veiligheid en comfort in en rond het huis.

Zes zorgboerinnen realiseerden 257 opvangdagen voor 7 cliënten. Vooral personen met een psychiatrische problematiek zoeken de zorgboerderijen op.

Landelijke Thuiszorg verzorgt al jaren een aangepaste opleiding voor vrouwen als tweede-kans onderwijs. In de drie provincies is er een eigen opleidingscentrum voor polyvalent verzorgende. In totaal worden jaarlijks 80 cursisten opgeleid.

In 2007 werd de vernieuwde website van Landelijke Thuiszorg gelanceerd, met een overzichtelijke voorstelling van het zorgaanbod, de opleidingsinformatie en de jobaanbiedingen.

Het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid selecteerde Landelijke Thuiszorg als piloot voor een informaticaproject, voor een thuiszorgproject en voor de opvang in gastgezinnen. De provincie Vlaams-Brabant gaf groen licht voor twee PDP0-projecten: een groendienst voor zorgbehoevende cliënten en een project 'Huis van het Kind in Pajottenland' om alle dienstverlening rond de geboorte samen te brengen.

2007 werd afgerond met een persactie waar een verzorgende en een mantelzorger in de bloemen werden gezet als 'partners in de zorg'.

6.2 | Landelijke Kinderopvang

De 'diensten voor onthaalouders' organiseren dagopvang bij onthaalouders thuis voor kinderen van 0 tot 3 jaar en buitenschoolse opvang van kinderen uit het basisonderwijs.

Bij de 53 erkende diensten onthaalouders van Landelijke Kinderopvang werden 25.300 kinderen opgevangen door 2500 onthaalouders. Via de Initiatieven Buitenschoolse Opvang wordt voor- en naschoolse opvang, opvang op snipperdagen en vakantieopvang van kinderen uit het basisonderwijs aangeboden in locaties van 'Stekelbees'. Landelijke Kinderopvang telt 35 erkende initiatieven voor buitenschoolse opvang die werken op 108 locaties. In 2007 verzorgden 430 kinderbegeleidsters de opvang van 20.000 kinderen.

6.3 | Zorg-Saam

Zorg-Saam geeft in heel Vlaanderen vorming aan volwassenen rond zorg. In het jaar 2007 resulteerde dit in 3059 uren vorming voor meer dan 10.000 deelnemers. Vele volwassenen die geïnteresseerd zijn in zorg en al dan niet informeel of professioneel bezig zijn met zorg, woonden de vormingsbijeenkomsten van Zorg-Saam bij. Zorg-Saam heeft daarbij ook samengewerkt met de regionale volkshogescholen, die als opdracht hebben een breed scala aan vorming te bieden in hun regio en in te spelen op de educatieve behoeften van de bevolking. Zorg-Saam bracht een handboek uit over rouw, rouwbegeleiding en rouwtherapie *Leven met gemis*. De dienst kreeg een project goedgekeurd door minister Inge Vervotte rond 'deskundigheidsbevordering van zorgverleners ter preventie van gecompliceerde rouw'.

6.4 | Ons Zorgnetwerk

Ons Zorgnetwerk is een samenwerking van KVLV - Vrouwen met vaart, Landelijke Thuiszorg en Landelijke Gilden. In 2007 was er speciale aandacht voor de mantelzorgers van personen met een psychische problematiek. Binnen de grote groep van mantelzorgers vormen deze zorgverleners een aparte groep. Ons Zorgnetwerk wilde deze personen in een positief daglicht stellen en hun inzet waarderen.

Het project 'Woningaanpassing' kende een stijgend succes. Het project eindigde met een grondige interne evaluatie en doorlichting, waarbij de inhoudelijke succesformule – meer dan 1000 geholpen cliënten – schril afsteekt tegen de zoektocht naar erkenning voor dit soort service in het welzijnslandschap en in het huisvestingsbeleid.

6.5 | Landelijk Dienstencoöperatief

Landelijk Dienstencoöperatief, de dienstencheque-organisatie binnen Groep KVLV, kende een grote groei. Het aantal huishoudhulpen steeg van 563 naar 849. Eind 2007 bedroeg het personeelsbestand 892. Daarnaast waren 34 strijkateliers in werking over heel Vlaanderen. Verder waren nog een zeventigtal personeelsleden actief als thuisstrijkster. Er kwamen ook tientallen strijkpunten bij: thuisstrijken blijkt een aangepaste formule voor herintreedsters. De strijkmobiel in het arrondissement Leuven draait op volle toeren. Een nieuwe formule zijn de in-company strijkateliers die over heel Vlaanderen worden aangeboden aan de werknemers van bedrijven. Eind 2007 werden er door 849 personeelsleden in totaal 931.498 uren gepresteerd. Landelijk Dienstencoöperatief is erkend als sociale economie-organisatie (invoegbedrijf).

In 2007 werd in Vlaams-Brabant een aanvang genomen met het PDPO-project BUITENKANS. Het project heeft als bedoeling om te experimenteren met een zeer laagdrempelige werwingsaanpak voor plattelandsvrouwen die op zoek zijn naar een job.

In 2007 werkte het project GOED GEZIND volop. Het project wordt gesubsidieerd door het Europees Sociaal Fonds en heeft als doel het ontwikkelen van gezinsondersteunende diensten voor werknemers van bedrijven. Landelijke Kinderopvang en Landelijk Dienstencoöperatief zijn partner in dit project.

6.6 | Landelijk Jobcoöperatief

Landelijk Jobcoöperatief heeft als doel het creëren van nieuwe tewerkstelling (buiten het systeem van de dienstencheques). Er worden vooral activiteiten rond de opvang van zieke kinderen uitgevoerd (in samenwerking met de CM). In 2007 werden door 70 medewerkers meer dan 39.000 uren gepresteerd. Ook Landelijk Jobcoöperatief is erkend als invoegbedrijf.

In 2007 werd Landelijk Jobcoöperatief erkend als organisatie voor kinderopvang met dienstencheques aan huis.

6.7 | Ieder Voor Allen

Ieder Voor Allen (IVA) is sinds 1964 een ontwikkelingsorganisatie met structurele verankering in de Landelijke Beweging en de Boerenbond. De organisatie heeft in de loop van 2007 grote veranderingen ondergaan. In oktober 2007 werd een protocol tot samenwerking ondertekend tussen Ieder Voor Allen, Boerenbond en Trias. Alle partnerwerking van Ieder Voor Allen wordt overgenomen door Trias. Trias wordt agri-agency binnen AgriCord en het grootste deel van het personeel gaat over naar Trias. De werking van Ieder Voor Allen beperkt zich in de toekomst tot de politieke bewustmaking en het stroomlijnen van de positionering van de Landelijke Beweging en Boerenbond inzake Noord-Zuidwerking.

6.7.1 | Zuidwerking

6.7.1.1 | Samenwerking met Trias

In 2007 stond de voorbereiding van een programmadosier voor de Belgische overheid centraal. Ieder Voor Allen was penhouder voor de themawerkingen markttoegang en ketenopbouw. Het nieuwe subsidiedossier moet toelaten om de bestaande kennis en ervaring nog beter ten dienste te stellen van de partners in het zuiden. 2007 was het laatste jaar van een vijfjarig programma gefinancierd door de Belgische overheid. Met deze financieringslijn werden plattelandsorganisaties ondersteund in Oeganda, Tanzania, Zuid-Afrika, Guinée, Kongo, de Filipijnen en Vietnam.

6.7.1.2 | Partnerwerking binnen het AgriCord-netwerk

Onder één allesomvattend programma 'Farmers Fighting Poverty', verhoogt AgriCord de capaciteit van plattelandsledenorganisaties in een uitgebreid aantal domeinen. Binnen het AgriCord-netwerk is Ieder Voor Allen verantwoordelijk voor de coördinatie van het werkgebied markt- en ketenontwikkeling. In 2008 zal Trias deze coördinatie verderzetten.

WACBG

(World Association of Beet and Canegrowers)

Ieder Voor Allen nam met WACBG het initiatief om de dienstverlening van WACBG naar hun leden uit ontwikkelingslanden te verbeteren en om voor een aantal van deze organisaties specifieke versterkingstrajecten uit te werken.

Er werd intensief samengewerkt met Tanzania Sugarcane Growers Association (TASGA), met Sugar Cane Growers Council (SCGC) Fiji en met Uganda National Association of Sugarcane Growers Associations (UNASGO).

Nucafe (Oeganda)

Nucafe is de enige koepel van organisaties van koffieboeren in Oeganda. Zij hebben een lidmaatschap van 110 associaties met een totaal aantal van ongeveer 100.000 boeren verspreid over de belangrijkste koffiedistricten van Oeganda. Nucafe verleent effectief diensten aan een zeshonderdtal boerengroepen met ongeveer 18.000 leden. Nucafe wordt door de andere betrokkenen in de sector erkend als de organisatie die de koffieboeren van Oeganda op nationaal vlak vertegenwoordigt. De laatste jaren wordt in de dienstverlening meer en meer gefocust op kwaliteitskoffie. In 2007 werd 630 ton kwaliteitskoffie van 500 boeren uit 26 associaties afgezet via verschillende exporteurs met een meerwaarde van 170.000 euro. De overige dienstverlening bestond uit capaciteitsopbouw van bestuurs- en stafleden, training van trainers in goede landbouwpraktijken, linken van associaties aan kredietverleners en lobbywerk voor de aanpassing van het warrantsysteem en het opzetten van kwaliteitstestcentra.

Wekufu

(Weskaap Ubuntu Farmers Union, Zuid-Afrika)

Wekufu werd opgericht in 2002. De organisatie kende al heel wat tegenslag en wordt geconfronteerd met een moeilijke zoektocht naar goede boerenleiders. In juni 2007 kwam de algemeen secretaris Carol Ehrhardt om in een tragisch ongeval. De Raad van Bestuur van Wekufu heeft tot op vandaag de draad nog niet opnieuw opgenomen. De kans is hierdoor reëel dat dit partnerschap zal moeten stopgezet worden.

Unicafes Paranà

(Uniao das Cooperativas da Agricultura Familiar e Economia Solidaria do Paranà, Brazilië)

Unicafes is de Nationale Unie van familiale boeren- en solidariteitscoöperaties. Deze jonge organisatie werd opgericht in 2005. De branches op regionaal niveau werden ook in 2005 opgericht. Unicafes Parana telt 123 coöperaties uit vier sectoren: krediet, vermarkting, productie en voorlichting. Unicafes Parana wil in dit project een basis leggen voor goede dienstverlening door een analyse van de noden, door het opstellen van een databestand voor elk van de sectoren en door in enkele specifieke geval-

len een zakenplan op te stellen. Ze willen ook werken aan hun positie als vertegenwoordigende organisatie op staats-, nationaal en internationaal niveau.

FONG (Farmers' Organisations Network Ghana)

FONG is een jonge koepelorganisatie van lokale boerengroepen in Ghana die bij zijn oprichting in 2003 meer dan 7000 leden telde. Na een eerste organisatie-analyse in 2006 werd samen een operationeel plan geformuleerd om de structuur te versterken. Prioritair werd gewerkt aan de herziening van de statuten zodat de organisatie een getrapte structuur wordt met democratisch verkozen vertegenwoordigers. In een tweede fase werd de vestiging van een permanent secretariaat ondersteund.

6.7.1.3 | Microprojecten

In 2007 werden plattelandsorganisaties ondersteund in Burkina Faso (Centre de Promotion Féminine Garango), Honduras (Asociación Solidaridad), Guatemala (AFOPADI), Zuid-Afrika (Goedgedacht Agricultural Resource Centre), Ghana (Development Action Association) en Tanzania (Kimawaka Women Group Katunguru).

6.7.1.4 | Noodhulp en rehabilitatie

Mamamia (Aceh, Indonesië)

Dit project betreft het herstel van rijstvelden, een herbebossingsproject en de bouw van een weeshuis na de tsunami van december 2004. In het programma voor de schoonmaak van rijstvelden en het herstellen van de irrigatieinfrastructuur werd 65 hectare hersteld die door 134 boerenfamilies worden gebruikt. Er werden 70.000 bomen geplant op gemeenschappelijke plantages en rond boerenerven. De infrastructuur voor het weeshuis is afgewerkt en 30 wezen met hun 'moeders' nemen begin 2008 hun intrek. De operationele kosten worden gedragen door de Nederlandse organisatie 'De Nap'.

6.7.2 | Noordwerking

6.7.2.1 | Samenwerking met Trias

2007 was het laatste jaar van het programma 03-07. Ace Europe heeft de activiteiten van Trias in de Landelijke Beweging breed geëva-

lueerd. In het nieuwe programma 08-10 worden de aandachtspunten van de evaluatie meegenomen: werken aan naambekendheid, duidelijker partnerschapsakkoorden met de bewegingen en meer nadruk op Noord-Zuid-trajecten.

KIJ rondde het traject met de Tieneractie uit Zuid-Afrika af. Er werd een eerste verkenningronde gehouden voor de start van een nieuw Noord-Zuidtraject tussen Groene Kring en Mwiwamo in Tanzania. Als jonge boerenorganisatie wil Mwiwamo een specifieke jongerenwerking opbouwen.

KVLV zette in 2007 in op het traject met de plattelandsvrouwen in Guinée. Meer dan 30 KVLV-leden meldden zich voor de inleefreis in januari 2008. Gedurende 2007 hebben 70 afdelingen Ieder Voor Allen-activiteiten geprogrammeerd rond gezondheidszorg in de Derde Wereld. Verder was er heel wat interesse van KVLV-Agragewesten voor het specifieke vormingsaanbod.

Bij de Landelijke Gilden stond 2007 in het teken van Honduras en de koffie-actie. Heel wat inleefreizigers gingen op pad om hun verhaal en het verhaal van partner Ampro te vertellen. De koffie-actie ten voordele van Ampro was zo succesvol dat een tweede verkoopronde werd georganiseerd.

6.7.2.2 | Extra dimensie in de educatiewerking

Naast het trajectmatig werk van de bewegingen werkt Ieder Voor Allen ook dossiermatig. Opdat de bewegingen en andere ngo's rekening zouden houden met de standpunten van plattelandsledenorganisaties uit het zuiden is het nodig een aantal thema's op systematische wijze op te volgen. Het suikerdossier blijft actueel en het dossier rond de handel in kippenvlees vond zijn weg in de structuren en op ngo-fora als voorbeeld van de invloed van de voorthollende globalisering op de familiale braadkippenbedrijven in de ontwikkelingslanden. In 2007 werd het thema rond rurale en landbouwfinanciering uitgewerkt in samenwerking met Trias en met speciale aandacht voor het coöperatief sparen en lenen als hefboom voor plattelandsontwikkeling.

In 2007 werd ook gestart met het voorbereiden van een dossier over kansen en uitdagingen voor landbouwers in ontwikkelingslanden

rond voedselzekerheid, landbouwproducten en biobrandstoffen.

Voor het tweede jaar op rij schonk I.I.I.I. aandacht aan het thema landbouw. Dit gaf extra dynamiek aan de werkgroep landbouw van het Vlaams Overleg Duurzame Landbouw (VODO) waaraan Ieder Voor Allen deelneemt als waarnemer namens de Boerenbond. Dialoog met andere Vlaamse ngo's die actief zijn in ontwikkelingssamenwerking, milieu en consumentenbelangen werd actief opgezocht via deelname aan panelgesprekken en artikels in *Boer&Tuinder*. Daarnaast waren er open dialoogmomenten tussen leden van VODO met stafmedewerkers en leiding van de Boerenbond over het Boerenbondcongres en het Europees zuivelbeleid.

In 2007 werd constructief samengewerkt met Broederlijk Delen tijdens de vastenactie en in voorbereiding van de vastenactie 2008 rond Haïti.

Samen met Oxfam-Wereldwinkels werden koffieboerenleiders uit Afrika samengebracht in Gent voor strategisch overleg.

7 | Groene Kring

Groene Kring is de beweging van jonge land- en tuinbouwers in Vlaanderen en de Oostkantons. De werking is gebaseerd op vorming, belangenverdediging en ontmoeting. Met 388 bestuursleden en 4029 leden is de nodige dynamiek in de beweging verzekerd.

7.1 | Vorming en opleiding

7.1.1 | Studievergaderingen

Toekomstige bedrijfsleiders en actieve jonge land- en tuinbouwers tussen 16 en 35 jaar ontmoeten elkaar regelmatig op gewestelijke activiteiten en studievergaderingen. Groene Kring telt 43 Vlaamse gewesten, in de Oostkantons zijn er twee gewesten actief. De gewestkernen bepalen zelf hun jaarprogramma. Ieder gewest organiseert minimum vier studievergaderingen en twee ontspannende activiteiten. Niet meer alle sectoren kunnen op gewestelijk niveau aan bod komen omdat er te weinig jonge boeren en tuinders in dezelfde streek wonen. Dit geldt in de eerste plaats voor de kleinere sectoren zoals groenten-, fruit- en sierteelt. Via een intergewestelijke werking wordt hier op ingespeeld zodat ieder lid toch de kans krijgt om zich verder te verdiepen in de sector waarin hij zelf actief is. Actuele en algemene thema's die iedereen aanbelangen werden georganiseerd op provinciaal niveau. Afhankelijk van de provincie varieert dit aanbod van twee tot vijf provinciale studievergaderingen in 2007.

7.1.2 | Cursussen en studiedagen

Bedrijfsleidervorming en bedrijfsmanagement organiseren voor startende land- en tuinbouwers is één van de kerntaken voor Groene Kring. In 2007 organiseerde Groene Kring 26 cursussen voor 392 deelnemers. Het aantal cursisten per cursustype bedroeg gemiddeld 15.

Meer gespecialiseerde cursussen worden aangeboden in de provincies en de gewesten. Deze korte specialisatiecursussen kunnen een hele waaier aan onderwerpen behandelen: kunstmatige inseminatie, klauwverzorging, elektriciteit, lassen, management en administratie op het bedrijf... Praktijkcursussen gaan vaak door in samenwerking met landbouwscholen en landbouwpraktijkcentra.

Groene Kring bracht in juni 2007 jonge boeren en tuinders samen voor de jongerendagen in samenwerking met AVEVE. Het thema was mestverwerking in Vlaanderen en de mogelijkheden op bedrijfsniveau of in coöperatief verband. Daaraan gekoppeld werd een verzorgde toelichting gegeven over uitbreidingsmogelijkheden binnen de intensieve veeteelt door SBB.

In 2007 organiseerde Groene Kring in samenwerking met de Boerenbond heel wat opleidingen voor het rijbewijs G.

7.1.3 | Stages en studiereizen

Groene Kring benadrukt het belang van praktijkstages bij zijn leden en cursisten. Voor heel wat jongeren is het volgen van een stage verplicht in het kader van de VLIF-reglementering. Voor Groene Kring kwam dit neer op 79 binnenlandse stages. Dit is een daling met drie stages ten opzichte van 2006. De interesse om een bedrijf over te nemen met kwalitatieve begeleiding is zeker niet afgenomen. Het topjaar 2006 werd in 2007 bevestigd.

Groene Kring ontving voor het zesde jaar op rij een vijftiental jonge Amerikaanse studenten die lid zijn van de FFA (Future Farmers of America). Groene Kring bezocht met hen de REO-veiling in Roeselare waarna ze enkele dagen verbleven in Vlaamse gastgezinnen op landbouwbedrijven. Schotland was in 2007 het land waar 35 Groene Kringers de land- en tuinbouwsector gingen verkennen. Verschillende sectoren kwamen aan bod en verschillende productiemethoden werden in de kijker geplaatst.

7.2 | Belangenverdediging

7.2.1 | Acties en overleg

Doorheen het jaar is er heel wat syndicaal werk verricht door Groene Kring. Eind januari was Groene Kring betrokken bij de voorstelling van de code 'deugdelijk bestuur voor coöperaties'. Coöperaties (coöperatieve veilingen, toeleveringsbedrijven, dienstverlenende bedrijven) zijn een veel voorkomende organisatievorm in de land- en tuinbouwsector. Met deze code wil de Vlaamse regering het groeiend aantal samenwerkingsvormen in de land- en tuinbouw stimuleren. Midden maart organiseerde Groene Kring een politiek debat naar aanleiding van de komende federale verkiezingen met alle democratische partijen. Groene Kring ging na wat de ideeën zijn van de verschillende partijen voor de volgende thema's: fiscaliteit, biobrandstoffen, FAVV, tewerkstelling, Europees landbouwbeleid en wereldhandel. Het boekje *Kiezen voor overname* is bedoeld voor toekomstige land- en tuinbouwers die nuttige tips kunnen gebruiken voor een vlotte bedrijfsovername. Eind maart werd dit boekje voorgesteld aan de land- en tuinbouwsector in Vlaanderen. Het is er gekomen na de intensieve dialoogdagen van Groene Kring met de Vlaamse overheid. Begin april was Groene Kring duidelijk zichtbaar op de regionale tv-zenders in het kader van de opleiding voor het rijbewijs G. De Europese Commissie hield op 17 april een 'European Young Farmers day' te Brussel. Groene Kring nam actief deel aan de verschillende werkgroepen die georganiseerd werden. Na de dialoogdagen tussen de overheid en de jonge land- en tuinbouwers bracht minister Leterme midden mei alle gesprekspartners rond de tafel om de verschillende acties te overlopen en waar nodig bij te sturen. Begin juni is er onder leiding van Groene Kring West-Vlaanderen actie gevoerd tegen de werking van de mestbank. Op het Martelarenplein te Leuven voerden jonge melkveehouders een ludieke actie om een eerlijke melkprijs te bepleiten. Eind juli 2007 stelde Groene Kring met verbazing vast dat kersvers Vlaams minister van Landbouw Peeters enkele desastreuze wijzigingen in de VLIF-reglementering zonder veel overleg had goedgekeurd. Groene Kring reageerde adequaat!

Begin 2007 is het vernieuwde mestdecreet in werking getreden. Er waren echter nog heel wat onduidelijkheden en daar hebben de leden van Groene Kring alert op gereageerd. In de loop van 2007 trok minister Peeters een reeks

aanpassingen in de Vlarem-wetgeving op gang. Groene Kring trachtte mee vorm te geven aan de wenselijke aanpassingen door iedere norm in vraag te stellen en te vergelijken met andere sectoren of regio's. Als het de verkeerde kant dreigde op te gaan trok Groene Kring aan de alarmbel.

Naar jaarlijkse gewoonte ging Groene Kring ook in 2007 met een minister op stap om enkele jonge bedrijfsleiders te bezoeken. Met minister Peeters werden in Vlaams-Brabant diverse problemen in kaart gebracht: de afbakening van het landbouwgebied en andere problemen inzake ruimtelijke ordening, het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds en het dossier van de pensioenboeren.

7.2.2 | Vertegenwoordigingen

Groene Kring heeft verschillende vertegenwoordigingen in de Boerenbondstructuren. Dit gaat van arrondissementsraden, provinciale, sector- en centrale vakgroepen tot de Bondsraad, het Hoofdbestuur en het Dagelijks Bestuur.

Buiten de Boerenbond was Groene Kring vertegenwoordigd in de Vlaamse Land- en Tuinbouwraad, het Jong Groen Front (het overleg tussen de Belgische jongerenorganisaties) en de Nationale Landbouwraad. Sinds 2006 zit Groene Kring in het raadgevend comité van het ILVO, waar onderzoekssuggesties doorgegeven kunnen worden aan de wetenschap. Groene Kring zetelt in de redactieraad van *Melk & honing*, een nieuwsblad van VILT.

Groene Kring zit sinds begin 2007 mee aan tafel bij de cel markt- en inkomensbeleid van het Departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse overheid. Op Europees vlak was Groene Kring actief in CEJA en CEJH, in de raden voor Europese jonge land- en tuinbouwers. Door deelnames aan congressen in België, Slovenië, Griekenland, Frankrijk, Italië, Spanje, Hongarije en Duitsland werd de stem van de Vlaamse jonge boeren en tuinders gehoord.

7.3 | Ontmoeting

7.3.1 | Ploegwedstrijden en gymcana's

In de loop van augustus 2007 vonden drie provinciale ploegwedstrijden plaats, de andere twee provincies hebben ze in september laten doorgaan. 20 wentelploegers en 7 rondgaande ploegers streden op zondag 9 september in Lochristi voor de titel van Belgisch ploegkampioen.

7.3.2 | Studentenverbroedering

Jaarlijks brengt Groene Kring zoveel mogelijk land- en tuinbouwhogeschoolstudenten samen op een studentenverbroedering. Op dinsdag 13 maart 2007 was de organisatie in handen van de VLK (Vlaamse Landbouwtechnische Kring) in samenwerking met Groene Kring. 170 studenten kwamen opdagen om in eerste instantie te luisteren naar Vlaams minister-president Yves Leterme. Daarna volgde een strijd tussen de verschillende studentenverenigingen en een spetterende fuif. Studenten van Roeselare, Gent en Geel waren aanwezig.

7.4 | Imago-initiatieven

7.4.1 | Boerderij in Hasselt

Jaarlijks organiseert Groene Kring een boerderij in de stad. Het Kolonel Dusartplein in Hasselt werd op vrijdag 11 mei omgetoverd tot een levensechte boerderij. Niet alleen de voornaamste landbouwhuisdieren en landbouwmachines waren aanwezig maar ook de verschillende sectoren van de tuinbouw kwamen aan bod. Ongeveer 1000 kinderen van het kleuter- en lager onderwijs en vele voorbijgangers waren van de partij. Naast de vele educatieve standen was de mogelijkheid voorzien om hoeveproducten te kopen.

7.4.2 | Tractorenronddrit

Na het succes van de voorbije jaren organiseren verschillende gewesten in 2007 opnieuw een tractorenronddrit. De formule blijft steevast: een Groene Kring-gewest spreekt af met een instelling van andersvalide mensen om de gasten met een tractor naar een bedrijf te brengen waar ze een bezoekje kunnen brengen aan de dieren en proeven van een of ander hoeveproduct.

8 | LRV

Landelijke Rijverenigingen

LRV is paardensport met vele gezichten. Dat is te merken aan de verschillende disciplines binnen de LRV-werking. Spring- en dressuurwedstrijden vormen de hoofdactiviteit, zowel tijdens de zomer als tijdens het winterseizoen. De hoeksteen van LRV is en blijft de groepsdressuur. De plaatselijke trainingen voor groepsdressuur, dressuur of springen liggen aan de basis van de open, sociale en democratische werking van LRV. In het voor- en najaar komen de eventingruiters aan hun trekken. Tuigpaarden, endurance, voltige, menwedstrijden en paardrijden voor personen met een handicap, een nieuwe discipline sinds 2003, vervolledigen het totaalbeeld. Sinds 1 april 2005 hebben ook de 'recreatieve verenigingen' van de Vlaamse Vereniging voor Ruitertoerisme een thuis gevonden binnen LRV. Sindsdien vullen wandelingen, tochten en rally's mee de kalender van LRV. De nieuwe website www.ruiterpaden.be biedt mensen op zoek naar ruiterpaden in Vlaanderen een mooi overzicht van de bestaande routes.

2006 was goed voor 60 ruitertornooien en 33 ponytornooien. Daarnaast waren er de wedstrijden voor jonge paarden, de eventingwedstrijden die qua deelnemers uit hun voegen barstten en de jaarlijks terugkerende bekwaamheidsproeven waar de ouders traditioneel zenuwachtiger zijn dan de pony's en de ruitertjes zelf.

De Rijvereniging Genk sloot het zomerseizoen af met een nationaal tornooi dat met een perfecte bodem en heel veel helpende handen het hoogtepunt van de zomerwerking vormde.

Het winterseizoen is traditioneel meer individueel georiënteerd. Veelzijdigheidswedstrijden, dressuurdagen en indoor-springwedstrijden zijn de activiteiten die de kalender vullen tijdens de donkere winterperiode. De nationale indoor-springwedstrijd is de afsluiter van een boordevolle kalender van indoor-activiteiten. Zowel bij de paarden als bij de pony's werd er om de individuele en om de interprovinciale titels gestreden. Bij de pony's ging de titel naar Oost-Vlaanderen, bij de paarden kwam de provincie Antwerpen het sterkst voor de dag.

Typisch voor LRV is de vorming. Geen enkele andere ruitersportfederatie heeft zo'n sterk uitgebouwd vormingsapparaat. Basiscursussen en opleidingen tot initiator, trainer B of trainer A zorgen ervoor dat gekwalificeerde lesgevers de opgedane kennis en ervaring doorgeven in

de plaatselijke rijverenigingen en ponyclubs. Daarnaast zorgt LRV ook voor de opleiding van juryleden, zowel in de provincie als in de Ruiterschool te Oud-Heverlee.

Vanuit de kantoren aan de Waversebaan in Oud-Heverlee wordt de administratieve ondersteuning verzorgd voor de verenigingen, voor de leden en de organisatoren. In het najaar van 2005 maakten de leden van LRV voor het eerst kennis met de vernieuwde website van LRV. Met www.lrvweb.be werd en wordt een volledig nieuw concept ontwikkeld dat meteen ook in een eigen website voorziet voor alle bij LRV aangesloten verenigingen. Deze website, *De Schakel* en het vernieuwde tijdschrift *EquiTime* zorgen ervoor dat de leden en de bestuursleden voldoende op de hoogte zijn. In 2007 lanceerde LRV www.equester.be, een web-gestuurde database met leden- en wedstrijdadministratie die door de bestuursleden via een website kan beheerd worden. De verantwoordelijke bestuursleden in de plaatselijke verenigingen kregen de nodige voorlichting en het tornooiseizoen 2007 betekende de start van www.equester.be.

9 | BWP

Belgisch Warmbloedpaard

In de loop van 2007 heeft BWP zich definitief een plaats verworven in de wereldtop van de fokkerij. Darco staat op nummer 1 van de wereldranglijst van de WBFSH (World Breeding Federation for Sporthorses), in Amerika kan geen grote prijs meer betwist worden of de helft van de plaatsen boven aan de rangschikking worden ingenomen door BWP-paarden...

In Vlaanderen had de vereniging af te rekenen met de administratieve problemen als gevolg van de wet op de algehele identificatie van de paardachtigen. Laattijdige beslissingen, uit-

voeringsbesluiten die op zich lieten wachten en onvoldoende duidelijke procedures verhinderden een goede start van de dossierbehandeling. Pas tegen het einde van het jaar kwam er licht aan het einde van de tunnel.

Het aantal leden daalde van 6052 naar 5764, al dient deze daling gerelativeerd te worden omwille van een uitzonderlijk vroege afsluiting van de lidgeldophaling. Het aantal veulens lag iets lager dan in 2006, maar de dek cijfers voor 2007 liggen 8% hoger dan in 2006 wat toelaat om van een stijgende evolutie uit te gaan.

Tabel 5 Aantal geregistreerde veulens per ras

Ras	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Warmbloedpaard	3.084	3.122	3.188	3.329	3.457	3.736	3.804	3.905	3.865	3.747
Tuigpaard	0	5	6	6	6	4	7	8	8	13
Belgische rijpony	228	204	211	211	186	208	209	218	177	196
Connemara pony	32	44	45	34	33	26	33	30	20	25
Dartmoor pony	0	0	0	0	2	5	4	3	0	4
Totaal	3.344	3.375	3.460	3.580	3.684	3.979	4.057	4.164	4.070	3.985

10 | VBT

Verbond van Belgische Tuinbouwveilingen

10.1 | Organisatorische ontwikkelingen

Het Verbond van Belgische Tuinbouwveilingen vzw (vBT) behartigt de belangen van 10 groenten- en fruitveilingen.

De opdracht van het vBT is driedelig en bestaat uit: overleg, vertegenwoordiging en ondersteuning. Het vBT is regionaal, nationaal en internationaal een representatieve gesprekspartner, waarbij één vBT-woordvoerder het standpunt van de volledige sector bij de overheid en de beroepsorganisaties vertolkt. Daarnaast ondersteunt het vBT de veilingen met het verspreiden van marktinformatie, tuinbouwtechnische berichtgeving, het opvolgen van de wetgeving, het afvalpreventieplan... Door middel van overleg streven de vBT-veilingen samen naar een oplossing voor de sectorproblemen.

Het Vlaams Centrum voor Bewaring van Tuinbouwproducten (vCBT) is een samenwerkingsverband tussen het vBT en de KU Leuven. Het doel is het coördineren en uitvoeren van het fundamenteel en wetenschappelijk onderzoek inzake de bewaring en de kwaliteitszorg van groenten en fruit. Een belangrijke taak is de adviesverlening naar veilingen en tuinders. Eventueel wordt bijkomend onderzoek verricht via onderzoeksprojecten, al dan niet medegefinancierd door de Vlaamse overheid.

Het vBT werkt als vertegenwoordiger van de tuinbouwsector nauw samen met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) om de belangen van de tuinbouw met betrekking tot de voedselveiligheid in België te vrijwaren. Centraal in het hele gegeven staat het principe van de autocontrole via veilinglastenboeken en de sectorgids.

Het vBT, en dus ook de coöperatieve tuinbouwveilingen, participeren in initiatieven om de voedselveiligheid in een ruimer Europees kader uit te werken. Zo zijn bijna alle producten die via de coöperaties vermarkt worden GlobalGAP-gecertificeerd. Dit certificaat is een samenwerking tussen de handel en de producenten op Europees en mondiaal vlak. De coördinatie voor België wordt geïnitieerd vanuit het vBT. In 2007 startte ook intens overleg met het Duitse kwaliteitssysteem 'Qualität und Sicherheit' (QS). De veilingen maakten hun lastenboeken voor specifieke teelten en producten volledig conform de Belgische en Europese wetgevingen ter garantie van voedselveiligheid en traceerbaarheid.

In het kader van de internationalisering en de expansie van de uitvoerhandel namen de coöperatieve tuinbouworganisaties deel aan een aantal belangrijke internationale manifestaties en beurzen. Samen met VLAM ondersteunde vBT de afzet van tuinbouwproducten in het buitenland op intensieve wijze. Ook in België werden verschillende initiatieven gesteund zoals Kom op Appels, Scholenveldloop, LOGO's (schoolfruitactie)...

10.2 | Marktonwikkelingen

10.2.1 | Groenten

2006 was het jaar van de vollegrondsgroenten, maar ook de serreteelt bracht het er niet slecht vanaf. Tijdens het jaar 2007 daalden echter de omzetcijfers voor de glasteelt. Het zwaartepunt van 2007 ligt voor veel groentesoorten in het begin van het seizoen. De prijsvorming zag er op dat moment rooskleurig uit. Het verdere seizoen werd vooral gekleurd door de schamele weersomstandigheden van de zomer. Vooral slasoorten kenden uiterst teleurstellende resultaten. Komkommer deed het nu eens slecht, dan weer wat beter. Aubergines en courgettes profiteerden van het feit dat ze zowel in winter als zomergerechten gebruikt worden en stegen in omzet. De paprikahandel zette zijn verbeterde marktrevolutie verder en voor de tomatenteelt waren de veilingresultaten matig.

In 2007 lagen de omzetcijfers van de vollegrondsgroenten op een normaal niveau. Vooral de middenprijs lag een stuk lager dan een jaar voordien, de productiecijfers stegen. Prei kende in 2007 een zware terugval, kolen en bloemkolen brachten het er beter van af. De gestegen witloofomzet van 2006 bond in 2007 weer lichtjes in.

10.2.1.1 | Glasgroenten

Tomaten

De losse tomaten stegen licht in omzet in verhouding tot de jaren 2005 en 2006, vanwege een kleine aanvoer- en prijstoename. Het zakencijfer van trostomaten slonk. Dat was

vooral te wijten aan de behoorlijk gedaalde aanvoercijfers. Verschillende telers grepen namelijk terug naar de productie van vlees-tomaten, waardoor het aandeel trostomaten wat afnam.

De teelt van losse en trostomaten kwam in 2007 een stuk trager op gang, onder andere door de latere aanplant, de hogere energiekosten en de donkere wintermaanden met weinig zon. Dit zorgde aanvankelijk voor een vrij gunstige seizoensstart, terwijl de concurrentie uit Spanje beperkt bleef. Rond april zorgde het mooie lenteweer voor omvangrijke productiecijfers, maar de consument ging niet overstag. Daarna berokkenden de belabberde weersomstandigheden en de daarmee gepaard gaande slechte vraag de tuinders last, die zowat de hele zomer bleef aanhouden. In het najaar ging de tomatenhandel erop vooruit, als gevolg van de wat mindere aanvoer en de flinke export naar Griekenland. Toch kon deze opflakking het seizoen niet meer goed maken. De eindconclusie luidt dat 2007 een matig tomatenjaar was.

Kropsla

Voor serresla en eigenlijk voor zowat de hele slahandel, was het jaar 2007 een zwart jaar, zeker ten opzichte van 2006. Een opstapeling van omstandigheden zorgden voor de algehele malaise op de slamarkt. Heel even, tijdens het begin van het seizoen, kon de markt van redelijke prijzen genieten, maar reeds in april stuikten de prijzen in elkaar door het zachte weer dat in heel Europa tot een overaanbod leidde en de export danig reduceerde. Daarbovenop werd de handel getrakteerd op een mistroostige zomer, die een domper zette op

Tabel 6 Marktresultaten van de 'top 10' uit de groentemarkt, op vbt-niveau, voor 2006 en 2007

Soort	2006			2007			Omzet
	Aanvoer	Prijs	Omzetwaarde	Aanvoer	Prijs	Omzetwaarde	2007-2006
	(kg of stuk)	(euro)	(euro)	(kg of stuk)	(euro)	(euro)	(%)
Tomaten (kg)	109.469.562	0,777	85.057.850	113.097.042	0,778	88.035.675	103,5
Trostomaten (kg)	97.236.854	0,845	82.165.142	86.997.154	0,852	74.097.551	90,2
Serresla (stuk)	147.964.320	0,338	50.011.940	134.914.478	0,276	37.290.678	74,6
Witloof (kg)	48.645.964	1,05	51.078.262	48.354.997	0,990	47.893.455	93,8
Paprika (kg)	20.274.651	1,428	28.952.202	21.595.626	1,420	30.660.538	105,9
Prei (kg)	59.705.842	0,661	39.465.562	61.076.488	0,344	20.985.298	53,2
Champignons (kg)	15.908.303	1,342	21.348.943	15.310.669	1,364	20.878.451	97,8
Komkommers (stuk)	74.139.495	0,281	20.833.198	74.442.209	0,262	19.466.776	93,4
Veldsla* (kg)	2.523.534	4,306	10.866.337	2.899.185	3,752	10.877.818	100,1
Bloemkolen** (stuk)	10.933.432	0,81	8.856.080	12.572.576	0,792	9.952.951	112,4

* Serre ** Volle grond

de consumptie. De opleving tijdens de laatste maand van het jaar was bovendien even snel verdwenen als ze gekomen was en kon geen soelaas bieden. Het slechte weer in combinatie met de hoge productiekosten leverde een ronduit dramatisch resultaat op.

Komkommers

De komkommerhandel kon tijdens bepaalde periodes op betere prijsvormingen terugblikken, doch de uitkomst was overwegend slecht te noemen. Voor de hele Europese komkommerhandel is 2007 wellicht niet het meest succesvolle jaar.

Paprika

Al het tweede jaar op rij kende de paprikateelt een positieve kentering in de afzet, ofschoon de veilingcijfers uiteraard relatief zijn voor de producenten. In ieder geval steeg de veilingomzet nog eens 6% ten opzichte van 2006.

10.2.1.2 | Openluchtgroenten

Bloemkolen

Kolen en bloemkolen brachten het er goed vanaf. Konden zij in 2006 al op een behoorlijke omzet rekenen, in 2007 kwam er nog eens 12% bij. Het seizoen verliep met afwisselend hogere en lagere middenprijzen ten opzichte van 2006.

Prei

Gelet op het feit dat prei ongeveer 0,70 euro/kg moet opleveren voor een producent om uit de kosten te geraken, is de handel reeds geruime tijd nauwelijks winstgevend. Het gestegen omzetcijfer van 2006 is bijgevolg bedrieglijk, gezien de opbrengsten van de omringende

jaren er veel slechter aan toe zijn. De terugval in 2007 was zodoende erg groot.

Witloof

De lichte opflakking van de witloofomzet in 2006 bond in 2007 weer in. De markt bleef grillig en sterk afhankelijk van het aanbod en de prijsvorming in de buurlanden. Zowel aanvoer als middenprijs daalden ten opzichte van het voorgaande jaar.

10.2.2 | Fruit

Appelen

De appelaanvoer, per kalenderjaar beschouwd, sloot in 2007 af met een verhoogd cijfer van 244 miljoen kg. De middenprijs lag 8% hoger en bedroeg 0,36 euro/kg. De totale omzet liep zo op tot 96 miljoen euro, een toename van 16% in vergelijking met 2006. Het schommelende zomerweer had op veel fruitsoorten wisselende effecten. Voor appelen was de kwaliteit naar behoren en de diktemaat uitstekend. Wel waren er bij sommige partijen moeilijkheden met de kleuring. De hoge prijzen voor industrieappelen hebben de algemeen gestegen prijsvorming eveneens beïnvloed. Daarnaast speelde ook de marktsituatie in het buitenland in het voordeel van de Belgische veilingen. De oogst in Spanje was vrijwel mislukt, in Polen en andere Oost-Europese landen was hij volledig vernield. Daarnaast bleef Rusland uiteraard een enorme markt en lonkten tevens andere afzetgebieden.

Tabel 7 Verkoopresultaten van de belangrijkste appelrassen voor 2006 en 2007

Soort	2006			2007			Omzet 2007–2006 (%)
	Aanvoer (kg)	Prijs (euro)	Omzetwaarde (euro)	Aanvoer (kg)	Prijs (euro)	Omzetwaarde (euro)	
Jonagored	41.379.640	0,407	16.841.513	48.969.744	0,427	20.909.780	124,2
Jonagold	33.777.477	0,444	14.997.200	48.045.512	0,427	20.496.285	136,7
King Jonagold	24.402.598	0,463	11.298.403	27.709.096	0,474	13.141.848	116,3
Golden Delicous	14.170.808	0,395	5.597.469	16.446.121	0,418	6.881.507	122,9
Boskoop	8.475.520	0,408	3.458.012	12.413.872	0,379	4.707.927	136,1
Elstar	3.756.658	0,392	1.472.610	4.237.423	0,378	1.601.997	108,8
Cox's Orange	1.589.295	0,505	802.594	2.193.182	0,536	1.176.613	146,6
Jonagold schilappel	11.298.620	0,211	2.384.009	15.750.532	0,262	4.121.464	172,9
Rebutappel	23.726.299	0,122	2.894.608	23.676.375	0,185	4.390.808	151,7
Schilappel	8.151.987	0,191	1.557.030	13.354.646	0,312	4.170.242	267,8
Totaal*	228.497.159	0,363	82.944.469	243.946.593	0,393	95.878.801	115,6

* Plus andere appelen

Tabel 8 Verkoopresultaten van de belangrijkste perensoorten voor 2006 en 2007

Soort	2006			2007			Omzet
	Aanvoer	Prijs	Omzetwaarde	Aanvoer	Prijs	Omzetwaarde	2007–2006
	(kg)	(euro)	(euro)	(kg)	(euro)	(euro)	(%)
Conférence	150.772.326	0,632	95.288.110	187.059.825	0,463	86.604.649	90,9
Doyenné du Comice	16.182.609	0,565	9.143.174	20.130.309	0,526	10.593.297	115,9
Durondau	7.558.853	0,418	3.159.601	7.429.049	0,459	3.410.495	107,9
Triomphe de Vienne	1.758.057	0,532	935.286	1.590.820	0,420	668.270	71,5
Beurré A. Lucas	513.609	0,453	232.665	783.370	0,503	394.301	169,5
Beurré Hardy	696.868	0,37	257.841	590.081	0,302	178.318	69,2
Totaal*	182.676.348	0,591	107.961.722	224.625.639	0,458	102.981.839	95,4

* Plus andere peren

Tabel 9 Verkoopresultaten van de belangrijkste aardbeienrassen voor 2006 en 2007

Soort	2006			2007			Omzet
	Aanvoer	Prijs	Omzetwaarde	Aanvoer	Prijs	Omzetwaarde	2007–2006
	(kg)	(euro)	(euro)	(kg)	(euro)	(euro)	(%)
Darselect	3.005.566	2,490	7.484.715	2.752.881	1,852	5.099.003	68,1
Darselect vr	167.260	2,118	354.325	151.384	2,632	398.487	112,5
Elsanta	16.592.168	2,462	40.850.322	15.598.954	2,210	34.473.457	84,4
Elsanta vr	13.226.988	2,441	32.280.604	15.360.448	3,256	50.021.067	155,0
Selva	1.129.403	1,856	2.096.317	540.951	1,947	1.053.180	50,2
Totaal*	38.437.642	2,351	90.352.980	39.890.232	2,520	100.523.370	111,3

* Plus andere aardbeien

Peren

Op jaarbasis beschouwd lag het perenaanbod een stuk hoger dan in 2006 (+22%) met in totaal 225 miljoen kg, de middenprijs lag daarentegen net 22% lager en bedroeg 0,46 euro/kg. De tegenvallende perenmaat had de prijs voor het seizoen 2006–2007 duidelijk gedrukt. De oogst van het seizoen 2007–2008 was daarentegen van een uitstekende kwaliteit. In tegenstelling tot verleden jaar ving het hardfruitseizoen een stuk vroeger aan. Vooral peren kenden forse diktematen, een gavere schilkwiteit, een betere hardheid en een zoe-tere smaak. De totale omzetwaarde bedroeg 103 miljoen euro en lag 5% lager dan in 2006.

Aardbeien

De aardbeienomzet van 2007 steeg 11% ten opzichte van 2006, de totale aanvoer- en middenprijs groeide respectievelijk met 4% en 7%. Tijdens de zomer van 2007 drukte het grote Europese aanbod de prijs. Toch lag de prijsvorming van 2007 hoger als deze van 2006.

10.3 | Veilingomzetten

In tegenstelling tot het jaar 2006, dat algemeen bejubeld werd als een recordjaar voor de vbt-veilingen, kende 2007 globaal bekeken een lichte omzetzaling van 2%. Toch konden de veilingen de boeken met een tevreden gevoel dichtslaan. Het exacte omzetcijfer bedroeg namelijk bijna 780 miljoen euro en bekleedde daarmee de tweede plaats in het tienjarig overzicht van de omzetevolutie. Dit neemt uiteraard niet weg dat sommige producten, zoals

Tabel 10 Omzetevolutie, per deelmarkt, van de vbt-veilingen

Jaar	Omzet groenten (euro)	Omzet fruit (euro)	Totale omzet (euro)
1999	379.401.000	239.069.000	618.470.000
2000	414.032.000	230.516.000	644.548.000
2001	432.872.000	246.034.000	678.906.000
2002	417.121.000	245.848.000	662.969.000
2003	474.523.000	281.393.000	755.916.000
2004	360.582.070	269.405.494	629.987.564
2005	432.893.649	280.605.839	713.499.488
2006	490.670.854	305.566.713	796.237.567
2007	454.320.696	325.544.777	779.865.474

sla, een zeer slecht jaar achter de rug hebben en dat de productiekosten voor de telers een heikel punt blijven. Het inperken ervan is een uitdaging voor de toekomst. Stookolie werd doorheen het jaar alsmaar duurder en zette een zware domper op de opbrengst.

Wat meteen in het oog springt bij het bekijken van de veilingomzettingen is de tweespalt tussen de groente- en fruitveilingen. Waar in 2006 iedere veiling vooruitgang boekte, zijn het in 2007 vooral de fruitveilingen die een verhoogd zakencijfer kennen. De omzetevolutie van groenten en fruit geeft dit duidelijk weer: de fruitomzet steeg met 7% ten opzichte van 2006, de groenteomzet daalde met 8%.

In totaal brachten groenten 454 miljoen euro op, de fruitomzet bedroeg 326 miljoen euro. Net als in 2006 had 2007 ook zijn eigenaardigheden. Het werd vooral gekenmerkt door vroeg en kortstondig lenteweer en een monotone, regenachtige zomer. Pas in het najaar verbeterden de prijzen. De atypische weersomstandigheden zorgden ervoor dat verschillende producten niet aan het traditionele Belgische teeltpatroon beantwoordden.

Adressen

Boerenbond

Diestsevest 40, 3000 Leuven

T 016 28 60 00

F 016 28 60 09

E info@boerenbond.be

I www.boerenbond.be

SBB

Vuurkruisenlaan 2, 3000 Leuven

T 070 22 26 73

F 070 22 26 72

E info@sbb.be

I www.sbb.be

Kvlv

Remylaan 4B, 3018 Wijgmaal

T 016 24 49 40

F 016 24 49 41

E info@kvlv.be

I www.kvlv.be

Klj

Waversebaan 99, 3050 Oud-Heverlee

T 016 47 99 99

F 016 47 99 95

E info@klj.be

I www.klj.be

Groene Kring

Waversebaan 99, 3050 Oud-Heverlee

T 016 47 99 98

F 016 47 99 95

E info@groenekring.be

I www.groenekring.be

Lrv

Waversebaan 99, 3050 Oud-Heverlee

T 016 47 99 60

F 016 44 99 85

E info@lrv.be

I www.lrv.be

Bwp

Waversebaan 99, 3050 Oud-Heverlee

T 016 47 99 80

F 016 47 99 85

E info@bwp.be

I www.bwp.be

Vbt

Tiensevest 136, 3000 Leuven

T 016 20 00 80

F 016 20 30 35

E vbtleuven@pi.be

Verantwoordelijke uitgever:
Sonja De Becker, Diestsevest 40, 3000 Leuven

Coverfoto:
Twan Wiermans